

ผลการใช้วัดทัศนคติการสอนวิชาศิลปศึกษาในเนื้อหา การรู้คุณค่าทางศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศุภลักษณ์ กรุฑทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
เทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญฤทธิ์ คงคาเพชร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญส่ง)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญฤทธิ์ คงคาเพชร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญส่ง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์สมหวัง กุรุรัตน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

วันที่.....เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและการให้คำแนะนำของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญฤทธิ์ คงคาเพชร ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญส่ง กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สมหวัง คุรุรัตน์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม อีกทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรากรณ์ บุญส่ง ที่ได้ให้ข้อคิดคำแนะนำในการสร้างแบบทดสอบ และการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คุณเจริญสุข มีปาน ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์ปริญญานิพนธ์ ขอขอบคุณ คุณสุภัทรา ละครวงศ์ ที่เอื้อเฟื้อช่วยเหลือในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ตลอดจนเพื่อนผู้ร่วมงาน หน่วยงานต่างๆ และผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้กล่าวถึงมา ณ ที่นี้

อนึ่ง คุณความดีและประโยชน์อันมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ พ่อ-แม่ ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

คุณลักษณะ ครุฑทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีทัศน์การสอน	10
ความหมายและคุณค่าของแบบวิธีทัศน์การสอน	10
รูปแบบรายการโทรทัศน์	11
การผลิตแบบวิธีทัศน์การสอน	16
การเขียนบทถ่ายทำแบบวิธีทัศน์	18
ขั้นตอนและเกณฑ์การหาประสิทธิภาพวิธีทัศน์	19
การยอมรับประสิทธิภาพวิธีทัศน์	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีทัศน์การสอน	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปศึกษา	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปศึกษา	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ	30
เอกสารที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมพัฒนาการทางด้านศิลปศึกษา	35

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษา	48
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการพัฒนาการศึกษา	57
การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา กับ การวิจัยทางการศึกษา	57
การดำเนินการวิจัยและพัฒนา	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา	60
 3 วิธีการดำเนินการทดลอง	 63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	64
การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	65
การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	72
การดำเนินการทดลอง	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	76
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 78
ผลการทดลองใช้วิธีทัศนศาสตร์ ครั้งที่ 3	79
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	80
 5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	 82
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	82
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	82
กลุ่มตัวอย่าง	82

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง	83
การดำเนินการทดลองศึกษา	83
สรุปผลการทดลอง	85
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก บทวิธีทัศน์การสอน	103
ภาคผนวก ข แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	147
ภาคผนวก ค ตารางวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ..	159
ภาคผนวก ง แผนการสอน	161
ภาคผนวก จ แบบประเมินรายการวิธีทัศน์การสอน	168
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	177
ประวัติของผู้วิจัย	179

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการจำแนกพฤติกรรม ด้านบุพนิสัย	36
2 แสดงการจำแนกพฤติกรรม ด้านทักษะนิสัย	39
3 แสดงการจำแนกพฤติกรรม ด้านจิตนิสัย	40
4 ผลการประเมินวิดิทัศน์การสอนของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา	66
5 ผลการประเมินวิดิทัศน์การสอนของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค	67
6 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและการปรับปรุงแก้ไข	68
7 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องของวิดิทัศน์การสอน	
จากการทดลอง ครั้งที่ 1	69
8 แสดงผลการทดลองวิดิทัศน์การสอน จากการทดลอง ครั้งที่ 2	70
9 ประสิทธิภาพของวิดิทัศน์การสอนเมื่อเทียบกับเกณฑ์ 90/90	79
10 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง	
กลุ่มทดลองที่เรียนจากวิดิทัศน์การสอน กับ กลุ่มควบคุมที่เรียน	
จากการสอนปกติ	80
11 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)	
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	159

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 ความสัมพันธ์และความแตกต่างของการวิจัยการศึกษา

กับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา 57

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา เป็นวิชาหนึ่งที่จัดไว้ใน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ซึ่งประกอบด้วย วิชา จริยศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ พลศึกษาและกิจกรรมสร้างนิสัย กลุ่มประสบการณ์ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน รู้จักแสดงออกด้านความงาม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทางด้าน อารมณ์ สังคมและบุคลิกภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.2534:6) ผู้เรียนจะต้องเรียนด้วยการทำกิจกรรม ซึ่งไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้ด้วยการท่องจำ และเพื่อสนองจุดมุ่งหมายดังกล่าว วิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) จึงได้กำหนดเนื้อหาวิชาไว้ 5 หน่วย ดังนี้

1. การเขียนภาพระบายสี
2. การปั้นและการแกะสลัก
3. การพิมพ์
4. การออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ
5. การรู้คุณค่าทางศิลปะ

จากการศึกษาเนื้อหาทั้ง 5 หน่วยข้างต้น ได้พบปัญหาในการเรียนการสอน โดยเฉพาะ ปัญหาส่วนของเนื้อหาในหน่วยที่ 5 เรื่อง"การรู้คุณค่าทางศิลปะ" จากรายงานการวิจัยของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าเนื้อหาในหน่วยนี้มีลักษณะเป็นนามธรรมมุ่งเน้นพัฒนาการทางด้านสุนทรียภาพ ความซาบซึ้งในศิลปะ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของศิลปศึกษา คือ มุ่งส่งเสริมความเจริญงอกงามของผู้เรียนซึ่ง โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1982:53-64) ได้จัดแบ่งประเภทของพัฒนาการที่ผ่านกิจกรรมศิลปศึกษาไว้ 7 ประเภท คือ

พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางการรับรู้ พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางสุนทรียภาพ และพัฒนาการทางสร้างสรรค์ โดยเฉพาะพัฒนาการทางสุนทรียภาพนั้น โอลเวนเฟลด์ ย้ำว่า "เป็นส่วนที่สมบูรณ์ของการศึกษาอย่างแท้จริง" และพัฒนาการทางสุนทรียภาพ สามารถส่งเสริมได้ด้วยการเรียนรู้ถึงคุณค่าของศิลปะ เพราะความรู้สึกซาบซึ้งในศิลปะ เป็นการปลูกฝังให้เกิดการรู้คุณค่าทางสุนทรียภาพ (สงวน รอดบุญ, 2514:3) การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะจึงควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพื่อผู้เรียนจะได้มีพัฒนาการควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตทางด้านอื่นพร้อมๆ กัน

ดังนั้น เมื่อพัฒนาการทางสุนทรียภาพมีความสำคัญมาก อีกทั้งมีลักษณะเนื้อหาที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถสัมผัสจับต้องได้ จึงเป็นเนื้อหายากที่ครูศิลปศึกษา จะทำการสอนให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายๆ ซึ่งสอดคล้องกับ นิพนธ์ บิดี (2533:95) และบรรจง บุญการี (2532:119) ที่กล่าวว่า การสอนในเนื้อหาการรู้คุณค่าทางศิลปะนั้น เป็นการสอนที่ยากอาจทำให้เด็กเข้าใจช้าๆ ได้ สุลักษณ์ ศิริบุรี (2530:57) มีความคิดเห็นว่าครูศิลปศึกษาจำนวนมากไม่ได้ทำความเข้าใจในบางเนื้อหา เช่น เนื้อหาทางความงาม สุนทรียศาสตร์ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความยากเกินความสามารถของผู้เรียน จึงทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามเป้าหมายและครูที่ศึกษาในทางศิลปะมาโดยเฉพาะไม่เคยศึกษาวิชาชีวะครู มักไม่ค่อยเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดในเนื้อหาที่เป็นนามธรรม จะเน้นให้นักเรียนใช้ฝีมือปฏิบัติงานเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น เนื้อหาวิชาศิลปศึกษาที่เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี การปั้น การพิมพ์ และการออกแบบสร้างสรรค์จากรัสต์ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เน้นให้เด็กปฏิบัติงานด้วยการลงมือทำ และจากการลงมือปฏิบัติงานเหล่านั้นด้วยตนเอง เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้ เข้าใจกระบวนการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา สืบราชข้อบกพร่อง ปรับปรุงแก้ไข โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและควบคุมความเป็นระเบียบวินัยเท่านั้น เนื้อหานี้จึงเป็นเนื้อหาที่ครูส่วนใหญ่จะนำมาสอนมากกว่า เนื้อหาในหน่วยที่ 5 เรื่อง การรู้คุณค่าทางศิลปะ เพราะฉะนั้นจึงเกิดปัญหาในการเรียนการสอนและจะส่งผลให้เกิดอันตรายต่อการพัฒนาทัศนคติทางศิลปะของเด็กได้ (เลิศ อำนันทะ, 2523:51-52) ประโยชน์ของการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะอีกประการหนึ่ง คือ การมุ่งพัฒนาทักษะต่างๆ เช่น

ทักษะการพูด ทักษะการสื่อสารความรู้สึก การรู้ค่าด้านความงาม และยังเป็นการฝึกทักษะการมองอีกด้วย คือ การมองศิลปะเราจะต้องเปิดจิตใจของเราทั้งหมดเพื่อซึมซาบความงามในทุกๆ ด้านของงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นความงามเชิงรูปแบบ (Form) และความงามเชิงเนื้อหา (Content) (Zelanski and Fisher.1991:92)

การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ (Art appreciation) ตามหลักการสากล โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา นั้น ต่างจากหลักสูตรของไทยมาก วินสโลว์ (Winslow.1942:272) ได้กล่าวว่า "ในระดับประถมศึกษา ควรส่งเสริมให้ได้รู้จักประเมินคุณค่า เข้าใจ และมีประสบการณ์ทางศิลปะ หรือการได้แสดงออกทางศิลปะ ด้วยการตระหนักรู้อันละเอียดอ่อนของจิตใจ รู้การประเมินค่าหรือรู้คุณค่าความงาม" เฮอริริทซ์ (Hucerty .1977:13-15) กล่าวว่า "การเรียนรู้คุณค่าศิลปะ" ในระดับประถมศึกษา มีองค์ประกอบ 2 ชนิด คือ

1. อารมณ์ เป็นอารมณ์ชื่นชม ปิติ และความซาบซึ้งความงามในงานศิลปะ อันมีพื้นฐานทางด้านประสบการณ์

2. สติปัญญา คือ การรับรู้การชื่นชม ซึ่งมีพื้นฐานจากความเข้าใจ ในเรื่องหลักการและเทคนิควิธีการสร้างงาน

การส่งเสริมการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ เป็นการฝึกให้นักเรียนบริโภคศิลปะ อย่างมีรสนิยมในอนาคต เพราะเด็กที่จบชั้นประถมศึกษา มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่เป็นศิลปินได้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริโภคศิลปะ การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะก็จะถูกนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Schulth.1954:2) เช่น การเลือกสรรสิ่งของ การจัดตกแต่งสิ่งต่างๆ การมีรสนิยมที่ดี การรู้จักแยกแยะสิ่งที่เหมาะสม เป็นต้น

จากประสบการณ์การสอนศิลปศึกษาของผู้วิจัย และจากการพบปะพูดคุยกับครู-อาจารย์ที่สอนศิลปศึกษาทุกท่านมีความเห็นตรงกันว่า เนื้อหาในหน่วยที่ 5 เรื่อง การรู้คุณค่าทางศิลปะ นั้น เป็นเนื้อหาที่สอนนักเรียนให้เข้าใจได้ยากยิ่ง เพราะลักษณะเนื้อหาเป็นนามธรรมไกลตัวผู้เรียน ไม่สามารถสร้างหรือจินตนาการมาอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้ง จนบางครั้งนักเรียนในชั้นเรียน เข้าใจไม่ตรงกัน เพราะประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนต่างกันไป

และจากการประเมินผลนักเรียนปลายปี ซึ่งนักเรียนเหล่านั้นได้เรียนจบบทเรียนเนื้อหาในหน่วยที่ 5 ซึ่งเป็นหน่วยสุดท้ายก่อนที่จะทำการสอบปลายภาคเรียนที่ 2 พบว่านักเรียนทำแบบทดสอบในหน่วยที่ 5 ได้คะแนนน้อยกว่าหน่วยอื่นๆ ซึ่งได้ใช้เวลาเรียนผ่านไบนานกว่าหน่วยการเรียนที่ 5 เรื่อง "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" แม้กระทั่งหน่วยการเรียนที่ 1 เรื่องการเขียนภาพระบายสี และหน่วยการเรียนที่ 2 เรื่อง "การปั้นแกะสลัก" ซึ่งได้เรียนไปตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ก็พบว่านักเรียนทำแบบทดสอบได้ดีกว่าหน่วยการเรียนที่ 5 เรื่อง "การรู้คุณค่าทางศิลปะ"

จากการวิเคราะห์ถึงสาเหตุดังกล่าวข้างต้น พบว่าเนื้อหาในหน่วยที่ 5 ที่เป็นปัญหานั้น เพราะการเรียนการสอน ได้จากการฟังคำอธิบายจากครูเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งครูไม่สามารถนำนักเรียนไปศึกษาจากของจริง หรือจัดหาสื่อการเรียนการสอน เช่น หุ่นจำลอง รูปภาพ ตัวอย่างผลงาน แผนภูมิต่างๆ มาให้นักเรียนศึกษาได้อย่างเพียงพอ จึงเกิดปัญหาให้นักเรียนไม่มีความเข้าใจเท่าที่ควร ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในหน่วยดังกล่าวต่ำกว่าหน่วยอื่นๆ เพราะฉะนั้นวิธีการที่จะพัฒนาเพื่อช่วยให้นักเรียนการเรียนการสอนในเนื้อหานี้ บรรลุจุดประสงค์ได้ คือ การมีสื่อการเรียนการสอนที่ดีและเหมาะสม

ส่วิมล วัชรากัญ (2523:58-59) ได้เสนอแนะ การพิจารณาเลือกสื่อตามคุณสมบัติเฉพาะของสื่อและการรับรู้ของบุคคลไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่องประเภทใดที่จะเสนอในรูปคำพูดหรือรูปภาพ หรือการเรียนรู้อะไรประเภทใด จะเรียนรู้ได้โดยใช้คำพูดหรือภาพ ความแตกต่างระหว่างบุคคลประเภทใดมีความสำคัญต้องเรียนรู้ด้วยคำพูดหรือรูปภาพ
2. ความใกล้เคียง ความเป็นจริงของสื่อจำเป็นเพียงใด ที่จะต้องเสนอรายละเอียดของภาพ สี การเคลื่อนไหว มิติ
3. การรับรู้จะใช้สื่อประเภทใด มีความจำเป็นหรือไม่ที่จะเลือกสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง
4. ลักษณะการเคลื่อนไหวของสื่อ ต้องการสื่อที่ย้อนกลับไปดูบ่อยๆหรือไม่
5. ต้องการความร่วมมือกับผู้เรียนและจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพียงใด

จากข้อเสนอแนะในการเลือกสื่อข้างต้น จะเห็นว่าเทปวีดิทัศน์มีคุณสมบัติครบ ทั้ง 5 ประการ คือ

1. เทปวีดิทัศน์สามารถเสนอการสอนที่เป็นทักษะกระบวนการ ได้เป็นขั้นตอน แบบต่อเนื่อง ได้ทั้งภาพและเสียง
2. เทปวีดิทัศน์สามารถให้ภาพที่เหมือนจริงตามธรรมชาติ และยังให้ภาพที่เคลื่อนไหวได้อีกด้วย
3. เทปวีดิทัศน์เป็นสื่อที่เหมาะสมกับการสอนเนื้อหาวิชาที่มีขั้นตอนแน่นอน
4. เทปวีดิทัศน์สามารถย้อนกลับมาดูได้อีกตามต้องการ
5. เทปวีดิทัศน์เป็นสื่อใหม่ สามารถเสนอสิ่งเร้าแปลกๆใหม่ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น (ชม ภูมิภาค, 2515:238)

ดังนั้น เทปวีดิทัศน์จึงมีผลทางด้านการรับรู้ที่ดี ซึ่งการรับรู้ของเรา เกิดจากการได้เห็น 75 เปอร์เซ็นต์ การได้ยิน 13 เปอร์เซ็นต์ การสัมผัส 6 เปอร์เซ็นต์ การได้กลิ่น 3 เปอร์เซ็นต์ การชิมรส 3 เปอร์เซ็นต์ (Dale, 1956:230) จะเห็นว่า เทปวีดิทัศน์สามารถเสนอได้ทั้งการเห็นและการได้ยิน รวมกันแล้วได้ผลของการรับรู้ถึง 88 เปอร์เซ็นต์ของประสาทสัมผัสของมนุษย์

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของเทปวีดิทัศน์ (Video Tape) ว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาและเป็นสื่อการสอนที่ให้การเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจกับเด็กได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ อีกทั้งจะได้ช่วยแก้ปัญหาความยุ่งยากในการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา และแก้ปัญหการเรียนเนื้อหาตามธรรมชาติยากต่อการสอนนักเรียนให้เข้าใจได้โดยง่าย โดยเฉพาะในเนื้อหา "การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ" นอกจากนี้ยังจะเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของวิธีทัศน์การสอน วิชาศิลปะศึกษาในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีทัศน์การสอนกับการสอนปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ได้รายการวิธีทัศน์การสอนในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นนามธรรมยากแก่การสอนให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่าย
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู ในการผลิตเทปวิธีทัศน์ มาใช้พัฒนาการเรียนการสอน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการผลิตเทปวิธีทัศน์ในเนื้อหาอื่นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ในวิชาศิลปะศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการสอน เป็น 3 เรื่อง คือ

1. การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

- 1.1 งานจิตรกรรม
- 1.2 งานประติมากรรม
- 1.3 งานสถาปัตยกรรม

2. การจัดนิทรรศการ

- 2.1 หลักการจัดนิทรรศการ

- 2.2 การดำเนินการจัดนิทรรศการ
- 2.3 การชมนิทรรศการ
- 3. การนำศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- 3.1 ศิลปะกับการตกแต่งสถานที่
- 3.2 ศิลปะกับการแต่งกาย
- 3.3 ศิลปะกับการอุปโภค-บริโภค จ /

2. ประชากร ได้แก่

นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 210 คน และโรงเรียนวัดสี่สุม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน รวม 410 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนวัดสี่สุม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน โดยแบ่งเป็น

- 3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 90/90 จำนวน 140 คน
- 3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียน

จากรายการวัดให้คะแนนการสอนกับการสอนปกติ จำนวน 60 คน แบ่งเป็น

- 3.2.1 กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เรียนจากวิธีที่ค้นคว้าที่ผลิตขึ้น
- 3.2.2 กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เรียนจากการสอนปกติ

4. ตัวแปรที่ศึกษา

- 4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนศิลปศึกษาจำแนกเป็น 2 วิธี คือ
 - 4.1.1 เรียนจากแบบวิธีที่ค้นคว้าที่ผลิตขึ้น
 - 4.1.2 เรียนจากการสอนปกติ
- 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศิลปศึกษา เนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ"

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทปวีดิทัศน์ (Video Tape) หมายถึง แถบที่บันทึกภาพและเสียงไว้กับเครื่องรับโทรทัศน์ เป็นเทปวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยผลิตขึ้นมีลักษณะแบบการบรรยายประกอบภาพ เพื่อสอนวิชาศิลปศึกษาในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ"
2. การสอนโดยการใช้เทปวีดิทัศน์ หมายถึง การสอนวิชาศิลปศึกษาในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" โดยใช้บทเรียนเทปวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยผลิตขึ้น
การดำเนินการสอน ครูเป็นผู้เปิดบทเรียนเทปวีดิทัศน์ ให้นักเรียนศึกษาโดยครูเป็นผู้ควบคุมชั้นเรียน ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอน ในแต่ละตอนตามรายการที่มีอยู่ในเทปวีดิทัศน์
3. การสอนปกติ หมายถึง การสอนโดยครูที่สอนตามแผนการสอนที่เขียนขึ้นตามแนวแผนการสอนของศูนย์วิชาการเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
4. ประสิทธิภาพของบทเรียนเทปวีดิทัศน์ หมายถึง คุณภาพของวีดิทัศน์ซึ่งกำหนดดังนี้
 - 4.1 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 90/90
 - 90 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัด แต่ละตอนได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 90
 - 90 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียน แล้วทำแบบทดสอบได้ถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ 90
 - 4.2 ประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับการสอนปกติ โดยนักเรียนที่เรียนจากเทปวีดิทัศน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างน้อยต้องทัดเทียมกับการสอนปกติ
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความจำและความเข้าใจในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ซึ่งวัดจากคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า เรียงตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีทัศน์การสอน

- 1.1 ความหมายและคุณค่าของเพปวิธีทัศน์การสอน
- 1.2 รูปแบบรายการโทรทัศน์
- 1.3 การผลิตเพปวิธีทัศน์การสอน
- 1.4 การเขียนบทถ่ายทำเพปวิธีทัศน์
- 1.5 ขั้นตอนและเกณฑ์การหาประสิทธิภาพวิธีทัศน์
- 1.6 การยอมรับประสิทธิภาพวิธีทัศน์
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีทัศน์การสอน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปศึกษา

- 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปศึกษา
- 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ
- 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพัฒนาการทางด้านศิลปศึกษา
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษา

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการพัฒนาการศึกษา

- 3.1 การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา กับ การวิจัยทางการศึกษา
- 3.2 การดำเนินการวิจัยและพัฒนา
- 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการพัฒนาการศึกษา

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยุทัศน์การสอน

1.1 ความหมายและคุณค่าของเทปวิทยุทัศน์การสอน

คำว่า วิทยุทัศน์ เป็นศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง เครื่องบันทึกภาพ โทรทัศน์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า เครื่องวิดีโอเทป ถ้าเป็นเทปบันทึกภาพ ก็จะเรียกตามศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถานว่า เทปวิทยุทัศน์ ได้มีผู้อธิบาย และให้ความหมายของ เทปวิทยุทัศน์ ไว้หลายท่าน พอจะสรุปได้ว่า เทปวิทยุทัศน์ หมายถึง สารสังเคราะห์ที่เคลือบด้วยสารแม่เหล็ก สามารถบันทึกสัญญาณภาพ และเสียงได้โดยผ่านกล้องโทรทัศน์อาจใช้เครื่องบันทึกภาพหรือเครื่องรับโทรทัศน์โดยตรง แล้วสามารถนำมาเล่นกลับ หรือถ่ายทอดออกมาได้ โดยเครื่องบันทึกภาพ ซึ่งทำให้ปรากฏภาพและเสียงที่เครื่องรับโทรทัศน์

คุณค่าของเทปวิทยุทัศน์การสอน

นับตั้งแต่เทปวิทยุทัศน์ได้เข้ามามีบทบาทในวงการสื่อ สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้ให้ความสนใจ และนำเทปวิทยุทัศน์มาใช้มากขึ้น จึงนับว่า เทปวิทยุทัศน์การสอนมีคุณค่าต่อการศึกษาย่างยิ่ง

เปริ่ง กุมทและครรชิต อัดถถกร (2515:3-4) ได้กล่าวถึงคุณค่าของเทปวิทยุทัศน์ ในด้านการสาธิตอย่างได้ผล เพราะสามารถให้นักเรียนเห็นในสิ่งที่ควรเห็น และยังจำกัดความ ผลิตผลในการสาธิตได้ โดยใช้เทปวิทยุทัศน์บันทึกภาพไว้ล่วงหน้า

พินิต วณิน (2520:11) ได้กล่าวถึงคุณค่าเทปวิทยุทัศน์การสอน ไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่เข้าถึงคนหมู่มากได้พร้อมๆ กัน
2. เป็นการผสมผสานระหว่างวิทยุกับวิทยุทัศน์
3. เป็นเครื่องมือ ที่จะเอาชนะอุปสรรคการเรียนรู้หลายประการ เพราะเทปวิทยุทัศน์ สามารถเสนอ แนวคิด สร้างทัศนคติ ให้ข่าวสาร โดยไม่จำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษา สูง หรือต้องอยู่ในเหตุการณ์ด้วย
4. เป็นการขยายความสามารถส่วนตัวของครู หรือผู้เ้าษาอาญให้ เข้าถึงผู้รับได้มาก

5. มีความเป็นปัจจุบันทันด่วน ทำให้ผู้รับสนใจ ก่อให้เกิดการเรียนรู้สูง
 6. สามารถนำอุปกรณ์อื่นๆ เช่น ของจริง รูปภาพ ภาพยนตร์ ฯลฯ มาใช้ร่วมกับ เทปวีดิทัศน์ ได้สะดวก และการใช้อุปกรณ์หลายอย่างร่วมกันนี้ ผู้เรียนย่อมเกิดการเรียนรู้ได้ดี
 7. การวิจัย พบว่า เทปวีดิทัศน์ใช้สอนหลักการความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์ได้ดีที่สุด
- โพบูลย์ จันทยศ (2526 : 42) ได้กล่าวถึงคุณค่าของเทปวีดิทัศน์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนว่า ค่าใช้จ่ายในการที่จะผลิตเป็นเทปวีดิทัศน์ที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนนั้น ไม่ได้แพงมากนักภาพยนตร์ที่ดีๆ มีสาระ ก็สามารถยืมมาบันทึกได้เอง การถ่ายทำจากของจริงก็ทำได้สะดวกไม่ต้องล้างฟิล์มเหมือนภาพยนตร์ ประโยชน์ที่จะได้จากการใช้เทปวีดิทัศน์ในการเรียนการสอนก็คือ นักเรียนได้เห็นทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียง เหมือนภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ ซึ่งจะมีส่วนเร้าใจ และให้ความเข้าใจได้มากกว่าฟังครูบรรยายเพราะภาพและเสียงที่ปรากฏ ทำให้นักเรียนไม่เบื่อ

เทปวีดิทัศน์การสอน จึงจัดว่าเป็นสื่อที่มีบทบาทและมีคุณค่าต่อการศึกษาย่างยิ่งสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในด้านการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพราะเทปวีดิทัศน์เป็นสื่อที่หาได้ง่าย ประหยัด สามารถเสนอเรื่องราวทั้งภาพและเสียง อีกทั้งเสนอกระบวนการทักษะปฏิบัติ ได้เป็นอย่างดี

1.2 รูปแบบรายการโทรทัศน์

รายการโทรทัศน์มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก จากอดีตรายการโทรทัศน์ในบ้านเรายังไม่สามารถผลิตรายการเองได้อย่างกว้างขวางนัก เนื่องจากในระยะแรก เจ้าหน้าที่ของทางสถานีมีเพียง 10 กว่าคน ยังไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการผลิตรายการ อีกทั้งเทคนิค และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตรายการยังมีจำนวนและประสิทธิภาพจำกัด รายการที่ผลิตเพื่อแพร่ภาพออกอากาศในระยะแรกเป็นรายการบันเทิงประเภทละคร รายการตอบปัญหา รายการเพลง รายการข่าว ซึ่งเป็นรายการที่มีเทคนิคในการผลิตรายการไม่ซับซ้อนมากนัก นอกจากรายการที่ผลิตขึ้นเองแล้ว ยังมีการส่งตรงมาจากต่างประเทศ มีทั้งรายการบันเทิง และรายการข่าว

พัฒนาการทางด้านรายการโทรทัศน์มีการเจริญเติบโตก้าวหน้า มีรายการแปลกใหม่เพิ่มขึ้นมากมาย แม้ว่าบางรายการจะมีใช้เป็นการคิดสร้างสรรค์ของเราเองก็ตาม แต่เป็นการหยิบยืมรูปแบบรายการของต่างประเทศมาใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงให้เหมาะสมกับคนไทย รายการต่างๆ เหล่านี้ ได้มีส่วนช่วยเพิ่มสีสันให้กับวงการโทรทัศน์ให้น่าสนใจติดตามชมมากยิ่งขึ้น

ในการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ดีมีคุณภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เป็นต้นว่า ความพร้อมของอุปกรณ์ เทคนิคในการผลิต รูปแบบของรายการ เวลาที่ใช้ในการผลิต รวมทั้งการนำเสนอในรูปแบบที่เหมาะสมด้วย ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จำเป็นจะต้อง คำนึงถึงวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายของรายการ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเลือกรูปแบบรายการ ที่มีความเหมาะสม และสื่อสารเนื้อหาไปยังผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

รูปแบบรายการ (Format) วิธีการในการนำเสนอรายการ ที่แตกต่างกันไป ซึ่งได้มีการแบ่งรูปแบบรายการไว้หลากหลายด้วยกัน สามารถสรุปได้เป็น 11 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบรายการการ์ตูน
2. รูปแบบรายการสอนโดยตรง
3. รูปแบบรายการบรรยายประกอบเรื่อง
4. รูปแบบรายการการสนทนา อภิปราย
5. รูปแบบรายการมิวสิควิดีโอ
6. รูปแบบรายการ การแสดงหรือการเล่นพื้นบ้าน
7. รูปแบบรายการละคร
8. รูปแบบรายการสารคดี ทดลอง
9. รูปแบบรายการเกม และการตอบปัญหา
10. รูปแบบรายการสารคดี
11. รูปแบบรายการกึ่งสารคดี

รูปแบบรายการการ์ตูน คือ รายการที่เสนอเนื้อหาในลักษณะของภาพ การ์ตูนทำให้เกิดความน่าสนใจ น่าติดตามชม

คินเดอร์ (Kinder.1959) ได้กล่าวถึงภาพการ์ตูนว่า เป็นภาพสัญลักษณ์เป็นตัวแทนของบุคคลในสภาพการณ์ต่างๆ และบ่อยครั้งที่ภาพการ์ตูน ถูกใช้เป็นภาพเลียนชีวิตจริง เสียชื่อเสียงคม หรือใช้แสดงเรื่องราวที่เกินความจริงได้ทันที

วิททิชและชูเลอร์ (Wittich and Schuller.1962) ได้อธิบายความหมายของภาพการ์ตูนว่าเป็นสิ่งจำลองมาจากชีวิตจริงที่อาจพบเห็นโดยทั่วไป หรือจำลองความคิดเห็นของบุคคล ภาพการ์ตูนทำให้คนได้เข้าใจถึงความคิดเรื่องราวต่างๆ และขบขันไปด้วยในเวลาเดียวกัน

ความคิดเห็นของ คินเดอร์ (Kinder.1959) เขาได้จำแนกประเภทของการ์ตูนออกเป็น 2 ประเภท คือ การ์ตูนธรรมดา และการ์ตูนเรื่อง

การ์ตูนธรรมดา คือ ภาพการ์ตูนที่เสนอเรื่องราว แนวความคิด หรือทัศนะของผู้เขียน ไปยังผู้ดูโดยมีความหมายของเรื่องราวนั้นสมบูรณ์ในภาพเดียว ส่วนการ์ตูนเรื่องนั้นหมายถึง ภาพการ์ตูนธรรมดาที่เสนอเรื่องราวต่อเนื่องกันหลายๆ ภาพ จากที่กล่าวมาแล้วผกจะกำหนดลักษณะใหญ่ๆ ของภาพการ์ตูน ได้ดังนี้ คือ

1. เป็นภาพง่ายๆ มีลักษณะเด่นไม่ซับซ้อนยุ่งยาก
2. สามารถสื่อความหมายได้อย่างรวดเร็ว
3. ทำให้ผู้ดูเข้าใจความหมายตรงกับที่ผู้เขียนวางจุดมุ่งหมายเอาไว้
4. เป็นเรื่องราวที่มีลักษณะขบขัน หรือสนุกสนานเพลิดเพลิน

รูปแบบรายการการสอนตรง คือ รายการที่เสนอการเรียนการสอนแบบหน้าชั้นเรียน หรือการบรรยายต่อหน้ากลุ่มคน ในแต่ละเนื้อหาวิชา โดยมีผู้เรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการ รายการในลักษณะการสอนโดยตรง แบ่งวิธีการนำเสนอได้ 3 วิธี คือ

1. ถ่ายทอดรายการสดด้วยระบบวงจรปิด อาจจะใช้ในห้องเรียนขนาดใหญ่หรือการถ่ายทอดไปยังห้องเรียนต่างๆ ในบริเวณใกล้เคียง ทำให้สอนผู้เรียนได้เป็นจำนวนมาก ๆ และผู้เรียนสามารถเห็นเหตุการณ์การสอนได้ชัดเจน เหมือนในห้องเรียนขนาดเล็กปกติ

2. ถ่ายทอดสดออกอากาศไปยังโรงเรียน สถาบันการศึกษาต่างๆ ทำให้ผู้ชมได้ชมพร้อมกัน การถ่ายทอดลักษณะนี้ต้องตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ก่อนที่จะนำไปสู่ผู้ชมหรือผู้เรียน อาจนำไปถ่ายทอดระบบวงจรปิดหรือวงจรเปิดก็ได้

รูปแบบรายการบรรยายประกอบเรื่อง คือ รายการที่มีผู้มาปรากฏตัว พูดคุยกับผู้ชมเพียงหนึ่งคน ส่วนมากจะมีภาพประกอบ เพื่อมิให้หน้าจอผู้ชมตลอลเวลา รูปแบบการบรรยายประกอบเรื่องจะน่าสนใจ เมื่อผู้ดำเนินรายการ มีความรู้ มีความสามารถในการพูดและการนำเสนอเนื้อหาสาระ อาจจะต้องมีภาพ วิดีทัศน์หรือภาพยนตร์ประกอบ

รูปแบบรายการสนทนา อภิปราย คือ รายการที่มีการพูดคุยกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีผู้ดำเนินรายการอภิปราย คอยป้อนประเด็นหรือคำถาม ให้ผู้ร่วมรายการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆ เช่น รายการสนทนาปัญหาบ้านเมือง ในรายการสนทนา อภิปราย ควรจะมีภาพประกอบเช่นเดียวกัน

รูปแบบรายการมิวสิควิดีโอ คือ รายการที่เสนอภาพ หรือการแสดงประกอบเพลง เพลงที่ใช้บรรเลงส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเป็นเพลงไทยสากล ที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีประเภทสาย ประกอบด้วย วัฒนาการทางด้านดนตรี จังหวะของเพลงจึงเป็นจังหวะที่ร้อนแรง ช่วยทำให้เสียงเพลงเร้าใจยิ่งขึ้น

รูปแบบรายการแสดงหรือการเล่นพื้นบ้าน คือ การใช้สื่อพื้นบ้านประเภทต่างๆ นำมาเสนอในรายการ

สื่อพื้นบ้าน หมายถึง รูปแบบของการสื่อสารระหว่างบุคคล หรือบุคคลกับกลุ่มคนที่ได้ประพัตติปฏิบัติสืบทอดกันมา จนเกิดเป็นความเคยชิน เรามักรู้จักกันในลักษณะของการการเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมทางประเพณีและศาสนา เช่น การทอดกฐิน ผ้าป่า งานวัด และการเล่นพื้นบ้าน เช่น หมอลำ หนังตะลุงนิยม ลิเก ลำตัด ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในทุกภาค สื่อเหล่านี้ทำหน้าที่ให้ความบันเทิง ใช้ประกอบ พิธีกรรมทางวัฒนธรรมและศาสนา โดยสามารถสอดแทรกข่าวสารและเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน

รูปแบบรายการละคร คือ รายการที่เสนอเรื่องราวต่างๆ ด้วยการจำลองสถานการณ์

เป็นละคร มีการกำหนดผู้แสดง จัดสร้างฉาก แต่งตัวและแต่งหน้าให้สมจริงสมจัง

รูปแบบรายการสารคดีทดลอง คือ รายการที่เสนอ "วิธีทำ" สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้ผู้ชมได้แนวทางนำไปปฏิบัติจริง เช่น รายการประดิษฐ์งานฝีมือต่างๆ รายการปรุงอาหาร เป็นต้น

รูปแบบรายการเกม และการตอบปัญหา คือ รายการที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มผู้ร่วมรายการ มีการเล่นเกม หรือตอบปัญหา สามารถดึงดูดผู้สนใจชมรายการได้อย่างดี เพราะผู้ชมจะมีส่วนร่วมในการกระทำ และเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าเป็นฝ่ายดู และทำให้เกิดทักษะต่างๆ ในการเล่นเกม ระหว่างคนหลายคน จะทำให้เกิดบรรยากาศของสังคม เป็นการฝึกให้รู้จักปัญหา ประนีประนอม และช่วยลดความขัดแย้ง ระหว่างบุคคลได้

รูปแบบรายการสารคดี คือ รายการที่เสนอเรื่องราวโดยการบันทึกภาพตามความเป็นจริงหรือโดยการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะดึงดูดใจ ทางด้านเหตุผลและอารมณ์ รวมทั้งเป็นการขยายความรู้ ความเข้าใจ โดยเสนอวิธีการตั้งปัญหา และแก้ไขปัญหา อย่างจริงจัง

รูปแบบรายการกึ่งสารคดี คือ รายการที่มีผู้ดำเนินรายการ หน้าที่เดินเรื่อง ผุดคุยกับผู้ชมในตอนต้น กลาง และสรุปรายการ นอกนั้นเป็นการแสดงเรื่องราว อาจเป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วย

จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า รูปแบบรายการโทรทัศน์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตรายการ มิใช่เป็นเพียงเพื่อกำหนดความเป็นจริง (Factual or Realistic Film) เท่านั้น หากแต่ต้องทำอย่างไร ถึงจะเป็นเชิงสร้างสรรค์ด้วย ดังนั้น การเลือกรูปแบบรายการ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณา เพื่อให้เทปวิดีโอที่ผลิตขึ้นมีประสิทธิภาพ มีประโยชน์ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

1.3 การผลิตเทปวีดิทัศน์การสอน

ในการผลิตเทปวีดิทัศน์การสอนให้มีคุณภาพนั้น จะต้องมีการขั้นตอนในการผลิตที่ดี

พินิต วัฒน (2520 : 19-20) ได้เสนอขั้นตอนในการผลิตเทปวีดิทัศน์ว่า จะต้องมีการวิเคราะห์และกำหนดสิ่งต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้ชัดเจน
2. กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมและตอบสนองจุดมุ่งหมาย
3. วิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับวัย ความสามารถ ความรู้พิเศษ ความสนใจ พื้นฐานทางวัฒนธรรม และอื่นๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการผลิตบทเรียนที่เหมาะสม
4. การเลือกครู ต้องเลือกอย่างมีถ้อยแถลง โดยปกติจะเลือกครูที่สอนเก่ง แต่ต้องระวังเพราะครูที่สอนเก่งนั้น บางครั้งอาจสอนได้ไม่ดีเท่าการสอนหน้าห้อง นอกจากนั้นบุคลิกลักษณะของครูต้องเหมาะสมกับกับธรรมชาติของวิชาที่สอนด้วย การคัดเลือกครูที่จะสอนบทเรียนทางเทปวีดิทัศน์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ผู้เรียน และคัดเลือกผู้สอนแล้ว จะต้องดำเนินการต่อไปนี้

1. กำหนดขั้นตอนของการสอน
2. จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับบทเรียนให้ครบถ้วน
3. เตรียมเอกสารประกอบบทเรียน

ในการเขียนบทเทปวีดิทัศน์ จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและแน่นอน เพื่อสะดวกในการผลิตรายการจริง และความถูกต้องในเชิงวิชาการ เพื่อให้ได้บทเรียนเทปวีดิทัศน์ที่มีคุณภาพดี ควรมีการซ้อมสอนเสียก่อน เมื่อมั่นใจแล้วจึงค่อยบันทึกเทปวีดิทัศน์ และเมื่อบันทึกเสร็จควรจะประเมินผล เพื่อแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง จากนั้นจึงนำไปทดสอบประสิทธิภาพในสถานการณ์จริงของผู้เรียน เป็นการทดสอบภาคสนามเพื่อประเมินว่า บทเรียนที่ผลิตขึ้นนั้นมีคุณภาพเพียงใด

จากนั้นจึงเก็บบทเรียนไว้เป็นต้นฉบับสำหรับการบันทึกซ้ำ (Duplicate) เป็นเทปวีดิทัศน์ (Video Tape) สำหรับถ่ายทอดต่อไป

การวางแผนและขั้นตอนการผลิตรายการเทปวีดิทัศน์

ก่อนที่จะลงมือผลิตรายการเทปวีดิทัศน์ ชิน คล้ายปาน (2528 : 20-22) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีการวางแผนและมีขั้นตอนการผลิต ดังต่อไปนี้

การวางแผนการผลิตรายการเทปวีดิทัศน์ จะต้องคำนึงถึง

1. เนื้อหา เตรียมเรื่องที่จะนำมาผลิตรายการ ต้องคำนึงถึง
 - 1.1 เรื่องที่นำมาผลิตรายการ เราต้องการสอนอะไร ให้กับผู้ระดับไหน
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของการใช้รายการเทปวีดิทัศน์ และกลุ่มเป้าหมาย
 - 1.3 เราต้องการเน้นอะไร รวมถึงการประเมินผลของรายการที่เสนอ
2. เวลา กำหนดระยะเวลาที่มีความสำคัญมากในการผลิตรายการเทปวีดิทัศน์
 - 2.1 กำหนดระยะเวลาในการผลิตรายการสำเร็จเรียบร้อย
 - 2.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตรายการทั้งหมด ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ
 - 2.3 เวลาของรายการมีความยาวมากน้อยเพียงใด
3. ค่าใช้จ่าย ปัจจุบันในการดำเนินงานทุกอย่างขึ้นอยู่กับงบประมาณ การผลิตรายการเทปวีดิทัศน์ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ จะต้องคำนึงถึง
 - 3.1 งบประมาณค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการเทปวีดิทัศน์ มีมากน้อยเพียงไร
 - 3.2 เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทำเทปวีดิทัศน์ มีมากน้อยเพียงไร
 - 3.3 บุคลากรที่จะมาทำงานมีจำนวนเท่าไร

ขั้นตอนการผลิตรายการเทปวีดิทัศน์

เพื่อให้การดำเนินงานในการผลิตรายการเทปวีดิทัศน์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีปัญหาน้อยที่สุดจะต้องดำเนินงานตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ

1. การวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของผู้ชม
 2. รวบรวมข้อมูล จะต้องรวบรวมเอกสาร ข้อมูลหลายๆ ด้าน ซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวางและเจาะลึก ซึ่งมีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ
 3. คัดเลือกเอกสาร จะต้องเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องและตรงจุดที่ทำ
 4. การเขียนบท เตรียมเนื้อเรื่องที่จะนำไปเขียนบทถ่ายทอดเพื่อบันทึกแต่เนิ่นๆ
 5. เตรียมการบันทึกเพื่อบันทึก จัดทำตารางมอบหมายเจ้าหน้าที่ทำงาน และห้องถ่ายทำโทรทัศน์
 6. งานด้านศิลปกรรม เตรียมการเขียนไตเติลชื่อเรื่อง การจัดฉาก
 7. การถ่ายทำเพื่อบันทึก เตรียมการเกี่ยวกับกล้องถ่ายทำโทรทัศน์ อุปกรณ์แสงสว่าง เครื่องบันทึกเพื่อบันทึกและเสียง
 8. การตัดต่อลำดับภาพ เตรียมอุปกรณ์เครื่องตัดต่อภาพ
 9. การบันทึกเสียง ดำเนินการบันทึกเสียงคำบรรยาย ดนตรีประกอบและเสียงอื่นๆ
 10. ใช้รายการ เตรียมอุปกรณ์เครื่องบันทึกเพื่อบันทึก เครื่องรับโทรทัศน์ เพื่อเปิดดูรายการที่ถ่ายทำและตัดต่อเสร็จแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง
 11. เสนอรายการ นำเพื่อบันทึกที่เสร็จสมบูรณ์แล้วนำมาเปิดให้ผู้ชมดู
 12. ประเมินผล ทำแบบสอบถามให้ผู้ชมประเมินผลและวิจารณ์
- ตามที่กล่าวมา โดยย่อทั้ง 12 ขั้นตอน เป็นหลักกว้างๆ ในการวางแผนผลิตรายการเพื่อบันทึก ในทางปฏิบัติจะต้องศึกษารายละเอียดแต่ละหัวข้ออย่างลึกซึ้ง

1.4 การเขียนบทถ่ายทอดเพื่อบันทึก

การเขียนบทถ่ายทอดเพื่อบันทึก เป็นการเขียนชี้แจงขั้นตอนการผลิตเพื่อบันทึกในรายละเอียดทั้งส่วนภาพ (Video) และเสียง (Audio) ซึ่งขั้นนี้เป็นขั้นที่ต้องใช้การสร้างจินตนาการ และประสบการณ์ของผู้เขียนบทเป็นอย่างมาก

ชิน คล้ายปาน (2528 : 31) ได้เสนอขั้นตอนการเขียนบทถ่ายทำเทปวิดีโอไว้ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลและทรัพยากรที่จะนำมาทำรายการ
2. คัดเลือกเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายการ
3. กำหนดรายละเอียดในบทเทปวิดีโอตามความสามารถของอุปกรณ์ที่มีอยู่ รวมทั้งงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ที่จะทำการถ่ายทำ
4. ผู้เขียนบทจะต้องเดาความรู้กับผู้ชมต้องการอะไร และจะสนองตอบอย่างไร
5. ความต่อเนื่องของเนื้อหา เป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ผู้ชมคอยติดตามรายการ
6. ภาพและคำบรรยาย จะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน
7. ข้อความที่ใช้เขียนบทถ่ายทำเทปวิดีโอ จะต้องใช้ประโยคง่ายๆ สั้นๆ แต่สื่อ

ความหมายได้ดีและเขียนให้อ่านง่าย

8. แทรกข้อคิดเห็น เพื่อให้ผู้ชมมีส่วนร่วม
9. บทเทปวิดีโอจะต้องดึงดูดความสนใจและชวนให้ผู้ชมติดตามรายการ

1.5 ขั้นตอนและเกณฑ์การหาประสิทธิภาพวิดีโอ

การทดสอบประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบว่า สื่อนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2528:214-215) กล่าวถึงขั้นตอนการทดสอบหาประสิทธิภาพของสื่อว่า จะต้องนำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้สอนจริง เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้วจึงดำเนินการผลิตเป็นจำนวนมากหรือใช้สอนในชั้นเรียนตามปกติได้ การทดลองมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทดลองกับผู้เรียน (แบบ 1:1) โดยทดลองใช้กับผู้เรียนซึ่งมีระดับความรู้ ก่อนปานกลาง เก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพแล้ว ปรับปรุงให้ดีขึ้น
2. ทดลองกับผู้เรียนเป็นกลุ่ม (แบบ 1:10) ตั้งแต่ 6-10 คน ทั้งผู้เรียนที่เก่ง และ

อ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

3. ทดลองภาคสนาม (แบบ 1:100) เป็นการทดลองกับนักเรียนทั้งชั้น 40-100 คน หาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงแก้ไข ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ต่ำกว่าเกณฑ์ได้ไม่เกิน 2.5 %

นอกจากนี้ อธิพร ศรียมก (2525:249) ได้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. แบบเดี่ยว (1:1) คือ ทดลองกับผู้เรียน 1 คน โดยใช้เด็ก อ่อน ปานกลาง เก่ง หาประสิทธิภาพ แล้วปรับปรุงโดยปกติคะแนนจะต่ำกว่าเกณฑ์ ในขั้นนี้ค่าที่ได้ประมาณ 60/60

2. แบบกลุ่ม (1:10) ทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน (ละผู้เรียนเก่งกับอ่อน) คำนวณหาประสิทธิภาพ แล้วปรับปรุง คะแนนที่ได้จะมีค่าประมาณ 70/70

3. ภาคสนาม (1:100) ทดลองกับผู้เรียน 40-100 คน คำนวณหาประสิทธิภาพ แล้วปรับปรุง ผลลัพธ์ที่ได้จะใกล้เคียงกับเกณฑ์ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% ก็ให้ยอมรับ

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพวิธีค้น

เสาวณีย์ ลีขาบัณฑิต (2528:294-295) เสนอแนวทางในการหาประสิทธิภาพ โดยถือหลักสมรรถฐาน คือ ถือเกณฑ์ 90/90 โดยใช้สูตรคำนวณหาประสิทธิภาพ ดังนี้

$$E1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

$$E2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของแบบทบทวนความเข้าใจคิดเป็นร้อยละ
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของแบบประเมินผลคิดเป็นร้อยละ
	ΣX	แทน	คะแนนรวมของแบบทบทวนความเข้าใจที่ผู้เรียนทำได้
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบทบทวนความเข้าใจ
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	ΣF	แทน	คะแนนรวมของแบบประเมินผลหลังการเรียนที่นักเรียนทำได้
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบประเมินผลหลังการเรียน

1.6 การยอมรับประสิทธิภาพวัดทัศน

วัดทัศนที่ผ่านกระบวนการทดสอบหาประสิทธิภาพเพื่อดูว่ายอมรับหรือไม่ ให้ถือค่า แปร
ปรวน 2.5-5% นั่นคือประสิทธิภาพของวัดทัศนไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ 5%
(อิทธิพร ศิริยมก.2525:252)

ฉลองชัย สุรวัฒนบูรณ์ (2528:215) ได้เสนอเกณฑ์การหาประสิทธิภาพของวัดทัศนไว้

3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของวัดทัศนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าเกิน 2.5%
ขึ้นไป

2. เท่าเกณฑ์ เป็นประสิทธิภาพที่เท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5%

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5% ถือว่ายอมรับได้
จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพเป็นการทดสอบคุณภาพของวัดทัศนที่สร้าง

ขึ้น โดยมีเกณฑ์มาตรฐานมาทดสอบ และผลที่เกิดขึ้นจากการใช้นั้นมีคุณภาพต่อผู้เรียนมากน้อย

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีทัศน์การสอน

งานวิจัยในประเทศ

บังเอิญ โอวาท (2528:37) ได้ศึกษา "เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยจากการใช้เทปทัศน์ ที่มีการนำเสนอเรื่องแบบต่างๆ คือ นำเรื่องด้วยภาพเคลื่อนไหวปกติ ภาพเคลื่อนไหวแล้วหยุดนิ่ง และภาพนิ่ง" ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน

ไพศาล ช่วยชูหนู (2528:31) ได้ศึกษา "เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 " โรงเรียนวัดน้อยใน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตามความสามารถทางการเรียน ทดลองโดยใช้เทปทัศน์สำธิตการทดลอง กับให้นักเรียนทดลองจริง ผลการทดลองปรากฏว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง โดยเรียนจากเทปทัศน์สำธิตการทดลอง สูงกว่าการเรียน โดยทดลองจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ โดยเรียนจากเทปทัศน์สำธิตการทดลอง สูงกว่าการเรียน โดยทดลองจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิษรา ช่วยอ่อน (2530:43) ได้ศึกษา "เปรียบเทียบการเรียนรู้ทักษะวอลเลย์บอลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสำธิตเทปทัศน์" ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว

12 ภาพต่อวินาที ด้วยจำนวนครั้งต่างกัน ผลการทดลองปรากฏว่า

1. กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาสูง ที่เรียนจากการสำธิตด้วยเทปทัศน์ ที่เสนอช้าสามครั้งกับเสนอช้าหนึ่งครั้ง มีผลการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาท่ำ ที่เรียนจากการสำธิตด้วยเทปทัศน์ ที่เสนอช้าหนึ่งครั้ง กับเสนอช้าสองครั้ง และเสนอช้าสามครั้ง มีผลการเรียนรู้แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. กลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาสูงและกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาท่ำ ที่เรียน

จากการสาธิตด้วยเทปวิดีโอหนึ่งครั้ง เสนอภาพซ้ำหนึ่งครั้ง เสนอซ้ำสองครั้ง และเสนอซ้ำสามครั้ง มีผลการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อนันต์พน นีรมล (2531 :32) ได้ศึกษา "เปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากเทปวิดีโอกับการสอนปกติ " ผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้ กิจกรรมนาฏศิลป์ภาคปฏิบัติ นักเรียนที่เรียนจากเทปวิดีโอ สูงกว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเรียนรู้ภาคความรู้ของ นักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

สุรสิทธิ์ อุดลา (2531:41) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาไฟฟ้าและความ แตกต่างของผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยเด็ก ในชนบทกับเทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยผู้ใหญ่ พบว่ากลุ่มทดลองมีผลการเรียนสูงกว่ากลุ่ม ควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองมีผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังจากการ เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มควบคุมมีผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังการเรียน อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สราญ เจริญทิพย์ (2532:40) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนโดยให้ บทเรียนเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ ในวิชาเจียระไนเบื้องต้นของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาพบว่า ทักษะการ เรียนของนักศึกษาที่เรียนจากบทเรียนเทปโทรทัศน์ กับนักศึกษาที่เรียนจากการสอนปกติ ไม่แตกต่างกัน

อาทิตย์ สุตาจันทร์ (2534:55) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจาก รายการโทรทัศน์ ที่แทรกรายการบันเทิงระหว่างเนื้อหา ทุก 10 นาที และทุก 15 นาที กับ รายการโทรทัศน์ปกติ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนจากรายการโทรทัศน์ ที่ แทรกรายการบันเทิงระหว่างเนื้อหาทุก 10 นาที สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ เรียนจากรายการโทรทัศน์ปกติ

พฤทธิมา บรรยงคณันท์ (2537:37) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ ของ นักเรียนที่เรียนจากวิดีโอที่มีการแนะนำ 2 แบบ คือ การแนะนำจากครูผู้สอนกับการแนะนำใน

โปรแกรมวัดทัศน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คนจากโรงเรียนวัดสีสุก กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม คือเรียนจากวัดทัศนที่มีครูเป็นผู้แนะนำ และเรียนจากวัดทัศนที่มีการแนะนำแบบโปรแกรม ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

ชาวชวอลเดอร์ (Schwarwalder. 1960:1-29) ได้สำรวจ " การใช้เทปวัดทัศนประกอบการสอน จะเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียนได้หรือไม่ " โดยศึกษาผลวิธีต่างๆ ในการจัดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ทางเทปวัดทัศน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่าเทปวัดทัศน ได้ช่วยแบ่งเบาภาระครูที่สอนในชั้นเรียนธรรมดา ในด้านการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ได้มาก

คาร์เนอร์ (Carner. 1962:118) ได้ประเมินผลการสอนอ่านทางเทปวัดทัศนระบบวงจรปิด โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนคอร์ทแลนด์ (Cortland Public School) นักเรียนเหล่านี้ได้เรียนอ่าน จากเทปวัดทัศนทุกวัน เพื่อฝึกฝนทักษะในการอ่าน และให้เข้าใจคำศัพท์ ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับต่ำ ได้รับความรู้ในการอ่านมากขึ้นกว่าการเรียนในชั้นธรรมดา

เอลรอด (Elrod. 1971:582) ได้ทดลองใช้เทปวัดทัศน เป็นเครื่องมือในการสอนลักษณะกฎเกณฑ์ในการขั้วร้อง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนฝึกหัดครู แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้ววัดผลระหว่างกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนจากเทปวัดทัศนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ฟิชเชอร์ (Fisher. 1977:216) ได้ทำการศึกษาเรื่อง " ความสัมฤทธิ์ผลของการใช้เทปวัดทัศน สอนทักษะการว่ายน้ำและการเรียนรู้การเคลื่อนไหว " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 10-13 ปี กลุ่มแรก เรียนด้วยการสาธิตด้วยเทปวัดทัศน กลุ่มที่ 2 เรียนด้วยการสาธิต

ของครู พบว่าผู้เรียน 2 กลุ่ม มีพัฒนาการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สซาโบ และแลนดี้ (Szabo and Landy. 1981:74) ได้ศึกษาการสอนอ่านพื้นฐาน โดยใช้โทรทัศน์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การอ่าน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนเกรด 4,6,8 จากโรงเรียนในเมืองชิคาโก (Chicago) และมินเนโพลิส (Minneapolis) แบ่งวิธีการสอนเป็น 2 วิธี คือกลุ่มที่เรียนกับโปรแกรมการสอนอ่านทางโทรทัศน์อีกกลุ่มหนึ่งเรียนตามปกติ ผลปรากฏว่า กลุ่มที่เรียนจากโปรแกรมการสอนอ่านทางโทรทัศน์ มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

กุสตาฟสัน (Gustavsson. 1982:59-62) ได้ทดลองใช้โทรทัศน์สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในประเทศสวีเดน (Sodertal Vocational School) ผลของการทดลองปรากฏดังนี้

1. โทรทัศน์เป็นนิมิตใหม่ที่จะใช้ประกอบการสอนได้ดี
2. นักเรียนสนใจและประหยัดเวลาในการสอน เพิ่มเปอร์เซ็นต์ในการรับรู้แก่นักเรียนถึง 25-30 เปอร์เซ็นต์
3. สามารถแสดงเทคนิคต่างๆ ได้อย่างชัดเจน
4. ประสิทธิภาพการสอนของครูเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย เห็นได้ว่ามีข้อหาหลายประการที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา และผลการวิจัยเกี่ยวกับเทปวีดิทัศน์การสอนดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า เทปวีดิทัศน์สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการทดลอง การสาธิต โดยเฉพาะการนำเทปวีดิทัศน์มาใช้ในการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติ วิชาที่ต้องหาสื่อจำนวนมากมาประกอบการเรียนและสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดและความสนใจที่จะสร้างสื่อเทปวีดิทัศน์ในวิชาศิลปศึกษา เรื่อง "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสื่อดังกล่าวนี้จะสามารถช่วยแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้แก่ครูที่ไม่มีความรู้และความถนัดทางด้านศิลปศึกษา ได้สอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉพาะเนื้อหา เรื่อง "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ได้ดียิ่งขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปศึกษา

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปศึกษา

หลักสูตรศิลปศึกษาจัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งประกอบด้วยวิชา จริยศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ พลศึกษา ศิลปศึกษาและกิจกรรมสร้างนิสัย กลุ่มประสบการณ์นี้ประกอบด้วย กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างเสริมนิสัยให้เป็นผู้มีคุณธรรม รู้จักแสดงออกด้านความงาม

เนื้อหาวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้กำหนดเนื้อหาวิชาไว้ ดังนี้ คือ

หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบายสี

หน่วยที่ 2 การปั้น-แกะสลัก

หน่วยที่ 3 การพิมพ์

หน่วยที่ 4 การออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ

หน่วยที่ 5 การรู้คุณค่าทางศิลปะ

ในผลงานวิจัยนี้ ได้เลือกเอาเนื้อหาวิชาศิลปศึกษาในหน่วยที่ 5 เรื่อง "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" มาสร้างเป็นเทปวีดิทัศน์ เพราะเนื้อหา มีลักษณะเป็นนามธรรม เป็นการส่งเสริมความซาบซึ้ง ปลุกฝังให้เกิด การรู้คุณค่าทางสุนทรียภาพ และประโยชน์ของการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ อีกประการหนึ่ง คือ การมุ่งพัฒนาทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการพูด ทักษะการสื่อสารความรู้สึกทางศิลปะ ทักษะการรู้จักแสดงออก และยังเป็นส่งเสริม ให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

ความหมายของศิลปศึกษา

มีนักการศึกษาและนักวิชาการ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของ คำว่า ศิลปศึกษา ไว้หลายประการ ดังนี้

✓อารี สุทธิพันธุ์ (2514:16) เสนอคำว่า ศิลปศึกษาไว้ว่า ศิลปศึกษาเป็นคำเรียก กระบวนการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะ ให้แก่เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ภายในได้ ระบบการศึกษา

✓วิรัตน์ พิชญ์ใหญ่ (2521:163) นิยามว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ให้เด็กได้มีพฤติกรรม อันดีงามทางศิลปะ โดยให้เด็กได้ทำกิจกรรม มีโอกาสสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหา และได้สัมผัสกับสภาพความเป็นจริง เพื่อเด็ก ๆ จะได้มีประสบการณ์ในด้านสุนทรีย์ภาพและการสร้างสรรค์

✓เลิศ อำนันทะ (2523:216) กล่าวว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จัดการเรียนการสอนขึ้น ภายในโรงเรียนและสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัยได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระ ทางความคิดสร้างสรรค์

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525:2) นิยาม ศิลปศึกษา หมายถึง การศึกษาเรื่อง ของศิลปะ หรือการศึกษาเรื่องของการสร้างสิ่งใหม่ที่สวยงาม โดยต้องใช้ประสบการณ์การรับรู้ เหตุผล อารมณ์ และความคิดริเริ่มเป็นเครื่องช่วยในการสร้าง

✓วิชัย วงษ์ใหญ่ (2529:111) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การให้การศึกษาศิลปะ กับเด็กโดยการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียน ซึ่งมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาศิลปินนิสัยของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และความคิดที่ดีต่อศิลปะ

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสแสดงออกทางด้านศิลปะ ตามความถนัด อันจะทำให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ

การเรียนการสอนศิลปะศึกษา

วิชาศิลปศึกษาในระยะแรกจัดเป็นวิชาเอกเทศ มุ่งเน้นการใช้ความรู้ ความสามารถ ฝึกการใช้ฝีมือแสดงออก การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ต่อมาได้นำมาจัดเป็นรายวิชาหนึ่งที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียน มีการนำแนวคิดและวิธีการทางด้านจิตวิทยามาประยุกต์ เพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนการสอน ทำให้วิชาศิลปะ กลายเป็นวิชา "ศิลปศึกษา" โดยมีหลักการเกี่ยวกับ

การให้การศึกษาแก่เด็ก

อารี สุทธิพันธ์ (2514:165) ได้เสนอแนวการสอนศิลปศึกษาไว้ ดังนี้

1. มีกิจกรรมทางศิลปะต่างๆ มากมายที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เจริญงอกงามตามความเหมาะสมของตน

2. ไม่จำกัดวัสดุที่ใช้ประกอบกิจกรรม และไม่จำกัดวิธีการใช้วัสดุนั้นๆ

3. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกปัญหาเลือกเรื่องราวสำหรับประกอบกิจกรรมอย่างเสรี

4. เปิดโอกาสให้นักเรียน มีอิสระเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะอย่างกว้างขวาง

5. ช่วยให้นักเรียนรู้จักชื่นชมผลงาน ที่ตนทำขึ้นและยังเป็นการปลูกฝังเจตคติทางศิลปะ

กระทรวงศึกษาธิการ (2525:137) ได้กล่าวถึง แนวการสอนศิลปศึกษาว่า การสอนศิลปศึกษาควรมีขั้นตอน ดังนี้

1. การสอนแต่ละครั้งควรสอนเนื้อหาแต่ละเรื่องสลับกันไป

2. ครูควรให้เด็กมีประสบการณ์ ในการวางแผนดำเนินการ และหาอุปกรณ์ ในการเรียนการสอนร่วมกับครู และหากจำเป็นครูอาจนำตัวอย่างงานที่สำเร็จรูปแล้วมาให้ดู พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการดำเนินการนั้นๆ

3. บางเรื่องครูอาจสาธิตวิธีการ เพื่อให้เด็กเรียนเข้าถึง กระบวนการปฏิบัติเสียก่อน แล้วจึงลงมือทำ

4. ผู้สอนต้องอยู่กับเด็กตลอดเวลาเพื่อสังเกตการปฏิบัติงาน ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา

5. อธิบายผลงานของตนและเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการทำงานทุกครั้ง

6. เก็บ ทำความสะอาดเครื่องมือเครื่องใช้

การผลิตและการใช้สื่อการสอนศิลปศึกษา

เลิศ อานันท์นะ (2526:441) กล่าวว่า สื่อการสอนศิลปศึกษา หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์หรือวิธีการต่างๆ ในการสอนศิลปศึกษา เพื่อทำให้นักเรียน เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526:125) ได้แบ่งประเภทสื่อการสอนตามหน้าที่การใช้งานของสื่อ

ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทของสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียน ได้รับความรู้และขยายความรู้ ความคิด ความเข้าใจของผู้เรียน ผลจากการรับรู้ก่อให้เกิดการสร้างสรรคงานศิลปะ สื่อการสอนลักษณะนี้ คือ วัสดุอุปกรณ์และการสาธิต

2. ประเภทสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับรู้เพื่อเป็นสื่อตลใจในการแสดงออก ทำหน้าที่ กระตุ้นการรับรู้ให้เกิดอารมณ์ ความคิดและจินตนาการ แสดงออกมาเป็นงานศิลปะ สื่อการสอนชนิดนี้ คือ วัตถุต่างๆ เช่น คน หนึ่ง หัวทัศน์ ฯลฯ

3. ประเภทสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติแล้วเกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ผลจากการปฏิบัติ คือ ผลงานศิลปะตามเป้าหมายของการใช้สื่อนั้นๆ ได้แก่ การทดลองและปฏิบัติ กิจกรรม ซึ่งการเสนอสื่อจะมีสภาพเป็นนามธรรม และการปฏิบัติงานด้วยสื่อที่เป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526:125) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนให้ได้ผล ครูต้องรู้จักผลิตหรือรู้จักเลือกใช้สื่อการสอนที่ดี ซึ่งจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

1. ต้องตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน
2. มีรูปแบบ เรื่องราวที่เร้าความสนใจ
3. ให้ความรู้ ความเข้าใจ และให้ความคิด
4. เหมาะสมกับบุคลิกภาพ และการรับรู้ของเด็ก
5. คุ้มกับเวลาและการลงทุนในการผลิต
6. ประหยัดหรือใช้วัสดุในท้องถิ่น

เจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ต้องการให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และแนวทางการสอนศิลปศึกษาก็ได้ เป็นเพียงการสั่งงานให้ทำเท่านั้น แต่การสอนต้องให้เนื้อหาสาระ ที่ก่อประโยชน์แก่เด็กหลายๆ ด้าน การนำสื่อการสอนที่ดีมาใช้นี้จะให้เด็กเรียนศิลปศึกษาอย่างเข้าใจ มองเห็นคุณค่า และสนุก

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ

ศิลปศึกษามีเป้าหมายเพื่อต้องการ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ มีความรู้คู่กับ ความงาม มีอิสระในการแสวงหาคำตอบของชีวิตให้ตนเอง ช่วยพัฒนาประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึก (วิชัย วงษ์ใหญ่.2530:25) ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ของเด็กอย่างกว้างขวาง เช่น พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Growth) พัฒนาการทาง สติปัญญา (Intellectual Growth) พัฒนาการทางร่างกาย (Physical Growth) พัฒนาการทางรับรู้ (Perceptual Growth) พัฒนาการทางสังคม (Social Growth) พัฒนาการ ทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Growth) และพัฒนาการทางสร้างสรรค์ (Creative Growth) (Lowenfeld.1982:53-64) พัฒนาการทั้งหมดนี้ มีอยู่ในตัวเด็กอยู่แล้วตามระดับวุฒิภาวะของ เด็กแต่ละคน แต่การปล่อยให้ไปเป็นไปตามธรรมชาติย่อมไม่เพียงพอ . ฉะนั้น ศิลปะศึกษาจึงมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ ช่วยขยายขอบเขตของพัฒนาการเดิม สู่ระดับขั้นของพัฒนาการทางศิลปะที่สูงขึ้น (Lowenfeld.1978:5) ซึ่งเราขอมีรับกันว่าศิลปศึกษานั้น มุ่งส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีความ มั่นใจ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และความตระหนักในเรื่องความงามจากสิ่งรอบตัว การสอนจึงไม่ควรเน้นเฉพาะเนื้อหา แต่ต้องพัฒนาการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ เป็นอันดับแรก

การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ คืออะไร

สงวน รอดบุญ (2514:13) กล่าวว่า การส่งเสริมศิลปศึกษาหรือความซาบซึ้งใน ศิลปะ ข่อมก่่อประโยชน์โดยตรงสำหรับส่งเสริมความสนใจทางศิลปะ แต่จัดยทั่วไปการสอนศิลปะในชั้น ประถม มัธยม วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยนั้น มิได้มีเป้าหมายที่จะให้นักเรียนหรือนักศึกษา มี อาชีพในทางศิลปะแต่เพื่อปลูกฝังให้บังเกิดความรู้คุณค่าทางสุนทรียภาพ รู้จักนำเอาความรู้ในสาขา นี้ไปประยุกต์ กับการศึกษาวิชาอื่นและการดำเนินธุรกิจการงาน ตลอดจนการปรับปรุงชีวิต ใน อนาคตให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการศึกษานั้น มิใช่เพียงแต่สอนให้ทำในภาคปฏิบัติเท่านั้น แต่ควร ต้องอบรมให้มีความซาบซึ้งในศิลปะทั่วๆไป นับตั้งแต่ความมุ่งหมายของวิชาศิลปศึกษา ความหมาย

ของศิลปะและหัตถกรรม องค์ประกอบของศิลปะ ธรรมชาติกับศิลปะการออกแบบ ความเป็นมาของศิลปะโดยสังเขป อิทธิพลของศิลปวัฒนธรรม ศิลปะกับชีวิตประจำวัน ตลอดจนคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประจำชาติและศิลปสากล เป็นต้น

นอกจากนี้ สรวง รอดบูน (2514:14) ยังได้กล่าวถึง การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะว่า มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การรู้คุณค่าจะเป็นกำแพงหรือเขื่อนเพื่อป้องกันมิให้ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติต้องเสื่อมสลายลงเพราะขณะนี้วัฒนธรรมนานาชาติกำลังเข้าเขี่ยกัดกินใจเยาวชนของเราให้เสื่อมทรามลงทุกขณะ ทั้งในด้านการแต่งกายและพฤติกรรม เยาวชนบางกลุ่ม หลงใหลว่ายนอนอยู่ใต้วัฒนธรรมต่างชาติอย่างขาดสติ ดังนั้น การพัฒนาจิตใจจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาด้านวัตถุ

ศิลป พีระศรี (2515:17) ได้ให้ความหมาย (Art Appreciation) ว่าหมายถึง อำนาจทางความคิดและจิตใจ ที่ทำให้รู้จัก นิยมหรือเข้าใจ ค่าของศิลปะได้ถูกต้อง อันควรแก่ศิลปะนั้นๆ บุคคลอาจนิยมหรือรู้ค่าของศิลปะทางข้างดีหรือเลวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของบุคคลผู้นั้น หรือแม้แต่การศึกษาของผู้นั้น บางคนสามารถรู้ค่าของจิตรกรรม โดยที่ตนเองไม่เคยศึกษาก็มี คนที่มิได้ศึกษามาแล้ว สามารถรู้ได้ว่าศิลปกรรมชิ้นไหนเป็นศิลปะสมบูรณ์ที่ตำหนิไม่ได้ เรื่องความรู้คุณค่า อาจศึกษาอบรมให้เจริญงอกงามขึ้นในความรู้สึกของบุคคลได้ ฉะนั้น ประชาชนของประเทศที่มีมาตรฐานการศึกษาสูง ส่วนมากจึงมีความรู้สึกในการรู้คุณค่าสูงขึ้นตามไปด้วย

นอกจากนี้ ยังมีผู้กล่าวถึง การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะอีกหลายท่าน เช่น วินสโลว์ (Winslow, 1942:272) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะในระดับประถมศึกษา จะต้องมีการประเมินค่าของศิลปกรรมให้เด็กได้รู้ซึ่งผ่านการแสดงออกทางศิลปะ และการรู้ค่า (Worth) หรือรู้คุณค่า (Value) ในศิลปกรรม ตามแนวคิดของวินสโลว์ สำหรับเด็กประถมศึกษา มี 2 องค์ประกอบ คือ

1. การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะในแบบของอารมณ์ (An Emotional Type of Appreciation) เป็นการรู้คุณค่าจากการได้ชมศิลปกรรม แล้วมีความชื่นชมและเข้าถึงหรือซาบซึ้งศิลปะ ระดับความชื่นชมแบบนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การดูงานศิลปะ

2. การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะในแบบของสติปัญญา (An Intellectual Type of Appreciation) มีพื้นฐานจากความเข้าใจหลักการและเทคนิคทางศิลปะ เป็นความชื่นชมที่ได้รับจากการแยกแยะหรือการวิจารณ์ เพื่อความซาบซึ้งในคุณค่าความงาม

Webster's New World Dictionary (1957) ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะว่า หมายถึง "ความคิดเห็นในทางบวก การให้คุณค่า การตีค่า หรือการประเมินคุณภาพของศิลปะ การรู้ซึ้งหรือการเข้าถึงศิลปะและความหรรษา" แต่สมิธ (Smith, 1966) ไม่เห็นด้วยว่า การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะเป็นความหรรษา เขากล่าวว่า การเรียนรู้คุณค่ากับความหรรษา มีความแตกต่างกัน การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะจะต้องมี "กิจกรรมเชิงตรรกะ" (Logical Operations) เช่น การหาความหมาย การให้คุณค่าและการอธิบาย ทั้งหมดนี้ไม่มีในความหรรษา กิจกรรมเชิงตรรกะจะเป็นสื่อนำไปสู่ความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้รู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าศิลปะเมื่อได้ชม

เบอร์คาร์ท (Burkhyart, 1962:52) กล่าวว่า จุดประสงค์หลักของการสอนความชื่นชมศิลปะ เพื่อที่จะพัฒนา 2 ด้าน คือ

1. ความรู้สึกถึงความงาม และความรู้เชิงวิพากษ์วิจารณ์
2. สภาพและทักษะที่จำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมทางด้านการสร้างสรรค์

แนวคิดที่สำคัญ คือ การชื่นชมศิลปะเป็นการทำให้ทราบลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในอดีตและปัจจุบัน และอีกอย่างหนึ่ง คือ เป็นการพัฒนาความรู้ของเด็กและผู้ใหญ่ในการเลือกบริโภคศิลปะอย่างฉลาด

ชิล (Shiel, 1976:15) นำเสนอวัตถุประสงค์เรื่อง " การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ" 3 ข้อ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงทัศนสุนทรีย์ (Visual Aesthetic Education) คือ การยอมรับ (Recognative) ความคุ้นเคย (Acquaintive) ความชื่นชม (Appreciation) จากจุดประสงค์ของ ชิล มีเป้าหมายพื้นฐาน 2 ประการ อันนำมาซึ่งการศึกษาทัศนสุนทรีย์ คือ

1. การเรียนรู้การชื่นชมศิลปะเพิ่มขึ้นและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. การเรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพด้านการสร้างสรรค์ ความกลมกลืน และการแสดงออก

ผ่านสื่อที่เหมาะสม

เฮอรัวิทซ์ (Hurwitz.1977:4-12) ได้กล่าวถึง หลักพื้นฐานของการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ ซึ่งจะเกิดขึ้นกับนักเรียนได้จะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความงาม (Beauty)
2. ความรู้สึกซาบซึ้ง (Empathy)
3. ความรู้ (Knowledge)
4. การรับรู้ (Perception)
5. กระบวนการเชิงวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Process)

ความงาม ความงามในที่นี้ เป็นความงามที่อยู่เหนือความงามตามทัศนทั่วไปเข้าใจ เป็นการมองด้วยจิตใจที่ละเอียดอ่อน แม้ศิลปกรรมที่ปรากฏจะดูน่าเกลียดเพียงใด แต่ก็พบความงามได้จากแนวคิดและกรรมวิธีที่ศิลปินสร้างศิลปกรรมนั้น

ความรู้สึกซาบซึ้ง ได้จากการ รับรู้เรื่องราวและลักษณะทางรูปแบบ ของศิลปกรรม หัดค้นคิดต่อศิลปะ การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ชมกับศิลปกรรม ซึ่งก็คือกระบวนการวิจารณ์ศิลปะนั่นเอง

ความรู้ ได้จากข้อมูลองค์ประกอบทางศิลปะ ประวัติศิลปกรรม ประวัติศิลปิน และยุคสมัยที่มีการสร้างศิลปกรรม เป็นต้น

การรับรู้ คือ การรับรู้ศิลปกรรมซึ่งเป็นการมองที่ไม่ได้หยุดยั้งที่วัสดุ แต่จะต้องนำไปสู่กระบวนการทางสติปัญญา (Intellectual Process) การมองเพียงเพื่อรู้ว่าเป็นจิตรกรรม ประติมากรรม เป็นการรู้คุณค่าที่ตื้นที่สุด ฉะนั้น การจะเข้าถึงการรู้คุณค่าทางศิลปะที่แท้จริงจะต้องรู้จักวิเคราะห์ศิลปะไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ของศิลปกรรมหรือวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ล้วนเป็นการยกระดับการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะทั้งสิ้น

กระบวนการเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ประกอบด้วย

1. รับรู้ด้านงานศิลปะ
2. อธิบายงานศิลปะ

3. เข้าถึงคุณภาพของงานและวิเคราะห์เนื้อหาสาระ

4. ตัดสินคุณภาพความงาม ซึ่งจะเข้าสู่ขั้นนี้ได้จะต้องผ่าน 3 ข้อ ข้างต้น คือ
ความงาม ความรู้สึกซาบซึ้ง ความรู้ แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณา

แมทธิว และมาร์แซน (Mattil and Marzan. 1981) การชื่นชมศิลปะนับว่าเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาของเด็กและควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง การที่เด็กได้เรียนรู้จากการมอง การแยกแยะ การบรรยายในสิ่งที่เห็น และการได้รู้จักศิลปะ ว่ามีความสำคัญต่อเราอย่างไร ทำให้เด็กได้มีความใกล้ชิดศิลปะ เด็กจะได้สัมผัสความอึ้งอัม昧ใจ การรู้จักชื่นชมศิลปะมีประโยชน์และมีผลในทางปฏิบัติต่อการศึกษโดยตรง ซึ่งการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะดังกล่าว เป็นการยกระดับขั้นสู่ทักษะหลายด้าน เช่น ทักษะทางการพูด ทักษะการสื่อสาร ความรู้สึกในงานศิลปะและการรู้คุณค่าความงาม นอกจากนั้น เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ซีเลนสกี และฟิชเชอร์ (Zelanski and Fisher, 1991:1) ชื่นชมศิลปะเป็นทักษะที่จำเป็นต้องเรียน แต่เราต้องดูงานศิลปะแบบเปิดใจให้กว้าง ปกติแล้วคนเราเมื่อสนใจสิ่งใดเรา จะละทิ้งสิ่งอื่น ในขณะที่เราอ่านหนังสือเราจะไม่ได้ยินเสียงหึ่งๆ ของตู้เย็น หรือขณะที่เราขับรถ เราก็จะสนใจเพียงถนน และรถที่สวนไปมาโดยไม่ได้สนใจความงามของพระอาทิตย์ยามเย็น แต่ในการมองศิลปะเราต้องเปิดจิตใจของเราทั้งหมดเพื่อศึกษาความงามในทุก ๆ ด้านของงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ (Form) และเนื้อหา (Content)

กล่าวโดยสรุป คือ การส่งเสริมการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ เป็นการมุ่งให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในจิตใจและควรได้รับการปลูกฝัง มาแต่เยาว์วัย โดยสอนให้เด็กเรียนรู้จากการมอง การแยกแยะ การบรรยายในสิ่งที่เห็น การให้รู้จักว่าศิลปะมีความสำคัญต่อเราอย่างไร จะต้องสร้างความรู้สึกซาบซึ้งในความงาม คุณค่าทางศิลปะประจำชาติ ศิลปะสากล การสอนเพื่อการเรียนรู้ทางศิลปะนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประเมินค่าให้เด็กได้รู้ซึ่งผ่านการแสดงออกทางศิลปะ

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพัฒนาการทางด้านศิลปศึกษา

การกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้นั้น ต้องทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา ศิลปศึกษาว่ามุ่งเน้นการเรียนรู้พฤติกรรมด้านใด แล้วจึงนำมาพิจารณาพร้อมกับจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปะและจุดประสงค์รายวิชา ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กมี 3 ลักษณะ คือ

1. **พุทธิสัย (Cognitive Domain)** พฤติกรรมทางด้านความรู้ ความคิด คือ พฤติกรรมที่แสดงว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจถูกต้อง สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ จนถึงขั้นตัดสินใจคุณค่า ในสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งบลูม (Bloom) ได้เสนอลำดับขั้น พฤติกรรมด้านนี้ไว้ 6 ลำดับ คือ

1.1 ความรู้ - ความจำ คือ ความสามารถของผู้เรียนที่ระลึกได้ในสิ่งที่เคยพบเห็น หรือได้ยินมา

1.2 ความเข้าใจ คือ การใช้ประสบการณ์เดิมทางศิลปะ มาตีความ แปลความ

1.3 การนำไปใช้ คือ การนำความรู้ สูตร กฎเกณฑ์ ไปใช้ได้อย่างถูกต้องหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การถ่ายโยงความรู้นั่นเอง

1.4 การวิเคราะห์ คือ การแสดงให้เห็นส่วนประกอบของศิลปะ โดยแสดงส่วนย่อยของโครงร่างหรือบอกความสัมพันธ์ของสองสิ่งขึ้นไป

1.5 การสังเคราะห์ คือ การรวบรวมส่วนย่อยทางศิลปะมาจัดหาสิ่งใหม่ได้ เช่น การวางแผนปฏิบัติ การเสนอโครงการ

1.6 การประเมินค่า คือ การอาศัยข้อมูลต่างๆ ที่กล่าวมาทั้ง 5 ข้อข้างต้นเป็นพื้นฐานในการพิจารณา โดยยึดหลักความมีเหตุผล ความถูกต้อง เทียบตรง หรือนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

ตาราง 1 แสดงการจำแนกพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัย

ระดับพฤติกรรม	ตัวอย่างคำกริยาและพฤติกรรมบ่งชี้
1. ความรู้ - ความจำ	คำกริยา: เช่น บอก บ่งชี้ บรรยาย ฯลฯ พฤติกรรมบ่งชี้: เช่น บอกความหมายของเส้น ต่างๆ ได้
2. ความเข้าใจ	คำกริยา: เช่น แปล เปรียบเทียบ ตีความ จัดลำดับ อธิบาย จำแนก สรุปย่อ คาดคะเน ขยายความ ฯลฯ พฤติกรรมบ่งชี้: เช่น อธิบายภาพที่แสดงลีลาการ เคลื่อนไหวในธรรมชาติได้
3. การนำไปใช้	คำกริยา: เช่น สร้าง แก้ปัญหา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง อธิบาย ฯลฯ พฤติกรรมบ่งชี้: เช่น นำวิธีการ...ไปใช้ในชีวิต ประจำวัน
4. การวิเคราะห์	คำกริยา: เช่น จำแนก บอก ลงสรุป ฯลฯ พฤติกรรมบ่งชี้: เช่น บอกความแตกต่างของ... สองชนิดได้
5. การสังเคราะห์	คำกริยา: เช่น บอก สร้าง วางแผน เสนอ ออกแบบ ปรับปรุง ฯลฯ พฤติกรรมบ่งชี้: เช่น วางแผนการเขียนภาพจาก สิ่งต่างๆ ที่ครูกำหนดให้

ตาราง 1 (ต่อ)

ระดับพฤติกรรม	ตัวอย่างคำกริยาและพฤติกรรมบ่งชี้
6. การประเมินค่า	คำกริยา: เช่น ประเมิน เปรียบเทียบ ตัดสิน ฯลฯ พฤติกรรมบ่งชี้: เช่น เสนอวิธีการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องให้กับกลุ่มอื่นได้

2. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมทางด้านทักษะพิสัย ในวิชาศิลปะเป็นกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อและระบบประสาท การวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ สรุปได้ ดังนี้

2.1 การใช้กล้ามเนื้อเล็กทำงานศิลปะ สามารถใช้กล้ามเนื้อ มือ - เท้า ควบคุมการเคลื่อนไหว เช่น การเขียนลายไทย ฯลฯ

2.2 การเลือกตอบสนองได้รวดเร็ว

2.3 การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้รวดเร็ว แน่นนอน แม่นยำ เช่น หมุนข้อมือได้รวดเร็ว

2.4 การคาดคะเนอย่างตรงเป้าหมาย จะมีผลให้เกิดพฤติกรรมที่มีการพัฒนา ดังนี้

- ขั้นเลียนแบบ คือ การสังเกตการปฏิบัติงานและพยายามลอกเลียนแบบ
- ขั้นลงมือทำตาม คือ ทำตามคำสอนภายใต้การควบคุม
- ขั้นความถูกต้อง คือ มีทักษะแม่นยำได้สัดส่วน สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้โดยอิสระ
- ขั้นความต่อเนื่อง ระดับนี้มีทักษะที่ใช้ความชำนาญ และทักษะมากกว่าหนึ่ง

อย่างเข้าด้วยกัน เช่น การสอนเรื่องหลักการวาดภาพ และนักเรียน
วาดภาพได้อย่างสวยงาม

- ค้นหาเองโดยธรรมชาติ การใช้ทักษะหนึ่งหรือหลายทักษะ โดยอัตโนมัติ
สามารถตัดสินใจผลิตผลงานศิลปะได้ในเวลาอันสั้น

"ซิมป์สัน" จัดลำดับขั้นพฤติกรรมด้านทักษะนิสัยเป็น 7 ลำดับ คือ

1. การรับรู้ เป็นการใช้ประสาทสัมผัสเกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ คุณสมบัติ หรือความ
สัมพันธ์
2. การเตรียมพร้อม เป็นการปรับตัวให้พร้อมที่จะกระทำบางอย่าง แบ่งเป็นความ
พร้อม 3 ด้าน คือ ความพร้อมทางสมอง ร่างกาย และอารมณ์
3. การปฏิบัติตามตัวอย่างหรือคำแนะนำ เป็นการกระทำที่เป็นไปตามคำแนะนำ เลียน
แบบหรือลองผิดลองถูก
4. การปฏิบัติโดยตนเอง เป็นการปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้จากภาระทั้งปฏิบัติเป็นนิสัย
5. การปฏิบัติงานที่ซับซ้อนโดยอัตโนมัติ เป็นการปฏิบัติงานที่ใช้กลไกทางกาย ซ้ำซ้อน
ขึ้น การปฏิบัติงานนั้นเป็นไปด้วยความมั่นใจ สามารถดำเนินงานทั้งกระบวนการได้อย่างราบรื่น
มีประสิทธิภาพ หรือเป็นไปโดยอัตโนมัติ
6. การปรับเปลี่ยน เป็นการดัดแปลงกิจกรรมเชิงกลไก ให้สอดคล้องเหมาะสมกับ
สถานการณ์ใหม่ เช่น การปรับปรุงความสามารถและทักษะในการร่ายรำ เป็นต้น
7. การริเริ่ม เป็นการประยุกต์สิ่งที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ โดยอาศัยความรู้ ความ
เข้าใจ ความสามารถ และความสนใจหรือความศรัทธา

ตาราง 2 แสดงการจำแนกพฤติกรรม ด้านทักษะพิสัย

ระดับพฤติกรรม	ตัวอย่างพฤติกรรมบ่งชี้
1. การรับรู้	(ถือเป็นระดับเดียวกับขั้นรับในพฤติกรรมด้านจิตพิสัย) - เลือกคุณสมบัติของเครื่องมือ - เลือกใช้เครื่องมือได้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน - จำแนก - บอกชนิด - บอกปัญหาการทำงานได้จากการฟังเสียง ฯลฯ
2. การเตรียมพร้อม	- ศึกษาวิธีปฏิบัติจากตัวอย่างที่ทำมาแล้ว
3. การปฏิบัติตามการชี้แนะหรือ ลองผิดลองถูก	- พิมพ์ภาพดอกไม้ด้วยใช้นิ้วมือ เป็นแม่พิมพ์ตามขั้นตอน ที่เคยเห็น
4. การปฏิบัติโดยตนเอง	- ตัดกระดาษเป็นรูปต่างๆ ได้ด้วยไม้ใช้ต้นแบบ
5. การปฏิบัติงานที่ซับซ้อนได้ โดยอัตโนมัติ	- พิมพ์กระดาษเป็นตัวกบได้อย่างรวดเร็ว
6. การปรับเปลี่ยน	- ปรับปรุงสัดส่วนของส่วนผสมวัตถุดิบในการปั้น
7. การริเริ่ม	- นำรูปทรงของ"ปลา"โดยใช้นิ้วประยักเป็นแจกันได้

3. จิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมศิลปะทางด้านความรู้สึกหรือเจตคติ
เกี่ยวกับ ทศนคติ ความสนใจ คุณค่า แบ่งได้ตามระดับ ดังนี้

3.1 การยอมรับ คือ ความเต็มใจยอมรับพฤติกรรมที่กระตุ้นความตั้งใจและการรับรู้

3.2 การสนองตอบ การเข้ามามีส่วนร่วม โดยการแสดงออกถึงความสนใจ ตั้งใจ

3.3 การเกิดค่านิยม ยอมรับและปฏิบัติตามความเชื่อ

3.4 การจัดระบบค่านิยม เป็นพฤติกรรมค่านิยมที่ปฏิบัติมากับสิ่งที่รับมาใหม่

3.5 ความมีลักษณะเฉพาะตน มีระบบที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมของตน

ตาราง 3 แสดงการจำแนกพฤติกรรม ด้านจิตพิสัย

ระดับพฤติกรรม	ตัวอย่างคำกริยาและพฤติกรรมบ่งชี้
1. ขั้นรับ	คำกริยา: เช่น จำแนก เลือก บอก ฯลฯ พฤติกรรมบ่งชี้: รับฟังคำแนะนำ ดูการสาธิต
2. ขั้นตอบสนอง	คำกริยา: เช่น ทำตาม อาสา แสดงการยินดี เต็มใจ พฤติกรรมบ่งชี้: ปฏิบัติงานด้วยความชื่นชอบ สนุก สนาน
3. ขั้นเห็นคุณค่า	คำกริยา: เช่น นำเสนอเข้าร่วมอภิปราย ตักวง ให้ข้อเสนอ สนับสนุน ช่วยเหลือ สรรเสริญ ต่อต้าน ฯลฯ พฤติกรรมบ่งชี้: ยกย่องผู้มีผลงานดีเด่น สะสมผล งานศิลปะ
4. การจัดระบบค่านิยม	คำกริยา: เช่น จัดวาง แยกแยะ สนับสนุน

ตาราง 3 (ต่อ)

ระดับพฤติกรรม	ตัวอย่างคำกริยาและพฤติกรรมบ่งชี้
5. ความมีลักษณะเฉพาะตน	พฤติกรรมบ่งชี้: เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม คำกริยา: เช่น เลือกรักษา พฤติกรรมบ่งชี้: มีความคิดเป็นของตนเอง

พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก

การที่จะนำเสนอสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจ หรือความรัก ความชอบ ของเด็กนั้นจำเป็นจะต้องคำนึงถึงอายุของเด็กเป็นสำคัญ เพราะในแต่ละช่วงอายุของเด็ก ความสนใจในสิ่งต่างๆ ก็เปลี่ยนไปตามพัฒนาการทางร่างกายด้วย

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld,1975) ได้ศึกษาเรื่องความสนใจและพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก ซึ่งแบ่งเป็น 6 ขั้น ดังจะได้นำเสนอพอสังเขป เพื่อเป็นประโยชน์ในการผลิตวัสดุทัศนศึกษาให้สอดคล้องต่อไป ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุ 2-4 ปี
2. ขั้นก่อนสัญลักษณ์ (Pre-Schematic Stage) อายุ 4-7 ปี
3. ขั้นสัญลักษณ์ (Schematic Stage) อายุ 7-9 ปี
4. ขั้นเกาะกลุ่ม (Thy Gang Age) อายุ 9-12 ปี
5. ขั้นก่อนวัยรุ่น (The Pseudo-Naturalistic Stage) อายุ 12-14 ปี
6. ขั้นวัยรุ่น (Adolescent Art High School) อายุ 14-17 ปี

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุ 2-4 ปี เด็กที่อยู่ในขั้นนี้ถือว่าเป็นวัยแห่งการรู้จักสิ่งต่างๆ รอบตัว บางครั้งการขีดเขียน อาจมีได้ตั้งใจที่จะวาดสิ่งใด ขณะที่เด็กขีดเขียนตาของเขาอาจมองไปที่อื่น เด็กวัยนี้ถ้าทำกิจกรรมใดจะมีสมาธิในการทำอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือยังไม่สัมพันธ์กัน การบังคับมือก็ยังไม่ได้เท่าที่ควร

2. ขั้นก่อนสัญลักษณ์ (Pre-Schematic Stage) อายุ 4-7 ปี วัยนี้เริ่มขีดเขียนอย่างมีความหมายและค้นพบวิธีการสร้างงานศิลปะต่างๆ ด้วยตนเองมากขึ้น เด็กเริ่มมีช่วงกลมแทนศีรษะคน เขียนเส้นตั้ง 2 เส้นแทนขา แต่การใช้สียังไม่สัมพันธ์กับวัตถุ ดูเหมือนเด็กจะระบายเพื่อความพึงพอใจหรือเพื่อทดลองมากกว่าการที่จะให้สีเหมือนธรรมชาติ การเขียนภาพของเด็กวัยนี้เน้นตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) แม้แต่การพูดหรือการกระทำสิ่งใด มักทำเพื่อความพึงพอใจของตนเอง โดยไม่สนใจว่าใครจะเข้าใจบ้าง เขาต้องการที่จะพูด ต้องการแสดงออก แต่ไม่สนใจฟังเรื่องราวของคนอื่น

3. ขั้นสัญลักษณ์ (Schematic Stage) อายุ 7-9 ปี เด็กวัยนี้ใช้สัญลักษณ์แทนการวาดวัตถุเพื่อแสดงความคิดความรู้สึกได้มาก เขาสามารถวาดวัตถุต่างๆ มาสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในเชิงเหตุผลมากขึ้น เช่น คนอยู่บนต้นไม้ สุนัขอยู่บนถนน การให้รายละเอียดของภาพทำได้มากขึ้น การให้ตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง (Egocentric) ได้พัฒนาขึ้นทำให้เด็กมีความเป็นตัวสูง (High Individualized) การวาดคนมักไม่ค่อยหันหน้าเข้าหากัน การวาดภาพมักให้ความสัมพันธ์เรื่องเส้นกับพื้น (Base Line) ภาพสิ่งของที่อยู่ภายในสามารถมองเห็นได้ (X-ray Pictures) การให้สีเป็นธรรมชาติมากขึ้นโดยมักจะมีคำถามเสมอว่า หญ้าสีอะไร ท้องฟ้าสีอะไร

4 ขั้นเกาะกลุ่ม (The Gang Age) อายุ 9-12 ปี เด็กในขั้นนี้อยู่ในวัยที่จะพัฒนาเข้าสู่ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างเด็กกับวัยรุ่น การแสดงออกและการตอบสนองต่อสิ่งรอบข้างเป็นไปตามธรรมชาติแห่งความจริง (Real World) มากขึ้น

เนื่องจากพฤติกรรมในขั้นนี้ เป็นวัยเดียวกันกับผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จึงเสนอรายละเอียดของพฤติกรรมขั้นนี้เพิ่มขึ้น ดังนี้

ความสำคัญของวัยเกะกะกลุ่ม บุคลิกที่เด่นของเด็กวัยนี้คือ เด็กเริ่มพบว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สังคมมีสถานะเดียวกับเขา เด็กในวัยเกะกะกลุ่มสามารถทำงานกลุ่มและร่วมกันทำอย่างตั้งใจ พวกเขาพบในเรื่องความสนใจร่วมกันเป็นหลัก มีการเปิดเผยความลับแก่กัน และพอใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ร่วมกัน ความคิดของพวกเขาเติบโตพอที่จะสามารถทำงานกลุ่มได้ดีกว่าหาคคนเดียว เป็นวัยแห่งมิตรภาพระหว่างกลุ่มอายุหรือที่เรียกกันว่า "แก๊ง" วัยนี้พัฒนาขึ้นจนเป็นอิสระจากการครอบงำของผู้ใหญ่ ด้วยการเรียนรู้สังคมด้วยตัวของเขาเอง สิ่งนี้เป็นหลักสำคัญของกระบวนการพัฒนา และก้าวที่สำคัญของปฏิริยาทางสังคมของเด็ก

การเป็นอิสระทางสังคมเหล่านี้ มักขัดแย้งกับความประสงค์ของพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ที่ยังคงอยากมีอิทธิพลเหนือเด็กอยู่ ด้วยเหตุนี้ ผู้ใหญ่จึงมักเห็นว่าการกระทำของเด็กหลายอย่างไม่เหมาะสมไม่ควรและมักเข้าไปยุ่ง แม้แต่ครูก็ตาม ครูบางคนยังไม่เข้าใจพัฒนาการเหล่านี้มักจะไม่สบายอกไม่สบายใจต่อกิจกรรมลับๆของเด็ก ทั้งพ่อแม่และครูนั้น ควรจะให้การสนับสนุนในเรื่องการรวมกลุ่มของเด็ก สนับสนุนความเป็นอิสระให้อยู่ในขอบเขตของสังคม ไม่ขัดขวางหรือต่อต้านและความคุ้มครองประพฤติดังกล่าวด้วยการบังคับ ผู้ใหญ่ควรแสดงความเมตตาและมีความเข้าใจในเด็กวัยนี้ ผู้ใหญ่บางคนไม่ทราบว่าการกระทำของตนบางครั้ง ไม่เกิดผลดีแก่เด็ก ทำให้เด็กอึดอัด ในการร่วมงานกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ จึงไม่ค่อยประสบผลสำเร็จตลอดมา ก็เพราะเหตุนี้ ฉะนั้นจึงควรระลึกเสมอว่า ผู้ใหญ่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างพฤติกรรมของเด็ก ให้เป็นเด็กที่พึงประสงค์ของสังคมหรือไม่เพียงใด

สำหรับการสร้างงานศิลปะของเด็กวัยเกะกะกลุ่มนี้ สามารถให้รายละเอียดต่างๆ ได้ เช่น ความแตกต่างระหว่างเพศ เสื้อผ้า เป็นต้น พวกเขาจะพัฒนาความรู้จากการมอง การวาดภาพจึงไม่ได้เน้นให้เกินจริง (Exaggeration) ไม่มีการบิดเบือนสิ่งต่างๆ เพื่อแสดงออกทางอารมณ์ของเขาอีกต่อไป เขาจะค่อยๆ ลดการเน้นเกินจริง มาเน้นเรื่องรายละเอียดของภาพแทน เด็กหญิงมักจะจ้องวาดม้าวิ่ง อันเป็นการใส่ความรู้สึกลงไปในรูปม้า ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอิสระเสรี ส่วนเด็กชายสนใจในรถยนต์ พวกเขาคิดว่าพวกเขาเป็นรถยนต์เสียเอง ขณะวาดเขาก็จะหาเสียงรถไปด้วย เด็กวัยนี้หาทางออกทางอารมณ์ และจิตวิทยาด้วยการสร้างภาพ

เหล่านี้ขึ้นมาทดแทน การใช้สีฟ้าของแม่น้ำ และสีเขียวของต้นไม้แตกต่างจากสีเขียวของหญ้า เป็นต้น

5. ก่อนวัยรุ่น (The Pseudo-Naturalistic Stage) 12-14 ปี (ก่อนวัยรุ่น) เด็กช่วงอายุนี้อาจมีความขุ่นงา และตื่นเต้นกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ การย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ การทำตัวเหมือนเด็กเช่นก่อนนั้น เขาเริ่มรู้ว่าเป็นเรื่องน่าอาย แม้ว่าบางครั้งเขาอยากเล่นเกม และทำตัวเหมือนเด็กอยู่บ้างก็ตาม แต่เขาจะเก็บความรู้สึกเอาไว้ ส่วนการวาดภาพนั้นเขาได้พัฒนาในเรื่องรายละเอียดได้อย่างน่าอัศจรรย์ เสื้อผ้า ทรงผม สัดส่วนของร่างกาย พวกเขาเริ่มเข้าใจเกณฑ์ในการวาดภาพต่างๆ ได้ เช่นการวาดระยะใกล้ไกล (Perspective) เป็นต้น การเลือกสีเขาจะพิถีพิถันเลือกในเชิงออกแบบ คำนึงถึงสีในเชิงจิตวิทยา เช่น สีแดงให้ความรู้สึกรุนแรง เป็นต้น ผลงานของเด็กในช่วงนี้เป็นการแสดงถึงปฏิกิริยาของเขาที่มีต่อสังคมและโลก เราจะเห็นได้ว่า เขามีปัญหาใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากตัวเขาเองหรือจากเพื่อนๆ หรือจากผู้ใหญ่เนื่องจากเขาอยากพ้นจากความผูกพันในฐานะเด็กๆ ในความรู้สึกของผู้ใหญ่เขามีอุดมคติ และความคิดฝันหวาน (Romatic feeling) เด็กหญิงจะเลิกละเลาะกับเด็กชาย กลับสนใจดารานักร้องเป็นแบบอย่าง (idol) เด็กชายก็เริ่มสนใจเพศตรงข้ามแต่ไม่ยอมรับความจริง พวกเขาหมกมุ่นอยู่กับสะสมสถิติทางกีฬา การพัฒนาความแข็งแรงเชิงบุรุษเพศ (Muscular Powers)

6. วัยรุ่น (Adolescent Art in High School) 14-17 ปี เด็กวัยนี้กำลังเรียนอยู่มัธยมศึกษาตอนปลาย ในเรื่องเกี่ยวกับศิลปะนั้น พวกเขาได้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตพวกเขาเลย แม้ว่าเด็กจะใช้สิ่งของประจำวันที่เป็นศิลปะ เช่น การแต่งตัว หรือศิลปะที่มากับสินค้าหรือหีบห่อต่างๆ แต่เด็กไม่ได้คิดว่านั่นเป็นศิลปะ เขาเห็นว่าศิลปะเป็นเรื่องของเด็กประถมศึกษา แม้บางครั้งเขาอยากจะลงเรียนวิชาศิลปะ แต่อีกใจหนึ่งก็กลัวว่าเขาจะอ่อนวิชาสามัญ และทำให้ไม่สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ เด็กเก่งๆ มักไม่ค่อยสนใจคะแนนศิลปะจะตกต่ำ และในชั่วโมงศิลปะมักไม่ค่อยมีเด็กเก่งๆ มาเรียน เด็กวัยนี้เห็นศิลปะเป็นเรื่องไม่สำคัญ แม้พวกเขาจะทราบว่าศิลปะจะทำให้พวกเขา และสังคมมีความสมบูรณ์ขึ้นก็ตาม

พัฒนาการด้านความสนใจของเด็ก

ความสนใจของเด็กได้เปลี่ยนแปลงไปตามวัย ได้มีงานศึกษาทางวิชาการหลายชิ้น เช่น สลีย์ อีธดากร (2523: 223-226) ได้อธิบายไว้หลายช่วงอายุด้วยกัน แต่จะนำเสนอเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ คือ เด็กวัยตอนกลาง ดังนี้

ความสนใจของวัยเด็กตอนกลาง จนถึงวัยแรกเริ่ม (อายุ 7-13 ปี) ความสนใจของเด็กขยายวงกว้างออกไป คือ เริ่มสนใจในบุคคลอื่นๆ นอกครอบครัว เช่น เพื่อนร่วมชั้น ครู โรงเรียนและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัว ความสนใจของเด็กพอสรุปได้ ดังนี้

1. สนใจการเล่นที่ต้องการความเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย และการเล่นเกมต่างๆ
2. สนใจการอ่านหนังสือ ประเพณีทาน นิยายผจญภัยลึกลับ และสนใจวิทยาศาสตร์ ชอบทดลองเพื่อจะได้ทราบผลว่ามีความจริงแค่ไหน
3. สนใจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง
4. สนใจร่างกายของตนเอง

แชปแมน (Chapman.1978: 184-195) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการรับรู้ทางด้านศิลปะ และด้านสังคมของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ดังนี้

เมื่อถึงวัยก่อนวัยรุ่น เด็กเริ่มเป็นอิสระจากการควบคุมของผู้ใหญ่ พวกเขาเริ่มตัดสินใจเองหรือตัดสินใจร่วมกันระหว่างเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน ทางด้านกระบวนการทางศิลปะนั้นถ้าเด็กได้รับการฝึกมาโดยตรงจะวาดโดยให้รายละเอียด และเสนอเรื่องราว อันเป็นประสบการณ์ของตัวเองไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ทางวัฒนธรรม หรือแบบอย่างที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ทางด้านบทบาททางสถานะของเขาหรือแบบอย่างทางเพศเดียวกับเขา เด็กชายจะสนใจรถยนต์ เครื่องกล และวีรบุรุษ เช่น ซูเปอร์แมน ส่วนเด็กหญิงชอบวาดวิว ดอกไม้ และความสวยงาม เด็กบางคนวางแผนงานที่จะวาดสิ่งต่างๆ ไว้ล่วงหน้า วาดจากส่วนใหญ่มหาส่วนย่อย ความต้องการที่จะใส่ช่องว่างให้เต็ม ทำให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ทางด้านองค์ประกอบ เขาจะใช้ภาพมองทะลุ (x-ray) และมีเส้นฐานมากมาย เด็กประถมศึกษาปีที่ 6 จะเริ่มวาดภาพที่ซ้อน

ทับกันได้ การทำให้ภาพมีขนาดเล็กกว่าเมื่ออยู่ไกล (Perspective) ภาพถนนที่เป็นเส้นเบนเข้าหากันเมื่อไกลออกไป และการสร้างบรรยากาศของภาพเพื่อผลทางการลวงตา

การเลือกสีของเด็กเริ่มมีความซับซ้อน ยิ่งถ้าได้ศึกษาทฤษฎีการผสมสี เด็กจะมีความเข้าใจโดยเฉพาะเด็กประถมศึกษาปีที่ 6 พวกเขาจะเริ่มแสดงการเกิดแสงเงาและสร้างอารมณ์ภาพจากการใช้สี เส้น และพื้นผิวได้ พวกเขาเริ่มรู้จักใช้เส้นเฉียงเพื่อแสดงการเคลื่อนไหว ความสัมพันธ์กัน ทางด้านขนาดสัดส่วนเริ่มมีความถูกต้อง แต่เด็กวัยนี้ยังคงนิยมการวาดให้เล็ก และใหญ่เกินจริง มักนิยมวาดภาพที่มีรายละเอียดซับซ้อน ภายในเส้นขอบรอบนอก (Outer Contour) เด็กวัยนี้กำลังอยู่ในระยะ"วิกฤตทางด้านความเชื่อมั่น"(Crisis of Confidence) โดยเฉพาะเรื่องการวาดเพื่อแสดงออกทางด้านศิลปะ พวกเขาจะรู้สึกไม่ค่อยมั่นใจว่าทำไปแล้วจะดีหรือไม่ สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะ การตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ เร็วเกินไปว่า "ดี" หรือ "ไม่ดี" เด็กเริ่มพบว่าตัวเองว่าเก่งหรือไม่เก่ง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ขาดความมั่นใจ ในการแสดงออกโดยการแสดงพฤติกรรมซ้ำแล้วซ้ำอีก (ห่าง ลมๆ) การซ่อนงานไม่กล้าแสดงให้คนอื่นดู การลอกแบบ และการทำงานเสร็จแล้วขี้ทิ้ง ล้วนแสดงความไม่มั่นใจ พฤติกรรมนี้จะยังคงอยู่จนถึงชั้นมัธยมต้น แต่จะค่อยๆ ลดลงเมื่อพวกเขาเห็นว่า งานศิลปะของตนได้พัฒนาขึ้น วิกฤตความเชื่อมั่นเกิดขึ้นเพราะความคิดของพวกเขาสิ้นน้ำมือ แต่สามารถแก้ปัญหาได้โดยควรส่งเสริมให้เด็กสนใจเรื่องนั้นอย่างจริงจัง และให้ได้รู้จักมองอย่างแยกแยะ การสนใจสิ่งใดมากๆ เช่นสนใจ นัก ปลา ม้า กีฬา รถยนต์ จักรยาน และเครื่องบิน จะทำให้พวกเขาเกิดแรงจูงใจที่จะทำงานศิลปะ เด็กประถมศึกษาตอนปลายมักสนใจเรื่องลึกลับ ภูติผีปิศาจ เรื่องความลึกลับทางด้านวิทยาศาสตร์ และเรื่องราวของยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ไดโนเสาร์ จินตนาการของเด็กวัยนี้บางครั้งน่าเกลียดน่ากลัว บางครั้งลือเลือนมีอารมณ์ขัน เด็กวัยนี้มักเรียกร้องสิทธิ และความรับผิดชอบระหว่างตนเองกับของผู้อื่น พวกเขามองหาแบบอย่างที่จะเลียนแบบพฤติกรรม เพื่อสร้างความเป็นวีรบุรุษหรือวีรสตรีในกลุ่มเพื่อน ระบบค่านิยมพื้นฐานในตัวเด็กเริ่มปรากฏเด่นชัด และสามารถเปลี่ยนได้ง่าย ฉะนั้นการส่งเสริมแนวคิดเชิงอุดมคติ ทำได้ทันวัยนี้ เช่น ความเป็นธรรม คุณค่าของชีวิตและมนุษยธรรม เป็นต้น

เด็กก่อนวัยรุ่นสนใจการสะสมมาก โดยเฉพาะสิ่งที่มีสีสันสะดุดตาน่าจับต้อง พวกเขาเก่งในเรื่องการสังเกตสิ่งรอบตัวแม้แต่จุดเล็กๆ ที่ผู้เฒ่ามองข้ามก็ตาม

เด็กประถมศึกษาตอนปลายสามารถรู้ได้ถึงคุณค่าทางภาษาที่สามารถสื่อความคิดออกมาได้ ฉะนั้น คำศัพท์ต่างๆ พวกเขาจึงรับรู้ได้กว้างขวางออกไป พวกเขาเข้าใจ และใช้คำเปรียบเทียบ (Metaphors) และคำเปรียบเทียบ (Analogies) ได้ เด็กวัยนี้จะรู้คำศัพท์ระหว่าง 8,000-30,000 คำ เด็กส่วนใหญ่ชอบใช้คำสบถสาบาน (swearwords) และคำซ่อนความหมายลับๆ คำถามที่พวกเขาถามใช้ คือ "ทำไม" "อะไร" รองลงมาคือ "อย่างไร" "ทำไม" เด็กวัยนี้สามารถรวมถกเถียงกันได้เป็นเวลา 40-50 นาที

เด็กๆ ในระดับนี้เข้าใจคำตรงข้ามได้ดี เช่น บาง-หนา เป็นระเบียบ-ขาดระเบียบ ฯลฯ ทางด้านศิลปะ เด็กสามารถใช้คำศัพท์ หรือกริยาวิเศษณ์ เพื่ออธิบายลักษณะของ เส้น สี รูปทรง การเคลื่อนไหว และความรู้สึกของคนเราได้

เด็กก่อนวัยรุ่นนี้ เริ่มหาแบบอย่างในการตอบสนอง ด้านการแสดงออกทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ถึงแม้ว่าพวกเขาจะมีอารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรง แต่พวกเขาก็มักซ่อนความรู้สึกไว้ นอกจากพวกเขาตั้งใจไว้ล่วงหน้าว่าจะเปิดเผย พวกเขาต้องการมีปฏิสัมพันธ์อันละเอียดอ่อนกับผู้ใหญ่ (เช่น การพูด และการแสดงออกต่อกันอย่างจริงจัง) ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาเข้าใจ สะท้อนความรู้สึก และแสดงออกซึ่งอารมณ์ออกมาได้ เมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่ปกติต่างๆ เด็กก่อนวัยรุ่นจะจดจำและเกิดการเรียนรู้ได้ เช่น การเปิดเผยเพียงเล็กน้อย และความขัดแย้ง ความไม่ปกตินี้จะสร้างความกดดัน โดยเฉพาะความกดดันจากกลุ่มเพื่อน บางครั้งพวกเขาสามารถเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจบางอย่างได้โดยฉับพลัน เพียงเพื่อให้เพื่อนๆ ยอมรับ ฉะนั้น ครูควรถือโอกาสเอาความไม่ปกตินี้มาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น สร้างบรรยากาศความขบขัน ความแปลกประหลาด ความหุหุรา ความเศร้า ความสงสัย เป็นต้น

เด็กประถมศึกษาตอนปลายสนใจอย่างยิ่งต่อการมองศิลปกรรมที่เขาชอบและการได้มองศิลปินหรือคนเก่งศิลปะกำลังทำงาน พวกเขารับรู้ได้ถึงความเป็นเลิศในฐานะที่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่า นอกจากนั้น เขายังต้องการในเรื่องราวการฝึกเทคนิคการทำงาน พวกเขาจะสนใจ

อย่างกระตือรือร้น ใจจดใจจ่อ และต้องการเพิ่มพูนสติปัญญา การรับรู้ความงามถ้าไม่ได้รับการฝึกมาก่อน พวกเขาจะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และจากผู้ใหญ่ที่พวกเขาชอบรับ เวลาของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ และกิจกรรมที่ทำมากกว่าคำนึงถึง คน สถานที่ และความเป็นจริง แต่พวกเขาจะรู้สึกได้ถึงความแตกต่างของระยะเวลาด้วยคำพูดที่ว่า"เดี๋ยวนี้" กับ"นานแสนนานแล้ว" ฉะนั้น ในการเรียนการสอน ครูควรสนใจด้านภาษามากกว่าการให้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือให้ ค.ศ.(พ.ศ.) เพราะเด็กจะเข้าใจช่วงห่างของระยะเวลาได้ยาก

ความรู้ทางด้านพัฒนาการ และวุฒิภาวะของเด็กทั้งหมดที่กล่าวมา ล้วนเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาเป็นประโยชน์ ในการผลิตสื่อการสอนทางศิลปศึกษาได้เป็นอย่างดี เราทราบว่า เด็กในช่วงอายุก่อนวัยรุ่น (9-13 ปี) เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของการเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นช่วงอายุที่เด็กกำลังเตรียมตัวสู่วัยที่แตกต่างไปจากสภาพเดิม เด็กวัยนี้จึงต้องการเป็นอิสระจากการครอบงำของผู้ใหญ่ ไม่อยากถูกมองว่าเป็นเด็กเล็กๆ ที่ต้องฟังพ่อาอาศัยผู้ใหญ่อีกต่อไป

ดังนั้น การพัฒนาสื่อการสอนจะต้องสร้างออกมาในลักษณะให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ได้วิจารณ์ วิเคราะห์ และสามารถแสดงออกโดยไม่มีการขวางกั้นทางความคิด

2.4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษา ระดับประถมศึกษา โดยตรงนั้นยังมีไม่มากนัก แต่ได้มีการกล่าวถึงในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในประเด็นของการผลิต และใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผลเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยขอเสนองานดังกล่าว ต่อไปนี้

มีนา คงสุริยนาวัน (2528:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการ และการใช้หลักสูตร

ประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 " แบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด ผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดเนื้อหาของศิลปศึกษา ควรเพิ่มเนื้อหา และเวลาเรียนในหน่วยการนั้น การแกะสลัก และหน่วยงานออกแบบสร้างสรรค์จากวัสดุต่างๆ ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน มีปานกลาง ครูไม่สามารถสอนได้ทุกหน่วยการสอน

ไพโรจน์ รุจิระวิวัฒน์ (2528:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความรู้และ เจตคติต่อศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษา และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติของครูสอนศิลปศึกษา โดยแบ่งครูสอนศิลปศึกษาออกตามเพศ วุฒิ และครูประจำชั้น กับครูพิเศษสอนศิลปศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 126 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 146 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และวัดทัศนคติของครูสอนศิลปศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนศิลปศึกษามีความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาอยู่ในเกณฑ์พอใช้ การเปรียบเทียบความรู้ระหว่างครูพิเศษ กับครูประจำชั้นพบว่าครูพิเศษมีความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาดีกว่าครูประจำชั้น

วัชรินทร์ ลิตติอดิษฐ์ (2530:73-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติต่อวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร" พบว่า

1. ครูศิลปศึกษาได้เน้นการสอน เนื้อหาวิชาให้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน
2. ครูที่จบการศึกษามาทางศิลปะโดยตรงมักเน้นให้นักเรียนรู้จักภูมิทัศน์ต่างๆ ทางศิลปะมากเกินไปไม่พยายามส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
3. ครูควรกำหนดเนื้อหาวิชา ให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีขึ้น
4. ครูศิลปศึกษาที่ไม่ได้ศึกษามาทางศิลปะโดยตรง จะขาดความรู้พื้นฐานทางศิลปะ

และไม่สามารถจัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กได้อย่างเหมาะสม

5. นักเรียนชอบวิธีสอนแบบศึกษานอกสถานที่ มากที่สุด และไม่ชอบวิธีสอนแบบบรรยาย

6. วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีวิธีการวัดผลและประเมินผล ที่ยุ่งยากเพราะเป็นวิชาที่มุ่งเน้นทางด้านจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกมากกว่าความรู้ความจำ การกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการวัดผลประเมินผลที่แน่นอนเหมาะสมจึงทำได้ยาก

วิบูลย์ จันทร์แย้ม (2531:70-75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา" ผลการวิจัยพบปัญหาพอสรุปได้ ดังนี้

1. เนื้อหาหลักสูตรไม่ชัดเจน เป็นเนื้อหากว้างๆ ทำให้นักเรียนเข้าใจยาก
2. คำอธิบายขั้นตอนการผลิตต่างๆ ในแบบเรียนของกรมวิชาการไม่ละเอียด นักเรียนนำไปปฏิบัติได้ยาก และเวลาเรียน 3 คาบ ต่อสัปดาห์น้อยเกินไป การปฏิบัติงานของนักเรียนในเวลาเรียนมีน้อย
3. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่นำอุปกรณ์มาปฏิบัติงานในห้องเรียน เพราะเวลาเรียนปฏิบัติมีน้อย
4. นักเรียนส่วนใหญ่อยากจนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนและในโรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนด้านศิลปะ
5. ครูต้องทำการสอนหลายวิชา ทำให้การเตรียมการสอน และการเตรียมกิจกรรมทางศิลปะลดน้อยลง
6. ผู้บริหารไม่สนับสนุน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน ครูต้องจัดซื้อหาเอง
7. โรงเรียนยังขาดห้องปฏิบัติงานศิลปะ
8. การประเมินผลไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน
9. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ และขาดการสนับสนุนศิลปศึกษา
10. ครูไม่มีวุฒิทางศิลปศึกษา มักมีปัญหาด้านการสอน เป็นผลให้นักเรียนขาดความสนใจศิลปศึกษา

บุญยัง หนึ่งดี (2532:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา "คุณลักษณะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์" โดยทำการศึกษาในด้านความรู้ทางศิลปะ และวิชาชีพครู ผล

การวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์นั้น มีความรู้ด้านวิชาศิลปะอยู่ในเกณฑ์น้อยและปานกลาง ทำให้ไม่สามารถสอนนักเรียนในบางเนื้อหาได้

บรรจง บุญการี (2532:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษาของครูประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี" มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษาของครูประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ในด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การผลิต และการใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ แบบประเมินค่า และแบบปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติ ใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล สำหรับการปฏิบัติที่มีมากที่สุด คือ การทำบันทึกการสอน และหามีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การเข้ารับการอบรม ปัญหาสำคัญที่พบ คือ นักเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เพราะมีฐานะยากจน

มโน นิสุทธิรัตนานนท์ (2532:54) ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของครูผู้สอนศิลปศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ต่อพฤติกรรมการสอนศิลปศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูสอนศิลปศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการสอนศิลปศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แต่พฤติกรรมการสอนศิลปศึกษาของครูเหล่านี้ มิได้มีลักษณะที่สัมพันธ์สอดคล้องกับทัศนคติดังกล่าว นอกจากนี้ ยังพบว่าครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิทางศิลปะหรือศิลปศึกษา กับครูที่ไม่มีวุฒิทางศิลปะหรือศิลปศึกษานั้นมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนในแต่ละด้านโดยรวมไม่แตกต่างกัน

พิกพ บิติ (2533:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหา "ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษา ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4 ในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอน เทคนิคการสอน วัสดุสื่อการสอน การวัดผล ประเมินผล และการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน" กลุ่มตัวอย่างคือ ครูประถมศึกษา จำนวน 424 คน พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษา เขตการศึกษา 4 ประสบปัญหา และความต้องการพัฒนาสมรรถภาพ ด้านการสอนศิลปศึกษา ในด้านการวัดผล ประ

เมินผล วิธีสอน เทคนิคการสอน วัสดุและสื่อการสอน อยู่ในระดับมาก

พริะศักดิ์ เทพไตรรัตน์ (2534:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาศาสนาและปัญหาการสอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศาสนาและปัญหาการสอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเตรียมการสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอน วัดผลและการประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ครูประถมศึกษา สังกัด กองการศึกษาเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 81 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามประเมินค่า และแบบสอบถามแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษาเป็นหญิงมากกว่าชาย ส่วนใหญ่อายุ 35 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี ครูประถมศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพ และปัญหาการสอนศิลปศึกษา ในด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอน การวัดผลและการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ครูประถมศึกษามีความสามารถในด้าน การเตรียมการสอนอยู่ในสภาพไม่ดีพอ เนื่องจากขาดความเข้าใจในเนื้อหาศิลปศึกษา หลักสูตรและแผนการสอน ไม่มีเวลาหาความรู้ศิลปศึกษา เพราะต้องทำหน้าที่สอนทุกกลุ่มวิชาและทำหน้าที่เสริมการสอนอื่นๆ อีก การดำเนินการสอนยังอยู่ในสภาพไม่ดีพอ ครูกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามแบบอย่างจากครู ให้ความสำคัญผลงานสำเร็จรูปมากกว่า พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกระหว่างปฏิบัติตามกิจกรรม ปริมาณสื่อการสอนมีจำนวนน้อย ครูใช้ผลงานสำเร็จรูปเป็นเกณฑ์ประเมิน การวัดผลโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการแสดงออกทางศิลปะของนักเรียนเป็นส่วนน้อย ครูส่วนใหญ่มีความต้องการเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านศิลปศึกษา

อุทัย ท้าวอนันท์ (2535:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้องการ ในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี" มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการ

การในการรับบริการ จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนแตกต่างกัน โดยศึกษา 3 ด้าน คือ

1. ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิตค้นคว้า ทดลอง พัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียน วิชาศิลปศึกษา

2. ด้านการให้บริการจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา

3. ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตการใช้สื่อการเรียน การสอน วิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา กลุ่ม ตัวอย่างประชากร ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน 97 คน และโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน 594 คน รวมทั้งสิ้น 691 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีแบ่ง ชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็น แบบสอบถาม ปัญหาและความต้องการในการรับ บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าซี และการ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในการ รับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็กและขนาดกลาง มีปัญหาด้านการบริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียน โรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อ ต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา และด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษา สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

งานวิจัยต่างประเทศ

พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง (Vongsingthong,1985:2734-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ประสิทธิผลของสื่อการสอนในห้องปฏิบัติการศิลปะ" กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสอนศิลปะในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ในรัฐโอกลาโฮมา สหรัฐอเมริกา สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. การใช้สื่อการสอนมีประสิทธิภาพ ต่อการเรียนการสอนศิลปะในห้องปฏิบัติการศิลปะ

อย่างมาก

2. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมักใช้สื่อการสอนให้ห้องปฏิบัติการทางศิลปะมากที่สุด
3. ในห้องที่นักเรียนมีมากกว่าสิบคนขึ้นไป สื่อการสอนถูกใช้มากที่สุด

เมย์ (May.1985-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ศึกษากรณีการติดตามผล หลังการใช้หลักสูตร 2 ปี มีผลต่อเด็กเกรด 3 และเกรด 4 อย่างไร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าประสบการณ์จากโปรแกรมศิลปะในชั้นเรียนมีความหมายต่อเด็กอย่างไร โดยการดูจากการปฏิบัติจริงรวมทั้งการสังเกต การบันทึกเสียง การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร พบว่า นักเรียนจัดอันดับสติปัญญาและความสามารถในการเรียนศิลปะของตนต่ำกว่าที่ผู้ใหญ่ประเมิน ผลงานของพวกเขา ที่นักเรียนชอบ คือ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นในการใช้ความคิดและการศึกษาค้นคว้า กิจกรรมที่นักเรียนชอบน้อยที่สุดเป็นกิจกรรมที่ต้องให้นักเรียนถ่ายทอดออกมาให้เหมือนจริง และมีจุดประสงค์คลุมเครือสับสน หรือต้องมีการควบคุม นักเรียนชอบทำงาน โดยใช้ความคิด จินตนาการของตนเองมากกว่าจะเลียนแบบจากครู เห็นว่าศิลปะคือการปฏิบัติ แต่มีจำนวนมากสนใจในการดู การชื่นชมความงามและการวิจารณ์

ฮอปสัน (Hopson.1985: Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Descriptive Study of the Problems and Concerns of Beginning Art Teachers" มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกและอธิบายปัญหาของครูศิลปะศึกษา ในรัฐเนบราสกาและรัฐไกล์เคียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูศิลปะในรัฐเนบราสกา ไอโอวา มิสซูรี แคนซัส โคโรราโด ไวโอมิง และเซาธ์ดาโกต้า พบว่าครูที่มีอายุ 40-49 ปี จำนวนร้อยละ 20.8 มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุ จำนวนร้อยละ 21.9 มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสอนในห้องเรียน

เบเบทีโดห์ (Bebetedoh.1986) ได้ศึกษา "สภาพของวิชาศิลปะในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในรัฐเบนเดลประเทศไนจีเรีย" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะสถานภาพของวิชาศิลปะศึกษาในระดับประถมศึกษา ในรัฐเบนเดล เกี่ยวกับนโยบาย ความแตกต่าง ศึกษาติดตามทิศทางหลักสูตรศิลปะศึกษา วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอนของครู คุณภาพของครูและวิธีการวัดและประเมินผล ในส่วนของความแตกต่างกันในการใช้หลักสูตรระหว่างชุมชนเมือง ชานเมือง

และชนบทเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอน คุณภาพของครูผู้สอน และการวัดประเมินผล กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู 40 คน จากโรงเรียน 20 โรงเรียน ในเขตเมือง ครู 40 คน จาก 20 โรงเรียน ในเขตชานเมืองและครู 40 คน จากโรงเรียนในชนบท รวม 120 คน ใช้แบบสอบถามซึ่งพัฒนาโดยนักวิจัยจากการคัดเลือกของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนระดับประถมศึกษาในรัฐเบนเดลส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ จากการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับศิลปศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะ ด้านตัวครูผู้สอนไม่มีวุฒิทางด้านศิลปศึกษา มีผลทำให้สัมรรถภาพการสอนของครูลดลง และสอนไม่ตรงเป้าหมายของหลักสูตร เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษา ขาดความรู้ด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอนใหม่ๆ ขาดงบประมาณสนับสนุนด้านการสร้างสื่อการสอน ครูไม่มีความมั่นใจในการประเมินผลงานศิลปศึกษา ครูส่วนใหญ่ต้องการแบบวัดและประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน และยังขาดความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมในหลักสูตร ยังพบอีกว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาต้องการได้รับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับวิชาศิลปศึกษาในทุกๆ ด้าน เพื่อพัฒนาคุณภาพในด้านการสอนของตัวเอง
2. เนื้อหาโครงสร้างของหลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเบนเดล เน้นความสำคัญในด้านทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดงจนเต็มรูปแบบ
3. โปรแกรมศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในเบนเดลทำอย่างง่าย ๆ
4. โครงสร้างแบบแผนถูกทำลาย โดยครูศิลปะส่วนใหญ่ในเบนเดล ในแนวของการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติและความคิดสร้างสรรค์ตามเกณฑ์ของหลักสูตรศิลปะ
5. การวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามวิธีการวัดและประเมินผลของหลักสูตรศิลปะในด้านวัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์
6. ครูในชนบทและชานเมืองในเบนเดล ต้องการให้นักเรียนขายผลงานเพื่อหารายได้ จากกิจกรรมศิลปะมากกว่าครูในเมือง
7. ครูประถมศึกษาในเบนเดล เน้นความสำคัญของผลงานสำเร็จรูปมากกว่ากระบวนการ

การทำงาน

8. ผู้บริหารในเบลเดอไม่ส่งเสริมคุณภาพด้านวิชาการให้แก่ครูศิลปะ

วอลเตอร์ (Walters.1987-A) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษานักเรียนตัวอย่าง 3 กลุ่ม ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนมานิโตบา (Manitoba Schools) ในแคนาดา" มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ที่ประกอบด้วยการเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับประถมศึกษา พิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการศึกษาเป็นพิเศษและสภาพปัญหา กลุ่มตัวอย่างศึกษา ได้แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนภูมิภาค ที่ใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ที่สอนโดยครูที่ไม่ใช่ครูพิเศษศิลปศึกษาในมานิโตบา (Manitoba) ประเทศแคนาดา กลุ่มที่ศึกษามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ข้อมูลนี้นำไปสู่การปรับปรุงระดับโรงเรียนในส่วนภูมิภาค ในการใช้หลักสูตร พบว่า ที่ต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงมีอยู่ 5 ปัญหา คือ

1. ครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการเรียนศิลปะขั้นพื้นฐาน
2. ในคณะของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ต้องการให้มีการแก้ไขข้อบกพร่อง ในการเรียนศิลปศึกษา
3. นักพัฒนา-บุคลากร ที่เกี่ยวข้องต้องการจัดระเบียบเนื้อหาการเรียนในหลักสูตรให้ดี
4. ภาวะเสถียรภาพของบุคคลให้มีการแสดงออกตามกระบวนการของศิลปะ
5. การประเมินผลศิลปะ เพื่อเป็นการพัฒนาพฤติกรรมและการตอบสนองในการนำไปใช้

สรุปผลจากการศึกษาผลงานการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา จะเห็นว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตทุกๆ ด้าน ส่งเสริมให้ได้มีความสนใจ และรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อได้รู้คุณค่าของ ความงาม เด็กก็จะเกิดการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม เป็นพลเมืองดีของสังคม ต่อไปในอนาคต ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ฉะนั้น ในการพัฒนาคุณภาพของเด็กทางด้านการพัฒนาจิตใจ อารมณ์ อุปนิสัย พฤติกรรม สติปัญญา ศิลปะจึงเป็นเครื่องมือ ที่จะช่วยให้บรรลุ จุดมุ่งหมายดังกล่าวได้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการพัฒนาการศึกษา

3.1 การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา กับ การวิจัยทางการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาแตกต่างจากการวิจัยทางการศึกษาใน 2 ประการ คือ

1. เป้าประสงค์ (Goal) การวิจัยทางการศึกษามุ่งค้นคว้าหาความรู้ใหม่โดยการวิจัยพื้นฐาน หรือมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยการวิจัยประยุกต์ แต่การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษามุ่งพัฒนา และตรวจสอบคุณภาพ ผลลัพธ์ทางการศึกษาแม้ว่าการวิจัยประยุกต์ทางการศึกษาหลายโครงการก็มีการพัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษา เช่น การวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิผลของวิธีสอน หรืออุปกรณ์การสอน ผู้วิจัยอาจพัฒนาสื่อหรือผลลัพธ์ทางการศึกษา สำหรับการสอนแต่ละแบบ แต่ผลลัพธ์เหล่านี้ได้ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย แต่จะครั้งเท่านั้นไม่ได้พัฒนาไปสู่การใช้สำหรับโรงเรียนทั่วไป

2. การนำไปใช้ การวิจัยการศึกษามีช่องว่างระหว่างผลการวิจัยกับการนำไปใช้จริงอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ ผลการวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากอยู่ในตู้ไม่ได้รับพิจารณาไปใช้ นักการศึกษาและนักวิจัยจึงหาทางลดช่องว่าง โดยใช้วิธีที่เรียกว่า "การวิจัยและพัฒนา"

การวิจัยพื้นฐาน	การวิจัยประยุกต์	การวิจัยและพัฒนา
ความรู้พื้นฐาน - ทฤษฎีการเรียนรู้ - ทฤษฎีการสื่อสาร ฯลฯ	ความรู้ประยุกต์บางส่วน - เครื่องมือทดสอบ - วัสดุอุปกรณ์ หลักสูตร ฯลฯ	นวัตกรรมที่ผ่านการ ทดลองใช้ได้ผลดี - หลักสูตรใหม่ - วิธีการสอนใหม่ - ครูแนวใหม่

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์และความแตกต่างของการวิจัยการศึกษากับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

การพัฒนาคูณภาพทางการศึกษา มีความจำเป็นต้องวิเคราะห์การผลิตและการนำไปใช้ ซึ่ง อานาจ ช่างเรียน (2535:24-28) ได้กล่าวถึงการวิจัยและพัฒนาการศึกษาไว้ว่า การวิจัยการศึกษามุ่งค้นคว้าหาความรู้โดยการวิจัยพื้นฐานหรือมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยการวิจัยประยุกต์และตรวจสอบคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา แม้ว่าการพัฒนาผลผลิตทางการศึกษา เช่น การวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิผลของวิธีสอนหรืออุปกรณ์การสอนแต่ผลผลิตเหล่านั้นได้ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยแต่ละครั้งเท่านั้น ไม่ได้พัฒนาไปสู่การใช้ในโรงเรียนแต่อย่างใด

3.2 การดำเนินการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาการศึกษา เป็นเทคนิควิธีที่จะเพิ่มศักยภาพของการวิจัยให้มีผลต่อการ ศึกษา บอร์ก และ กอลล์ (Borg and Gall.1979:623) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาการศึกษาไว้ 11 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นกำหนดผลผลิตทางการศึกษาที่จะทำการพัฒนา

ขั้นนี้ต้องกำหนดให้ชัดว่า ผลผลิตทางการศึกษาที่จะวิจัยและพัฒนาคืออะไร โดยต้องกำหนดว่า

1.1 ตรงกับความต้องการหรือไม่

1.2 ความก้าวหน้าทางวิชาการมีพอเพียงที่จะพัฒนาผลผลิตที่กำหนดหรือไม่

1.3 บุคลากรที่มีอยู่มีทักษะความรู้ และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการวิจัยและพัฒนาหรือไม่

1.4 ผลผลิตนั้นจะพัฒนาขึ้นในเวลาอันสมควรได้หรือไม่

2. ขั้นรวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นนี้เป็นการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัย การสังเกตภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ถ้ามีความจำเป็นผู้วิจัยอาจต้องทำการวิจัยขนาดเล็ก เพื่อหาคำตอบซึ่งงานวิจัยและทฤษฎี ที่มีอยู่ไม่สามารถตอบได้ ก่อนที่จะเริ่มทำการพัฒนาต่อไป

3. ขั้นวางแผนวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ผลผลิต

3.2 ประมาณค่าใช้จ่าย กำลังคน และระยะเวลาที่ต้องใช้ เพื่อศึกษาหาความ

เป็นไปได้

3.3 พิจารณาผลสืบเนื่องของผลผลิต

4. ขั้นพัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลผลิต

ขั้นนี้เป็นการออกแบบจัดการตามที่วางแผนไว้ เช่น ถ้าเป็นโครงการวิจัยและพัฒนา หลักสูตรอบรมระยะสั้นก็ต้องออกแบบหลักสูตร เตรียมวัสดุ คู่มือฝึกอบรม เอกสารในการฝึกอบรมและเครื่องมือประเมินผล

5. ขั้นทดลองหรือทดสอบผลผลิต ครั้งที่ 1

ขั้นนี้เป็นการนำผลผลิตที่ออกแบบและจัดเตรียมไว้ในขั้น 4 ไปทดลองใช้เพื่อทดสอบคุณภาพขั้นต้นของผลผลิตในโรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก ประเมินผลโดยการใช้ แบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

6. ขั้นปรับปรุงผลผลิต ครั้งที่ 1

ขั้นนี้เป็นการนำข้อมูลจากขั้นที่ 5 มาพิจารณาปรับปรุง

7. ขั้นทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 2

ขั้นนี้เป็นการนำผลผลิตที่ปรับปรุงไปทดลอง เพื่อทดสอบคุณภาพตามวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ขึ้น ประเมินผลเชิงปริมาณเป็นลักษณะ Pretest กับ Posttest นำไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการใช้ผลผลิต อาจมีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองถ้าจำเป็น

8. ขั้นปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 2

นำข้อมูลและผลการทดลองจากขั้นที่ 7 มาพิจารณาปรับปรุง

9. ขั้นทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 3

ขั้นนี้เป็นการนำผลผลิตที่ปรับปรุงไปทดลอง เพื่อทดสอบคุณภาพการใช้งานของผลผลิตโดยผู้ใช้ ตามลำพังในโรงเรียน มีจำนวนเท่ากับกลุ่มทดลองจริง ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม

ถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

10. ขั้นปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 3 (ครั้งสุดท้าย)

นำข้อมูลจากการทดลองขั้นที่ 9 มาพิจารณาปรับปรุงเพื่อผลิตและเผยแพร่ต่อไป

11. ขั้นเผยแพร่

ขั้นนี้เป็นการเสนอรายงานเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาผลผลิตในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการหรือวิชาชีพอื่นหรือส่งไปพิมพ์เผยแพร่เพื่อใช้ในโรงเรียนต่างๆ หรือไปผลิตเพื่อจำหน่ายต่อไป

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

นักวิจัยหลายคนได้ทำการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา โดยใช้สื่อวีดิทัศน์กับการศึกษา ซึ่งได้มีนักวิจัยที่ได้วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา เช่น

รังสี เกษมสุข (2531:37) ได้ศึกษาเพื่อสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ สำหรับประกอบการเรียนการสอนวิชาดนตรี เรื่อง ลักษณะเสียงและการประสมวงของเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ บทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบวิชาดนตรี เรื่อง ลักษณะเสียงและการประสมวงของเครื่องดนตรีไทย และทดสอบปรากฏว่า บทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องลักษณะเสียงและการประสมวงของเครื่องดนตรีไทย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

วรารม จันทรัฐ (2531:54) ได้ศึกษาเพื่อสร้างชุดการสอนเทปโทรทัศน์สำหรับผู้ปกครองในการฝึกฟังให้แก่เด็กที่บกพร่องทางการได้ยินพร้อมกับการศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเทปโทรทัศน์ที่สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินชั้นเด็กเล็ก 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 คน และผู้ปกครอง จำนวน 12 คน พบว่า ชุดการสอนเทปโทรทัศน์สำหรับผู้ปกครองที่ใช้ฝึกฟังให้แก่เด็กมีค่าประสิทธิภาพอยู่ระหว่าง 86.67 ถึง 96.67 และ 83.33 ถึง 94.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังชุดการสอนเทปโทรทัศน์ที่สร้างขึ้น จึงมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้

วิภาวรรณ สุขสฤติย์ (2532:40) ได้ศึกษาเพื่อผลิตวิดีโอเทปการสอน สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเครื่องแต่งกายชาย ตามหลักสูตรวิชาชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสารพัดช่าง วิดีโอเทปการสอนผลิตโดยใช้เนื้อหาตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในวิชาเครื่องแต่งกาย เรื่อง การประกอบตะเข็บข้างและการทำกระเป๋าย่างกางเกง โดยมีสื่ออื่นประกอบ คือ คู่มือการใช้ วิดีโอเทปการสอนเอกสารสรุปเนื้อหาการเรียนการสอนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พบว่าการสอนโดยการใช้วิดีโอเทปการสอนเรื่องการประกอบตะเข็บข้าง และการทำกระเป๋าย่างกางเกง ทำให้นักศึกษาวิชาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แผนกเครื่องแต่งกายชาย โรงเรียนสารพัดช่าง มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

อนันต์ สบฤกษ์ (2535:55) ได้ศึกษาเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพ บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง คณิตศาสตร์คิดดนตรีไทย ตามหลักสูตรวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2530 โดยตั้งเกณฑ์ ประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ไว้ 80/80 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่องคณิตศาสตร์คิดดนตรีไทยและบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่องคณิตศาสตร์คิดดนตรีไทย แบ่งออกเป็น 3 บทเรียน คือ บทเรียนที่ 1 คณิตศาสตร์ ที่เป็นวิธีการปฏิบัติจำนวน 6 คำ บทเรียนที่ 2 คณิตศาสตร์ที่เป็นวิธีการปฏิบัติ และเทคนิคการบรรเลง จำนวน 6 คำ บทเรียนที่ 3 คณิตศาสตร์ที่เป็นเทคนิคการบรรเลง จำนวน 8 คำ แบบทดสอบ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการรับรู้ พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์จากการประเมินผลของคะแนนจากแบบทดสอบหลังการเรียน นักศึกษาที่ทำคะแนนต่ำสุดได้ร้อยละ 94 และนักเรียนทำคะแนนได้ สูงสุดร้อยละ 100 สรุปได้ว่า บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่องคณิตศาสตร์คิดดนตรีไทย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

ฤทธิ์ชัย อ่อนมิ่ง (2537:31) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน ทักษะทางการแพทย์ โดยใช้สื่อการสอนประเภทวีดิทัศน์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะ เรื่องการตัด สายระบาย (Short Drain) ระหว่างการสอนโดยใช้เทปวีดิทัศน์ กับ การสอนสาธิตตามปกติ พบว่า ลักษณะการแจกแจงความถี่ของระดับคะแนนของนิสิตทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน และ

ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงว่า ในการสอน วิชาทักษะการแพทย์ที่ไม่ซับซ้อน อาจนำวิธีทัศน์มาใช้แทนการสอนสาธิตโดยผู้สอนตามปกติได้

เมธี เจริญสุข (2538:56) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาและเปรียบเทียบรายการวิธีทัศน์ที่ผลิต ขึ้นโดยใช้กล้องถ่ายวิธีทัศน์เพียงตัวเดียวถ่ายภาพอย่างต่อเนื่อง กับ การสอนปกติ พบว่าคุณภาพ ของรายการวิธีทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง และการเรียนจากรายการวิธีทัศน์ ทำให้นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อาศิรา สามห้วย (2538:48) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพรายการวิธีทัศน์ ประกอบการสอนจริยธรรม เรื่อง มารยาทไทย พบว่า รายการวิธีทัศน์ประกอบการสอนใน กิจกรรมการไหว้ นักเรียนสามารถทำได้ร้อยละ 91.67 กิจกรรมการกราบ นักเรียนสามารถ ทำได้ร้อยละ 90.67 และกิจกรรมการรับ-ส่งของ นักเรียนสามารถทำได้ร้อยละ 87.83 และผลรวมของทุกกิจกรรม ได้ร้อยละ 89.48 สรุปได้ว่า รายการวิธีทัศน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า วิธีทัศน์การสอนสามารถเก็บบันทึก เนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสำหรับการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าได้ และวิธีทัศน์การสอน ทำให้ผู้เรียนได้เห็นทั้งภาพและได้ยินเสียง ซึ่งสามารถสร้างความสนใจ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ บทเรียนมากขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ ก็สามารถนำมา ทบทวนใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการออกแบบและพัฒนาระบบการผลิตรายการวิธีทัศน์การสอน ที่ดีด้วย ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ศึกษาและสร้างวิธีทัศน์การสอน เรื่อง "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ซึ่งเป็นบทเรียนในวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา เพื่อให้ครู ได้นำไปใช้สอนในวิชานี้โดยไม่ต้องยุ่งยากในการเตรียมสื่อการสอน ตลอดจนการที่ไม่ต้องอธิบาย เนื้อหาที่เป็นนามธรรมในบทเรียน ซึ่งอาจทำให้นักเรียนไม่เข้าใจเท่าที่ควร และจากข้อดีของ วิธีทัศน์การสอนข้างต้น ผู้วิจัยจึงหวังว่าวิธีทัศน์การสอน เรื่อง "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" จะทำให้นัก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาศิลปศึกษาสูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research And Development) โดยการ
พัฒนาเทปวีดิทัศน์ เพื่อนำไปสอนวิชาศิลปศึกษาเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" มีวิธีดำเนินการ
ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 210 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 โรงเรียนวัดสี่สุม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน รวม 410 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนดังกล่าว จำนวน 200 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธี
การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งเป็น

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพวีดิทัศน์ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90
เป็นนักเรียนโรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 140 คน
ได้มาโดยการสุ่ม ดังนี้

1.1 สุ่มนักเรียนมา 1 ห้องเรียน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 5 ห้องเรียน และ

เลือกนักเรียนในห้องนั้นโดยการจับสลากมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม จำนวน 5 คน ไปทดลอง เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพวัดทัศนการสอน ครั้งที่ 1

1.2 สุ่มนักเรียนห้องที่เหลือจากการสุ่มครั้งที่ 1 มา 1 ห้องเรียน จากนักเรียน 4 ห้องเรียน แล้วนำไปรวมกับนักเรียนในห้องที่เหลือจากการเลือกไปเป็นกลุ่มตัวอย่างในการ ทดลองวัดทัศนการสอนครั้งที่ 1 รวมนักเรียนทั้ง 2 ห้อง จำนวน 45 คน แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยวิธีจับสลาก ไปทดลองเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพวัดทัศนการสอน ครั้งที่ 2

1.3 ใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในห้องเรียนที่เหลือ หลังจากการสุ่มเพื่อไป ทดลองวัดทัศนการสอนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 จำนวน 3 ห้องเรียน สุ่มนักเรียนเพื่อเป็นกลุ่ม ตัวอย่าง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน รวมจำนวน 90 คน ไปทดลองหาประสิทธิภาพวัดทัศน การสอน ครั้งที่ 3

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียน จากรายการวัดทัศนการสอนกับการสอนปกติ เป็นนักเรียนโรงเรียนวัดสี่สุม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน แบ่งเป็น

2.1 กลุ่มทดลอง เรียนจากเทปวัดทัศนที่ผลิตขึ้น จำนวน 30 คน

2.2 กลุ่มควบคุม เรียนจากการสอนปกติ จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

1. เทปวัดทัศนการสอน วิชาศิลปศึกษาในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ"
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 *ตอน 1-2*

2. แผนการสอนในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 *ตอน 1-2*

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การสร้างเทปวีดิทัศน์การสอน มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ และวิธีการสร้างเทปวีดิทัศน์จากเอกสาร
2. ศึกษารายละเอียดและจุดประสงค์ เนื้อหาวิชาศิลปศึกษาจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ตลอดจนคู่มือครู กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาศิลปศึกษาเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 เรื่อง ดังนี้

1. การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ
2. การจัดนิทรรศการ
3. ศิลปะกับชีวิตประจำวัน
3. วิเคราะห์เนื้อหาและเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตรายการวีดิทัศน์ให้ตรงกับเนื้อหาการสอน
4. เขียนแผนการสอน จากเนื้อหาทั้ง 3 เรื่องในแต่ละเรื่องประกอบด้วย ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมการสอน สื่อที่จะนำมาช่วยสอน และการวัดผลประเมินผล
5. นำแผนการสอนที่เขียนขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข
6. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมา เขียนบทรายการเทปวีดิทัศน์
 แล้วนำบทเทปวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ ตลอดจนแนะนำเพื่อมาปรับปรุง
7. นำบทเทปวีดิทัศน์ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาถ่ายทำเป็นเทปวีดิทัศน์การสอนตามเนื้อหาทั้ง 3 เรื่อง แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบแนะนำ

ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 ผลการประเมินวิธีทัศน์การสอนของผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

หัวข้อประเมิน	การสะสม ผลงานศิลปะ		การจัด นิทรรศการ		ศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	
	M	คุณภาพ	M	คุณภาพ	M	คุณภาพ
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง						
- ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.3	ดี	5	ดีมาก	4.3	ดี
- ความเหมาะสมของเนื้อหา	4.3	ดี	4.3	ดี	4.3	ดี
- ความเหมาะสมของการจัดอันดับเนื้อหา	3.7	ดี	4.3	ดี	4	ดี
- ความเหมาะสมในการดำเนินเรื่อง	4	ดี	3.7	ดี	3.7	ดี
- ความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.3	ดี	4	ดี	4.3	ดี
- ความสอดคล้องของเนื้อหาแต่ละตอน	4	ดี	4	ดี	3.7	ดี
2. ภาพและภาษา						
- ความเหมาะสมของภาพสื่อความหมาย	4	ดี	3.7	ดี	3.7	ดี
- ความถูกต้องของภาษา	4.3	ดี	3.7	ดี	4	ดี
- ความสอดคล้องของภาพกับคำบรรยาย	4.7	ดีมาก	4.3	ดี	4.3	ดี
3. ระยะเวลา						
- ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหาในภาพ	4.3	ดี	4	ดี	4	ดี
- ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหาบรรยาย	4.3	ดี	4	ดี	4	ดี
4. ความสามารถในการสื่อความหมายโดยรวม	4.3	ดี	4	ดี	4.3	ดี

ตาราง 5 ผลการประเมินวิดิทัศน์การสอนของผู้เชี่ยวชาญ ด้านเทคนิค

หัวข้อประเมิน	การสะสม ผลงานศิลปะ		การจัด นิทรรศการ		ศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	
	M	คุณภาพ	M	คุณภาพ	M	คุณภาพ
1. คุณภาพของภาพ						
- ความชัดเจนของภาพ	3.3	ปานกลาง	3.7	ดี	3.3	ปานกลาง
- ความเหมาะสมของภาพสื่อความหมาย	4	ดี	4	ดี	4	ดี
- ความเหมาะสมในการลำดับภาพเนื้อหา	3.7	ดี	3.3	ปานกลาง	3.7	ดี
- ความเหมาะสมในเทคนิค	3.7	ดี	3.7	ดี	3	ปานกลาง
- ความเหมาะสมของตัวอักษรกราฟฟิก	4	ดี	4	ดี	4	ดี
- ความเหมาะสมของสีตัวอักษรต่อการอ่าน	3.3	ปานกลาง	3.3	ปานกลาง	3.3	ปานกลาง
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและเสียง	4	ดี	4	ดี	4	ดี
2. คุณภาพของเสียง						
- ความเหมาะสมของเสียง	4.7	ดีมาก	5	ดีมาก	4.7	ดีมาก
- ความชัดเจนของเสียง	5	ดีมาก	5	ดีมาก	5	ดีมาก
- ความเหมาะสมของเสียงดนตรี	4	ดี	4	ดี	4.7	ดีมาก
- ระดับเสียงของดนตรีและเสียงพูด	4.7	ดีมาก	4.7	ดีมาก	5	ดีมาก
3. ความสามารถในการสื่อความหมายโดยรวม	4	ดี	4	ดี	4	ดี

ตาราง 6 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและการปรับปรุงแก้ไข

ด้านเนื้อหา	การปรับปรุงแก้ไข
- ภาพบางภาพควรเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก - ควรดำเนินเรื่องตามลำดับจากง่ายไปยาก	- ถ่ายภาพมาซ่อมแซมใหม่เป็นภาพเกี่ยวกับการจับจ่ายซื้อของใช้ ที่เด็กสามารถเลือกซื้อด้วยตนเองได้ - ปรับปรุงเรียบเรียงเนื้อหาใหม่
ด้านเทคนิค	การปรับปรุงแก้ไข
- ขนาดตัวอักษรกราฟิกควรให้ใหญ่ขึ้นเพื่อผู้เรียนแถวหลังจะได้มองเห็นได้ชัดเจน - ควรเพิ่มรายละเอียดของกราฟิกตัวอักษร - ควรเพิ่มเกี่ยวกับเทคนิคของภาพ	- เพิ่มขนาดตัวอักษรกราฟิก - เพิ่มตัวอักษรกราฟิกให้มากขึ้น - ตัดต่อภาพโดยใช้เทคนิค dissolve มากขึ้น

นำวีดิทัศน์การสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม จำนวน 5 คน เพื่อรวบรวมปัญหา ความชัดเจนของภาพ ความชัดเจนของตัวอักษร ความชัดเจนของเสียงบรรยาย ความเหมาะสมของเสียงดนตรี การสื่อความหมายทางภาษา การใช้เวลาในการทำแบบฝึกหัดและด้านอื่นๆ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองในครั้งต่อไป ซึ่งผลของการทดลองแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องของวีดิทัศน์การสอนจากการทดลอง ครั้งที่ 1

ข้อคิดเห็น	การแก้ไข
เรื่องที่ 1 การแสดงผลงานศิลปะต่างๆ - ความชัดเจนของภาพบางภาพไม่ดี เนื่องจากการจัดแสงไม่เหมาะสม - ระยะเวลาในการทำแบบฝึกหัดแต่ละข้อ เร็วเกินไป เรื่องที่ 2 การจัดนิทรรศการ - ตัวอักษรกราฟิกเล็กเกินไป - ระยะเวลาในการทำแบบฝึกหัดแต่ละข้อ เร็วเกินไป เรื่องที่ 3 ศิลปะกับชีวิตประจำวัน - ความชัดเจนของภาพบางภาพไม่ดี เนื่องจากการจัดแสงไม่เหมาะสม - ระยะเวลาในการทำแบบฝึกหัดแต่ละข้อ เร็วเกินไป	ถ่ายซ่อมแซมใหม่ ตั้งเวลาแต่ละข้อใหม่ แก้ตัวอักษรกราฟิกให้ใหญ่ขึ้น ตั้งเวลาแต่ละข้อใหม่ ถ่ายซ่อมแซมใหม่ ตั้งเวลาแต่ละข้อใหม่

ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขวีดิทัศน์การสอน ครั้งที่ 1 ตามข้อมูลที่ได้รับจากการทดลอง
แล้วนำไปทดลอง ครั้งที่ 2 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 15 คน รวม 45 คน
เพื่อดูแนวโน้มของประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลของ
การทดลองแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 แสดงผลการทดลองวิธีทัศนการสอนจากการทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 45 คน

เรื่อง	จำนวนข้อ E1/E2	ผลการทดลอง			
		M	E1	M	E2
1	10/10	9.11	91.11	9.26	92.66
2	10/10	9.00	90.00	9.06	90.66
3	10/10	8.93	89.33	9.13	91.33
รวม	30/30	27.04	90.14	27.45	91.55

จากตาราง 8 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบหลังจากเรียนด้วยวิธีทัศนการสอน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทำแบบฝึกหัดร้อยละ 90.14 และจากแบบทดสอบร้อยละ 91.55 แสดงว่าแนวโน้มของประสิทธิภาพวิธีทัศนการสอนโดยรวมร้อยละ 90/91 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า เรื่องที่ 1, 2 และ 3 มีแนวโน้มของประสิทธิภาพ 91/92 , 90/90 และ 89/91 ตามลำดับ

การปรับปรุงแก้ไขวิธีทัศนการสอนครั้งที่ 2 เป็นการนำผลการทดลองมาปรับปรุง เพื่อให้วิธีทัศนการสอนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโดยการเพิ่มตัวอักษรกราฟิกให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนจะได้เรียนรู้จากการฟังและจากการอ่านไปพร้อมๆกัน

การหาประสิทธิภาพเพื่่วิตทัศน์การสอน

ผู้วิจัยดำเนินการหาประสิทธิภาพเพื่่วิตทัศน์ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. หาประสิทธิภาพเพื่่วิตทัศน์การสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 เป็นการทดลองครั้งที่ 3 โดยนำเพื่่วิตทัศน์การสอนที่ได้จากการปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบในการทดลองครั้งที่ 2 ไปตรวจสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน รวมจำนวน 90 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ถ้าไม่ถึงเกณฑ์จะนำไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใหม่ จนกว่าจะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการเปรียบเทียบกับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสีสุภา เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน รวม 60 คน

2.1 ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เรียนเนื้อหาเดียวกัน จุดประสงค์เดียวกัน แต่วิธีการเรียนแตกต่างกัน ดังนี้

2.1.1 กลุ่มทดลอง เรียนจากเพื่่วิตทัศน์การสอน

2.1.2 กลุ่มควบคุม เรียนจากการสอนปกติ

เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพ

การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากหนังสือวัดผลการ
ศึกษาของ อนันต์ ศรีโสภา (2525:111-134) หนังสือการทดสอบแบบอิงเกณฑ์แนวคิด และ
วิธีการของ บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2527:1-211) และเทคนิคการเขียนข้อสอบ จาก
หนังสือเทคนิคการวัดผลของ ชวาล แพร์ตกุล (2520:11-210)

2. วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของวิชาศิลปศึกษา
ในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ในแต่ละเรื่อง

3. เขียนข้อคำถาม โดยแบ่งเป็น 2 ชุด คือ

3.1 แบบฝึกหัด จำนวน 45 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนหลังจากศึกษาวิธีการสร้างแบบ
ทดสอบ และวิเคราะห์จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้

3.1.1 เขียนข้อสอบซึ่งเป็นแบบถูกผิดและแบบจับคู่ ตามเนื้อหา
"การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ทั้ง 3 เรื่อง

3.1.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผล ตรวจสอบ
สอบความเหมาะสมและความถูกต้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.1.3 หาความเชื่อมั่นของข้อสอบกับนักเรียน จำนวน 15 คนโดยวิธีสอบซ้ำ

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก
ใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน จำนวน 45 ข้อ

3.2.1 นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
และความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยนำเสนอกรรมการควบคุมปริมาณนิพนธ์และผู้
เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาและทางด้านวัดผล 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ

จากนั้น นำบันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านไปหาค่าดัชนีความเที่ยง

ตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วจึงเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความเหมาะสมซึ่งได้ค่าระหว่าง .5 - .8 ไว้ใช้

3.2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ที่เคยเรียนเนื้อหาที่ผ่านมาแล้ว ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 70 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยนำแบบทดสอบที่ผ่านการทดลองมาตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือตอบเกินกว่า 1 คำตอบ หรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน แล้ววิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531:186-187) โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุงเตห์ ฟาน (Fan, 1952:1-32) แล้วได้คัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าระดับความยากง่ายอยู่ช่วงระหว่าง .28 - .69 และค่าอำนาจจำแนก .21-.77 ไปไว้ใช้เพื่อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

3.2.3. นำแบบทดสอบที่ได้หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแล้ว ไปทดสอบหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ. 2531:168) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.786

นำแบบทดสอบที่ผ่านการวิเคราะห์ครบทุกขั้นตอนแล้ว มาจัดพิมพ์เพื่อใช้วัดผลหาประสิทธิภาพของเทปวีดิทัศน์วิชาศิลปะศึกษา เนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ"

4. การดำเนินการทดลอง

1. การดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 มี 3 กลุ่ม

กลุ่มละ 30 คน รวม 90 คน ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1.1 จัดเครื่องรับโทรทัศน์ 1 เครื่อง ต่อ 1 กลุ่มตัวอย่าง จัดที่นั่งให้เหมาะสม
ทุกคนสามารถมองเห็นภาพและเสียงในโทรทัศน์ได้อย่างชัดเจน

1.2 ชี้แจงจุดมุ่งหมายการสอนด้วยเทปโทรทัศน์ในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ"
เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการ บทบาท จุดประสงค์ ตลอดจนการประเมินผล ด้วยวิธีการทำ
แบบฝึกหัดตามขบวนการในเทปโทรทัศน์ และการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลัง
จากเรียนด้วยวิธีทัศน์การสอนจบในแต่ละเรื่องแล้ว

1.3 ดำเนินการสอนด้วยเทปโทรทัศน์ ในเรื่อง "การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ"
ซึ่งมีเนื้อหา 3 ตอน คือ

1.3.1 งานจิตรกรรม

1.3.2 งานประติมากรรม

1.3.3 งานสถาปัตยกรรม

โดยเปิดเทปโทรทัศน์ให้นักเรียนศึกษาตั้งแต่เนื้อหาตอนที่ 1 งานจิตรกรรม เนื้อหาตอนที่
ที่ 2 งานประติมากรรมและเนื้อหาตอนที่ 3 งานสถาปัตยกรรม นักเรียน เรียนด้วยการ ฟัง
ดู ทำความเข้าใจ แล้วปฏิบัติตามเมื่อรายการในเทปโทรทัศน์ กำหนดให้ทำแบบฝึกหัดระหว่าง
การสอน โดยครูแจกกระดาษให้นักเรียนเขียนคำตอบ ตามแบบฝึกหัดที่ปรากฏเป็นภาพนิ่งบนจอ
โทรทัศน์

เมื่อเรียนเนื้อหาครบทั้ง 3 ตอนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลัง
เรียนในเรื่อง "การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ" ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

1.4 ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาในเทปโทรทัศน์ เรื่อง "การจัดนิทรรศการ" ซึ่งมี
เนื้อหา 3 ตอน คือ

1.4.1 หลักการจัดนิทรรศการ

1.4.2 การดำเนินการจัดนิทรรศการ

1.4.3 การชมนิทรรศการ

นักเรียน เรียนด้วยการ ฟัง ดู ทำความเข้าใจ ในเนื้อหาทั้ง 3 ตอน แล้วปฏิบัติ ตามเมื่อรายการในเทปวีดิทัศน์ กำหนดให้ทำแบบฝึกหัดระหว่างการสอน โดยครูแจกกระดาษให้ นักเรียนเขียนคำตอบ ตามแบบฝึกหัดที่ปรากฏเป็นภาพนิ่งบนจอโทรทัศน์

เมื่อเรียนเนื้อหาครบทั้ง 3 ตอนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ในเรื่อง "การจัดนิทรรศการ" ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

1.5 ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาในเทปวีดิทัศน์ เรื่อง "ศิลปะกับชีวิตประจำวัน" ซึ่งมีเนื้อหา 3 ตอน คือ

- 1.5.1 ศิลปะกับการตกแต่งสถานที่
- 1.5.2 ศิลปะกับการแต่งกาย
- 1.5.3 ศิลปะกับการอุปโภค - บริโภค

นักเรียน เรียนด้วยการ ฟัง ดู ทำความเข้าใจ ในเนื้อหาทั้ง 3 ตอน แล้วปฏิบัติ ตามเมื่อรายการในเทปวีดิทัศน์ กำหนดให้ทำแบบฝึกหัดระหว่างการสอน โดยครูแจกกระดาษให้ นักเรียนเขียนคำตอบ ตามแบบฝึกหัดที่ปรากฏเป็นภาพนิ่งบนจอโทรทัศน์

เมื่อเรียนเนื้อหาครบทั้ง 3 ตอนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนในเรื่อง "ศิลปะกับชีวิตประจำวัน" ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

1.6 นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบฝึกหัดและตรวจแบบทดสอบของทั้ง 3 เรื่อง มารวบรวมเพื่อทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ นำผลที่ได้ไปใช้เปรียบเทียบมาตรฐาน ประสิทธิภาพของเทปวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

2. การดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากรายการวีดิทัศน์กับการสอนปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง มี 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการทดลอง ดังนี้

2.1 วิธีดำเนินการกับกลุ่มทดลองที่เรียนจากวีดิทัศน์การสอน

2.1.1 ดำเนินการทดลองเช่นเดียวกับ ข้อ 1.2 ถึง ข้อ 1.5 ในกระบวนการ

การดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

2.1.2 หลังจากให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบกับการสอนตามปกติ

2.2 วิธีดำเนินการกับกลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนปกติ

2.2.1 ให้ครูศึกษาแผนการสอนเพื่อดำเนินการสอน ในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ซึ่งเป็นเนื้อหาเดียวกับเนื้อหาที่นำไปสร้างในรายการเทปวีดิทัศน์การสอน

2.2 ทำการสอนตามแผนการสอนที่เขียนขึ้นตามแนวแผนการสอนของศูนย์วิชาการ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยใช้เวลาในการสอนทั้งหมด 9 คาบ แบ่งเป็นเรื่องละ 3 คาบ (20 นาที/คาบ)

2.3 หลังการเรียนจบทุกเนื้อหาตามแผนการสอนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นฉบับเดียวกับแบบทดสอบที่ให้นักลุ่มทดลองทำหลังการเรียน จากวีดิทัศน์

2.4 นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอนปกติ ไปเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากรายการในเทปวีดิทัศน์การสอน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการตรวจแบบฝึกหัดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพรายการวีดิทัศน์การสอนทั้ง 3 เรื่อง คือ

1.1 การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

1.2 การจัดนิทรรศการ

1.3 ศิลปะกับชีวิตประจำวัน

สำหรับการทดลอง ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 จะเป็นการหาประสิทธิภาพของรายการเทปวีดิทัศน์การสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

2. ข้อมูลที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากเรียนด้วย
วิธีทัศน์การสอนกับการสอนปกติ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้
t-test

3. การแปลความหมายผลประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีคุณภาพระดับ	ดีมาก
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีคุณภาพระดับ	ดี
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีคุณภาพระดับ	ปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีคุณภาพระดับ	พอใช้
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีคุณภาพระดับ	ต้องปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การยอมรับคุณภาพของวิธีทัศน์การสอน อย่างต่ำ 2.50 ขึ้นไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้
t-test แบบกลุ่มอิสระจากกัน (Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีทัศนการสอนในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" โดยแบ่งออกเป็น 3 เรื่อง คือ

1. การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

1.1 งานจิตรกรรม

1.2 งานประติมากรรม

1.3 งานสถาปัตยกรรม

2. การจัดนิทรรศการ

2.1 หลักการจัดนิทรรศการ

2.2 การดำเนินการจัดนิทรรศการ

2.3 การชมนิทรรศการ

3. ศิลปะกับชีวิตประจำวัน

3.1 ศิลปะกับการตกแต่งสถานที่

3.2 ศิลปะกับการแต่งกาย

3.3 ศิลปะกับการอุปโภค - บริโภค

นำเนื้อหาทั้งหมดมาสร้างเป็นวิธีทัศนการสอน รวมเวลาทั้งสิ้น 47 นาที แล้วนำไปทดลองและพัฒนา โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 จากนั้นนำไปตรวจสอบประสิทธิภาพวิธีทัศนการสอน โดยการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลอง ซึ่งเรียนจากวิธีทัศนการสอนที่สร้างขึ้น กับกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนจากการสอนปกติ นำผลที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้ง 2 กลุ่ม มาวิเคราะห์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ดังนี้

ผลการทดลองใช้วิธีทัศนการสอนครั้งที่ 3

การทดลองครั้งที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาวิธีทัศนการสอนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 โดยนำผลของการทดลองครั้งที่ 2 ไปปรับปรุงแก้ไข แล้วทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน รวม 90 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผลของการทดลองแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 9 ประสิทธิภาพของวิธีทัศนการสอน เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

เรื่อง	จำนวนข้อ E1/E2	ผลการทดลอง			
		M	E1	M	E2
1	10/10	9.33	93.33	9.28	92.88
2	10/10	9.28	92.88	9.32	93.22
3	10/10	9.36	93.60	9.30	93.00
รวม	30/30	27.97	93.27	27.90	93.03

จากตาราง 9 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากเรียนด้วยวิธีทัศนการสอน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบฝึกหัดร้อยละ 93.27 และจากแบบทดสอบร้อยละ 93.03 แสดงว่าได้ประสิทธิภาพของวิธีทัศนการสอนโดยรวมร้อยละ 93/93 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่าเรื่องที่ 1, 2 และ 3 มีประสิทธิภาพ 93/92 , 92/93 และ 93/93 ตามลำดับ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง ที่เรียนจากวีดิทัศน์ การสอนกับกลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนปกติ

การทดลองครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสี่กั๊ก เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน โดยเรียนจากวีดิทัศน์การสอนที่ผ่านการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานแล้ว ส่วนกลุ่มควบคุม 30 คน เรียนจากการสอนปกติ จบแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 2 กลุ่ม นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ดังนี้

ตาราง 10 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนจากวีดิทัศน์ การสอนกับกลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนปกติ

เรื่อง	กลุ่ม	N	M	S	t
1	ทดลอง	30	9.03	0.72	3.14 **
	ควบคุม	30	5.6	2.45	
2	ทดลอง	30	9.23	0.63	7.17 **
	ควบคุม	30	5.5	1.04	
3	ทดลอง	30	9.13	0.73	7.17 **
	ควบคุม	30	4.96	0.89	
รวม	ทดลอง	30	27.39	1.19	11.50 **
	ควบคุม	30	16.06	1.96	

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงในตาราง 10 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากวิธีทัศน์การสอนโดยรวมสูงกว่า นักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายเรื่องก็พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากวิธีทัศน์การสอนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 3 เรื่อง ซึ่งแสดงว่า วิธีทัศน์การสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีทัศนการสอนในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของวิธีทัศนการสอน วิชาศิลปะศึกษา ในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีทัศนการสอนกับการสอนปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ได้รายการวิธีทัศนการสอนในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีลักษณะนามธรรมยากแก่การสอนให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่าย
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู ในการผลิตแบบวิธีทัศน มาใช้พัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการผลิตแบบวิธีทัศน ในเนื้อหาอื่นต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน

วัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานครและโรงเรียนวัดสี่สุม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร รวมจำนวน 200 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ในวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 เรื่อง คือ

1. การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ
 - 1.1 งานจิตรกรรม
 - 1.2 งานประติมากรรม
 - 1.3 งานสถาปัตยกรรม
2. การจัดนิทรรศการ
 - 2.1 หลักการจัดนิทรรศการ
 - 2.2 การดำเนินการจัดนิทรรศการ
 - 2.3 การชมนิทรรศการ
3. ศิลปะกับชีวิตประจำวัน
 - 3.1 ศิลปะกับการตกแต่งสถานที่
 - 3.2 ศิลปะกับการแต่งกาย
 - 3.3 ศิลปะกับการอุปโภค-บริโภค

การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการเพื่อหาประสิทธิภาพวิธีทัศน์การสอน ผู้วิจัยมีวิธีการ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90
 - 1.1 ดำเนินการทดลองวิธีทัศน์การสอน ครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดกำแพง จำนวน 5 คน โดยทดลองให้ผู้วัดทัศนการณ์การสอน
ทีละคน ทำการสังเกต สอบถาม บันทึกข้อบกพร่องและข้อคิดเห็น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.2 ปรับปรุงแก้ไขวิธีทัศนการณ์การสอนตามผลที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

1.3 ทดลองการใช้วิธีทัศนการณ์การสอน ครั้งที่ 2 โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเป็น

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดกำแพง จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน รวม 45 คน

ดำเนินการทดลอง โดยให้นักเรียนเรียนจากวิธีทัศนการณ์การสอนแต่ละเรื่อง แล้วให้
ทำแบบฝึกหัด หลังจากนั้นจึงทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการเช่นเดียวกัน
จนครบเนื้อหาทั้ง 3 เรื่อง

1.4 นำผลที่ได้จากการทดลอง มาดูแนวโน้มประสิทธิภาพของวิธีทัศนการณ์การสอนตาม
เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ปรับปรุงแก้ไขวิธีทัศนการณ์การสอนตามผลทดลองที่ได้จากการทดลองครั้งที่ 2

1.5 ทดลองใช้วิธีทัศนการณ์การสอน ครั้งที่ 3 โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดกำแพง จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน รวม 90 คน

ดำเนินการทดลองเช่นเดียวกันกับการทดลองครั้งที่ 2

1.6 นำผลที่ได้จากการทดลอง มาหาประสิทธิภาพของวิธีทัศนการณ์การสอนตามเกณฑ์
มาตรฐานที่กำหนด

2. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการเปรียบเทียบกับการสอนปกติ

2.1 ตรวจสอบประสิทธิภาพวิธีทัศนการณ์การสอนเนื้อหา "การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ"
โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนจากวิธีทัศนการณ์การสอน กับกลุ่ม
ควบคุมที่เรียนจากการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสัสสุก
จำนวน 60 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน

2.2 ดำเนินการตรวจสอบประสิทธิภาพ โดยให้กลุ่มทดลอง เรียนจากวิธีทัศน
การณ์สอนครบทุกเรื่อง แล้วทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทันที
กลุ่มควบคุมเรียนจากการสอนปกติ จบแล้วทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนฉบับเดียวกัน

2.3 นำผลการทดสอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปผลการทดลอง

จากการดำเนินการศึกษา ตามขั้นตอนข้างต้น สรุปผลได้ดังนี้

1. ได้วัดทัศนการณ์การสอนในเนื้อหา การรู้คุณค่าทางศิลปะ ซึ่งมี 3 เรื่อง ดังนี้ คือ

1.1 การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ ใช้เวลา 20 นาที

1.2 การจัดนิทรรศการ ใช้เวลา 12 นาที

1.3 ศิลปะกับชีวิตประจำวัน ใช้เวลา 15 นาที

2. วัดทัศนการณ์การสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ

2.1 ประสิทธิภาพของวัดทัศนการณ์การสอน วิชาศิลปะศึกษา ในเนื้อหา

"การรู้คุณค่าทางศิลปะ" มีประสิทธิภาพโดยรวม 93/93 ซึ่งเรื่องที่ 1 มีประสิทธิภาพ 93/92 เรื่องที่ 2 มีประสิทธิภาพ 92/93 และเรื่องที่ 3 มีประสิทธิภาพ 93/93 ตามลำดับ

2.2 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักเรียนที่เรียนจากวัดทัศนการณ์การสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ ทั้งโดยรวมและรายเรื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. วัดทัศนการณ์การสอนที่ทำการวิจัยและพัฒนา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังจากการเรียนด้วยวัดทัศนการณ์การสอน พบว่ามีประสิทธิภาพโดยรวมร้อยละ 93/93 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการผลิตวัดทัศนการณ์การสอนในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" มีการดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดจุดประสงค์ การวางแผนการผลิตอย่างเป็นลำดับขั้น ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ นำผลมาปรับปรุงแก้ไข และมีการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบประสิทธิภาพตามกระบวนการ นำผลที่ได้จากการทดลองมาทำการปรับปรุง ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินการผลิตรายการวิทยุทัศน์การสอน ตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) จึงทำให้วิทยุทัศน์การสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิภาวรรณ สุขสฤติย์ (2532:40) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาบทเรียนวิทยุทัศน์ โดยใช้วิธีการกระบวนการวิจัยและพัฒนาจนได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญสืบ พันธดี (2537:147-150) บุญเลิศ ทัดดอกไม้ (2539:110) ซึ่งได้ทำการวิจัยและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้วิธีการกระบวนการวิจัยและพัฒนาจนได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

นอกจากนี้การนำเอาอักษรกราฟิกคอมพิวเตอร์มาเสริมเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจได้รวดเร็วและชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การตรวจสอบประสิทธิภาพของวิทยุทัศน์การสอน โดยทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนจากวิทยุทัศน์การสอนที่ผลิตขึ้น กับกลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนปกติ การวัดผลสัมฤทธิ์ด้วยแบบทดสอบหลังการเรียน พบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนจากวิทยุทัศน์การสอนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนจากการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเรื่องดังกล่าว เมื่อนำเสนอด้วยวิทยุทัศน์ซึ่งสามารถบันทึกภาพจากของจริงและเหตุการณ์จริง ตลอดจนได้บันทึกสื่อต่างๆ มาให้นักเรียนศึกษา นักเรียนจึงเกิดความเข้าใจได้ดีว่าการสอนปกติที่เป็นการสอนแบบบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับ พินิต วัฒน (2520:11) ที่กล่าวว่าไว้ว่า โทรทัศน์สามารถให้ความรู้ได้ตั้งแต่ความรู้ง่ายๆ ไปจนถึงกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นเครื่องมือที่สอนได้เหมือนกับการสอนของครูโดยตรง

กล่าวได้ว่า รายการวิทยุทัศน์การสอน ในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" สามารถนำไปใช้สอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้ความรู้แก่นักเรียนได้ สูงกว่าการสอนตามปกติของครูที่ทำการสอนในปัจจุบัน

3. จากการทดลองใช้วิถีทัศน์การสอนและกระบวนการตรวจสอบประสิทธิภาพในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้น และตั้งใจเรียนจากวิถีทัศน์การสอนเป็นอย่างมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนในโรงเรียน ไม่ค่อยมีการใช้สื่อการสอนประเภทรายการวิทยุทัศน์ เมื่อผู้วิจัยได้นำสื่อประเภทนี้มาใช้ นักเรียนจึงให้ความสนใจมากกว่าปกติ นอกจากนี้วิทยุทัศน์ยังเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงเนื่องจากมีทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน (ไพโรจน์ ติรณนากุลและนิพนธ์ ศุภศิริ, 2528:3)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านอุปกรณ์ในการผลิต การผลิตรายการวิทยุทัศน์ที่ดี มีภาพคมชัดเสียงบรรยายและเสียงดนตรีประกอบชัดเจน ตลอดจนการตัดต่อภาพที่ดี เกิดจากการที่ใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตที่มีคุณภาพสูง มีราคาแพง จึงเป็นการยากโดยเฉพาะตามสถานศึกษาที่เป็นระดับโรงเรียนจะมีได้ ปัญหาที่พบก็คือครูหรือบุคลากรในสถานศึกษานั้นๆ ไม่สามารถผลิตสื่อวิทยุทัศน์ที่มีคุณภาพเองได้ จึงควรให้การสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์ในการผลิตที่มีคุณภาพ และสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

1.2 ด้านบุคลากรในการผลิต ควรมีคุณสมบัติเฉพาะด้านให้มากที่สุด เพื่อเป็นฝ่ายผลิตสื่อเสริมการเรียน และร่วมกันสร้างงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถ้าเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการผลิตและเนื้อหาด้วยแล้ว จะทำให้การผลิตงานมีความสะดวกขึ้น

1.3 การวิจัยและพัฒนารายการวิทยุทัศน์ เป็นการดำเนินงานที่ใช้ทุนสูง ใช้เวลามาก ต้องใช้บุคลากรหลายฝ่าย ดังนั้นการดำเนินงานจึงต้องได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีทั้งในด้านการเงิน และความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.4 ด้านการนำไปใช้ ควรนำเทปวิทยุทัศน์การสอน ในเนื้อหา "การรู้คุณค่าทางศิลปะ" ไปเผยแพร่ เพื่อให้ครูได้นำไปสอนนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิชาศิลปศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 การมีการวิจัยพัฒนาวิธีทัศน์การสอนในเนื้อหาอื่นตามหลักสูตรอย่างกว้างขวาง เนื่องจากในปัจจุบัน โทรทัศน์และเครื่องเล่นวิธีทัศน์มีใช้กันอย่างแพร่หลายตามสถานศึกษาต่างๆ และมีการใช้งานที่เหมาะสมกับการเรียนเป็นกลุ่มและรายบุคคล แต่ยังขาดเทปวิธีทัศน์การสอนที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตร

2.2 การมีการวิจัยถึงตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้วิธีทัศน์การสอน เช่น รูปแบบของรายการวิธีทัศน์ที่มีผลต่อการเรียนรู้ และความสนใจของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

พ.ศ. 2525 - 2534. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ. การเลือกใช้สื่อการสอน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.

เฉลิม นาคีรักษ์และคณะ. หนังสือกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.

กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ , ม.ป.ป.

✓ชม ภูมิภาค. เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร, 2515.

ชลอ พงษ์สามารถ. ศิลปะสำหรับक्रमมัธยม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์,
2526.

ชวาล แพริตกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2520.

ชวลิต ดาบแก้ว,ดาภาวิภา ดาบแก้วและสุภาวดี เหมทานนท์. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
แบบฝึกหัดศิลปศึกษา ตามราชจุตประสงค์ (ป.02/5) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

_____. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช,
2535.

ชิน คล้ายปาน. เทคนิคการผลิตรายการเทปโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทาง
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคนอื่นๆ. ระบบการสื่อการสอน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 'แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบแผนการสอนสำหรับหลักสูตรประถมศึกษา',
ประถมศึกษาศึกษา. 2520.

- ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. พัฒนาเด็กด้วยศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: รักลูก, 2533.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. แบบแผนการทดสอบและสถิติ. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- เทวินทร์ เอี่ยมผิ. การพัฒนาแบบเรียนทางศิลปศึกษาเรื่องการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537. อัดสำเนา.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. ศิลปศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตีรณสาร, 2525.
- _____. การปรับปรุงการสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- บังเอิญ โอวาท. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมจากเทพนิทัศน์ที่มีการนำเรื่องแบบต่างๆ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2527.
- บุญยัง หนึ่งดี. การศึกษาคุณลักษณะของครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- บุญสืบ พันธุ์ดี. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาชีววิทยา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- บุญเลิศ หัตถดอกไม้. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการถ่ายภาพเบื้องต้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.

- บรรจง บุญการี. สภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษาของครูประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- เป็รื่อง กุมทและครรรชิต อัดถากกร. การใช้โทรทัศน์ในห้องเรียน. กรุงเทพฯ: สหมิตรการพิมพ์, 2515.
- ประสงค้ พวงดอกไม้. มาตรฐานวิชาศิลปศึกษาและดนตรีระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป.
- พงษ์ประสาร อัครศิลป์และกลุ่มพัฒนาทางการศึกษา. หนังสือแบบเรียน แบบฝึกหัดและแบบทดสอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย สอน.5. กรุงเทพฯ: เสริมวิทย์บรรณาการ, 2535.
- √มินิต วัลธณ. การผลิตรายการโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- พฤทธิมา บรรยงคณันท์. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากวิดีโอทัศน์ที่มีครูเป็นผู้แนะนำกับวิดีโอทัศน์ที่มีการแนะนำในโปรแกรม. ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- นิภพ ภัติ. ปัญหาและความต้องการการเพิ่มสมรรถภาพด้านการสอนศิลปศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- นัระคักค้ เทพไตรรัตน์. การศึกษาสภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ไพบูลย์ จันทยศ. "วิดีโอเทป ก้าวใหม่ของการสร้างโรงเรียน", สารพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.

- ไพโรจน์ รุจิระวิจักขณ์. การศึกษาความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ไพศาล ช่วยชูหนู. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักการวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบโทรทัศน์สาธิตการทดลองกับนักเรียนทำการทดลองจริง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- มโน นิสุทธิ์รัตนานนท์. ทัศนคติของครูสอนศิลปศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ต่อพฤติกรรมการสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- มินา คงสุริยชนานัน. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตรประถมศึกษากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- เมธี เจริญสุข. การพัฒนารายการวัดทัศนคติโดยใช้ชุดถ่ายทำแบบกล้องเดี่ยวแบบเบ็ดเสร็จ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ยุพา ประถมกัญและคณะ. "สถานการณ์ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี". ผลงานการวิจัยทางการศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ: เจริญผล, 2526.
- ล้วน สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทวีกิจ, 2524.
- _____และอังกษา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร, 2531.

เลิศ อำนันทะ. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: กราฟิคอาร์ต, 2523.

_____. "หลักการสอนศิลปศึกษา;" เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

_____. ศิลปศึกษา ป.5. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2527.

วรวรรณ จันทรัฐ. การสร้างชุดการสอนเพื่อบริหารทัศนศิลป์สำหรับผู้ปกครองในการฝึกฝนให้แก่เด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

วรสุดา บุญไวโรจน์. "การวัดและประเมินผลระดับประถมศึกษา;" ใน หลักการและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2526.

วสันต์ อติศัพท์. การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2526.

วิชาการ, กรม. เครื่องมือผลวัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: องค์การคำครุสภา, 2532.

_____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ: องค์การคำครุสภา, 2534.

_____. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ: ครุสภา, 2534.

_____. การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: ครุสภา, 2537.

วิชัย วงษ์ใหญ่. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษา. ศิลปวัฒนธรรม. พิมพ์โลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์โลก, 2528.

_____. "ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ;" ใน สรุปการจัดชุมนุมเชิงปฏิบัติการ ศิลปะเด็ก (Art Camp). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.

วิชัย วงษ์ใหญ่. "ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ," วิทยากร. มกราคม
กรุงเทพฯ: 2530.

วิบูลย์ จันทรแย้ม. สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

วิรัตน์ นิษฐไพบูลย์. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาสาร, 2526.

_____. รายงานการวิจัยเรื่อง ศิลปศึกษาและสุนทรียภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

_____. ทัศนศิลปศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ, 2532.

วัชร ชาญอ่อน. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะย่อยย่อยของนักเรียนประถมศึกษา
ปีที่ 5 จากการสัทธิด้วยเทปโทรทัศน์ที่เสนอภาพช้าด้วยความเร็ว 12 ภาพต่อวินาที
ด้วยจำนวนครั้งต่างกัน. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

วัชรินทร์ ลือดีดัด. บทบาทของครูศิลปศึกษาในการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ:
เจริญวิทย์การพิมพ์. 2530.

ศิลป์ พีระศรี. ศิลปะสงเคราะห์. แปลโดย เสฐียรโกเศศ. นครหลวงกรุงเทพ ธนบุรี:
บรรณาคาร, 2515.

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. กรุงเทพฯ:
คุรุสภา, 2525.

_____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). ฉบับใช้ใน
โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ. 2532.

สงวน รอดบุญ. "ศิลปะกับการศึกษา," ประมวลบทความเกี่ยวกับความหมายและคุณค่าของ
ศิลปศึกษา. เอกสารค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนวิชาศิลปศึกษา รวบรวมโดย
สุวัฒน์ ทองศรีจันทร์. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสตรีเนติศึกษา, 2514.

- สมศักดิ์ สันธูระเวชญ์และคณะ. หนังสือเรียนสมบูรณ์แบบ ฉบับปรับปรุงใหม่ 2533 สสน.5.
ตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2529.
- สร้อยญา มณีศิริ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา พุทธศักราช 2521
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม. ปรินญาณพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- สุชาติ เกาทอง. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2532.
- สุชัย อีรดากร. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา วิทยาลัยครู
พระนคร, 2523.
- สุน พรเสริมลักษณ์. การวิเคราะห์สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- สุรสิทธิ์ อุปลา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษา ปีที่ 1 โดยใช้เทปโทรทัศน์ที่สร้างคำบรรยายโดยเด็กในชั้นพบกับเทปโทรทัศน์ที่
สร้างคำบรรยายโดยผู้ใหญ่. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- สุลักษณ์ ศรีบุรี. "การวัดผลและประเมินผลทางศิลปศึกษา;" ใน สรุปการอภิปรายเรื่อง
บนเส้นทางพัฒนาศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530.
- สุวิมล วัชรานัย. "การเลือกสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ;" ครุศาสตร์. กรกฎาคม-พฤศจิกายน
2523.
- สารานู เจริญพิทย์. การศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้โดยใช้เทปโทรทัศน์กับการสอน
ปกติในวิชางานเจียรไน เบื้องต้น ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- เสาวณีย์ ลีขาบณิต. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2528.

หน่วยศึกษานิเทศก์. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง

พุทธศักราช 2533). กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา, 2538.

อติพร ศรียมก. "การประเมินผลสื่อการสอน," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา เล่ม 3 หน่วยที่ 11-15. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.

อนันต์ ศรีโสภณ. หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2525.

อนันต์ สบฤกษ์. การสร้างบทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง คณิตศาสตร์คณิตศาสตร์ไทย ตามหลักสูตรวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2530. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

อนันต์นพ นิรมล. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 จากเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

อาทิตย์ สุตาจันทร์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 จากเทปโทรทัศน์ที่มีรายการบันเทิงแทรกกระหว่างเนื้อหา โดยให้ช่วงเวลาแตกต่างกัน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

อารี สุทธิพันธุ์และคณะ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: สารศึกษากาการพิมพ์, 2514.

_____. วิชาครูประกาศนียบัตรครูมัธยม. กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2514.

_____. ศิลปนิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2535.

อาศิรา สามห้วย. การพัฒนาวัตทัศน์การสอนเรื่อง มารยาทไทย สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนเศรษฐเสถียร กรุงเทพฯ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

- อุทัย ท้าวอนันต์. ปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน
ของครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- อุบล ตูจินดา. หลักและวิธีสอนศิลปะ. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง, 2532.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. การวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น,
2537.
- อำนาจ ช่างเรียน. "ไปศึกษาอบรมต่างประเทศ เรื่องการวิจัยและพัฒนาการศึกษา", การศึกษา
กทม. 24-28; มกราคม 2535.
- ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง การตัดสายระบาย โดยใช้วิธีคัน. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- Borg, Natter R. and Meredith D. Gall. Educational Research. New York:
Langman, 1979.
- Burkhardt, Robert C. Spontaneous and Deliberate Ways of Learning.
Pennsylvania: International Textbook, 1962.
- Carner, Richard L. "An Evaluation of Teaching Reading to Elementary
Pupils Through Close Circuit TV", Dissertation Abstracts
International. 1962.
- Chapman, Laura H. Approaches to Art in Education. USA. Harcourt Brach
Jovanovich Inc., 1978.
- Deat, Patrick, M. Audio-Visual Communication Review. 7 (4):306; May-
June, 1959.

Edgar Dale. Audio-visual methods in Teaching. 3rd. Edition. New York:
The Dryden Press, 1969.

Elrod, Gilbert. Television Teaching. Brisbane, Watsan Furgusan & Co.,
1971.

Elrod, Elizabeth Lovcila. "Instant Replay Television as a Tool
for Traching Certain Physical Aspects of Singing,"
Dissertation Abstracts Internanal.32 (10): 5823 A; April,1972.

Fan, C.T. Item Analysis Table. Englewoos Cliffs, N.J.: Education
Testing Service Princetion, 1952.

Fisher, Jermy. Educational Television Instructional. New York: Crown
Publishers, Inc., 1977.

Gustavssan, Normen. Contructing Achievement Test.3rd ed. New York:
Prentice - Hall Inc.,1982.

Hopson, Edgar. A Descriptive Study of the Problems and Concerns
of Beginning Art Teachers. Boston : Company, 1985.

Hurwitz, A and S. Madeja. The Joyous Vision:a Source Book for
Elementary Art Appreciation. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.

Kinder, J.S. Audio-Visual Material Techniques. New York: American
Book Company, 1959.

Lowenfeld, V. Creative and Mental Growth. 3th Edition New York:
The Macmillan, 1957.

_____. and Brittain, W.L. Creative and Men Growth. Sixth Edition.
New York: Macmillan Publish. 1975.

Mattil, E.L. and B. Marzan, Meaning in Children's Art. USA: Prentice-Hall, 1981.

May, Mary, A. and Arthur A. Lumsdaine Learning From Films. New Heaven Yale University Press, 1985.

Schulth, H.A. and J.H. Shores. Art in the elementary school. 7 th printing. Urbana: The University of Illinois Press, 1954.

Schwarzwalder, John C. "An Investigation of the Relative Effectiveness of Certain Specific TV. Techniques on Learning, Audio-Visual Communication Review. 9: A 29; 1960.

Smith, Charles Donald. "The Effects of Organizers and Abstracts Reasoning Levels on Learning and Retention of Post- Secondary Mathematics Students," Dissertation Abstracts International. December, 1966.

Szabo, M. and A. Lamiell-Landy. "Television Based Reading Instruction, Reading Achievement and Task Involvement," Journal of Education Research. 1981.

Vongsingthong, Pornsanong Buabusya. "Faculty Perceptions of the Use and Effectiveness of Instructional Media in Teaching Studio - Art Course," Dissertation Abstracts International. 45: 2734 - A; March, 1985.

Webster, Noah. Webster's New World Dictionary. Second Edition. Mexico: William Collins Publishers, Inc., 1957.

Winslow, L.L. Art in Elementary Education. New York: Mc Graw Hill Book, 1942.

Wittich, Walter A. and Charles F. Schuller, Audio-Visual Materials

Third Edition. New York: Haper & Brather, 1962.

Zelanski, P. and M.P. Fisher. The art of seeing. New Jersey: Prentice-Hall, 1991.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บทวิธีทัศน์การสอน

บทวิทัศน์การสอน

เรื่อง การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

20 นาที

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
1.	LS/PAN ทิวทัศน์ทุ่งนา ท้องฟ้า CU ดอกไม้บาน BCU ดอกไม้มีผีเสื้อเกาะ LS ทิวเขา	(ดนตรีดังขึ้น) F/I F/U (คลอเบาๆ) (บรรยาย) เราจะพบกับความงามตามธรรมชาติได้ทุกที่ทุกหนทุกแห่งและทุกเวลา เช่น ความงามของดอกไม้ที่เบ่งบาน ความงามของผีเสื้อที่มีปีกสีสวย ความงามของทิวเขาที่ทอดตัวยาวไปตามขอบฟ้า 25 วิ.
2.	LS/PAN คนดูผลงานศิลปะ LS/PAN ภาพผลงานศิลปะ เป็น ผลงาน จิตรกรรม ประติมากรรม งานโครงสร้างและอื่นๆ MS ภาพผลงานประติมากรรมสื่อผสม MS/ZI ภาพประติมากรรมโลหะ	(บรรยาย) นอกจากการได้สัมผัสกับความงามตามธรรมชาติ ดังกล่าวแล้ว ยังมีความงามอันเกิดจากการสร้างสรรค์ ของมนุษย์อีกด้วย ซึ่งเราเรียกว่า ผลงานศิลปะ 15 วิ. มนุษย์ได้สร้างผลงานศิลปะทิ้งไว้เป็นมรดกแก่มนุษยชาติและมนุษย์คงสร้างศิลปะต่อไปในอนาคต เราเคยมีความคิดที่จะสะสมหรือชมการแสดงผลงานทางศิลปะกันบ้างหรือไม่ ซึ่งนั่นก็คือคำตอบ

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
		ที่จะบอกตนเองว่า เราได้สร้างประสบการณ์ ทางด้านความงามมาให้เกิดกับตัวเองแล้ว 25 วิ.
3	กราฟิก โลโก้ มศว.	(ดนตรีดังขึ้น)
4.	กราฟิกข้อความ ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เสนอ	
5.	กราฟิกข้อความ รายการวิดิทัศน์การสอน เรื่อง	
6.	กราฟิกข้อความ การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ	(ดนตรีเบาลง และ ค่อยเบาๆ)
7.	MS งานแกะสลักด้วยไม้	การสะสมผลงานศิลปะ คือ การรวบรวมหรือเก็บ

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	CU งานเทคนิคสื่อผสม CU งานสื่อผสมประเภทโลหะ CU งานจิตรกรรมวาดด้วยสีโปสเตอร์	ผลงานต่าง ๆ มาไว้เพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้ 10 วิ. เพื่อนำสิ่งต่างๆ ที่สะสมมาศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว และอื่นๆ อันที่จะนำมาเป็นแนวทางที่จะให้ความรู้ในการเขียนภาพ การปั้น การแกะสลัก หรือการออกแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง 30 วิ.
8.	CU งานจิตรกรรม	เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และ การใช้เวลารว่างให้เป็นประโยชน์ 10 วิ.
9.	CU ภาพผลงานศิลปะ เป็นภาพสีน้ำ CU ภาพผลงานศิลปะ เป็นภาพสีน้ำมัน CU ภาพผลงานศิลปะ เป็นภาพสีโปสเตอร์ CU ภาพคนสีน้ำมัน CU ภาพสีน้ำ	เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และรู้คุณค่าของศิลปะ การมองศิลปะควรมีความละเอียดลึกซึ้ง จึงจะรู้ลึกได้ถึงคุณค่าความงาม ไม่ใช่การมองอย่างผิวเผินแล้วกล่าวว่าฉันชอบหรือไม่ชอบเท่านั้น แต่จะต้องมีปฏิกิริยาตอบสนอง ซึ่งเป็นการฝึกคิดให้ลึกซึ้ง โดยเริ่มจากการมองหาความหมาย และถ่ายทอดมาเป็นคำพูด ทำให้เราพัฒนาการมองจากที่ไม่เคยมองอย่างตั้งใจ มาเป็นการมอง อย่างรู้จักแยกแยะและพิจารณา 50 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
10.	CU ภาพงานจิตรกรรม MS ผลงานจากวัสดุ 3 มิติ CU ผลงานสื่อผสม MS งานประติมากรรมไม้ MS งานประติมากรรมคนครึ่งตัว MS งานประติมากรรม CU หน้าบันโบสถ์	กลวิธีที่จะช่วยให้เราเข้าใจ และรู้คุณค่าทางศิลปะคือ เมื่อเรามองศิลปกรรม เราต้องมองอย่างหาข้อมูลจากศิลปกรรมนั้นให้มากที่สุด จากนั้นจึงบรรยาย วิเคราะห์ ตีความ และตัดสินคุณค่า 15 วิ. ฉะนั้น เพื่อเพิ่มความรู้และความคิดดังกล่าว เราควรที่จะมาฝึกแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะเพื่อส่งเสริมให้ได้มองศิลปะอย่างมีขั้นตอนและมีกระบวนการ เพราะการมองอย่างผิวเผินไม่สามารถเข้าถึงศิลปะได้ ดังนั้นจึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดจึงสามารถพบความงามของศิลปะมากขึ้น 40 วิ.
11.	CU ประติมากรรมคน CU ประติมากรรมรูปทรงอิสระ กราฟิกข้อความ บรรยาย วิเคราะห์รูปแบบ ตีความหรือแปลความหมาย ตัดสินคุณค่า	การรับรู้ความงามได้ต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ เป็นฐานรองรับ การฝึกดู ได้สัมผัสสิ่งที่มีความงามบ่อยๆ จะทำให้เรารับรู้ในความงามได้ การเรียนรู้หรือสร้างประสบการณ์โดยการเริ่มจากการนำผลงานศิลปะต่างๆ มาวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังนี้ 30 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
12.	กราฟิกข้อความ ชั้นบรรยาย BCU ภาพพิมพ์แกะไม้ CU ภาพคนครึ่งตัว ด้วยสีน้ำมัน CU ภาพวิวแนวตั้ง CU ภาพบุคคล CU ภาพนามธรรม	ชั้นบรรยาย คือ การบันทึกสิ่งต่างๆที่พบในผลงานอย่างทันทีทันใด โดยยังไม่ต้องสรุป เป็นลักษณะการบรรยายง่ายๆ เพื่อให้รู้ว่ามียะอะไรหรือเห็นอะไรอยู่ในภาพ ให้พูดถึงสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดก่อน คำที่ใช้อธิบายต้องเป็นคำที่เข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ควรอธิบายลักษณะกว้างๆ เช่น สี ทิศทาง รูปร่าง รูปทรง ขนาด โดยไม่ควรให้ความหมายใดๆ แก่ภาพนั้น เช่น ศิลปกรรมนั้นเป็นแนวตั้งหรือแนวนอน เป็นภาพวิว ภาพบุคคล หรือภาพนามธรรม
13.	CU ภาพวาดเน้นแสง-เงา แสดงฝีแปรงและใช้สีหนาๆ	เขาสร้างศิลปกรรมด้วยวัสดุอะไร เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน หรือหินในกรณีเป็นงานประติมากรรม การระบายสีใช้สีหนา สีบาง หรือรอยพู่กันสะบัด ทำทาง ลักษณะของคนในภาพ ใบหน้า หัวเราะ หรือร้องไห้ 1.30 นาที

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
14.	กราฟิกข้อความ ชั้นวิเคราะห์รูปแบบ MS/PAN คนเดินชมศิลปกรรม MS/PAN งานแสดงศิลปกรรม	ชั้นวิเคราะห์รูปแบบ เป็นการแยกชิ้นส่วนจากภาพทั้งหมด ให้เป็นองค์ประกอบเล็กๆ อธิบายว่าส่วนประกอบต่างๆในภาพ มีความสัมพันธ์อย่างไร พิจารณาว่าศิลปินนำ ส่วนประกอบต่างๆเช่น เส้น รูปร่างมาประกอบ กันอย่างไร การใช้สี การทำพื้นผิว เป็นอย่างไร 40 วิ.
15.	กราฟิกข้อความ ชั้นตีความหรือแปลความหมาย CU ภาพคนแสดงความน่ากลัว CU ภาพที่แสดงถึงความสนุกสนาน CU ภาพการเล่น CU ใบหน้าคนใช้เทคนิคผีแปร่ง	ชั้นตีความหรือแปลความหมาย เป็นการค้นหาความหมายต่างๆ ของศิลปกรรม เช่น เมื่อได้มองภาพแล้ว เรารู้สึกได้ถึงความสนุกสนาน เศร้า น่ากลัว หรือมีความสุข เป็นการรับรู้ความรู้สึกที่ได้รับจากการปลูกเร้า ในงานศิลปะจากนั้นจึงได้ค้นหาสิ่งที่สนับสนุนความเห็นของเราว่าความรู้สึกเหล่านั้นได้จากการที่ศิลปินใช้สี เส้น รูปร่าง พื้นผิว สัดส่วน เรื่องราว เทคนิควิธีการสร้างงานอย่างไร 1 นาที
16.	กราฟิกข้อความ ชั้นตัดสินคุณค่า	ชั้นตัดสินคุณค่า เราอาจตัดสินคุณค่าศิลปกรรมได้หลายประเด็น เช่น ตัดสินคุณค่าในเรื่องแบบ

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
	CU ภาพผลงานจิตรกรรม CU ภาพคนเน้นแสง-เงา MS ภาพระบายสีหน้าๆ โดย ใช้เกรียง CU ภาพคนลักษณะนามธรรม	ลักษณะของศิลปะ หรือตัดสินเรื่องการจัด องค์ประกอบ การใช้เครื่องมือสร้างงานได้ดี เพียงใด หรือตัดสินเรื่องการแสดงอารมณ์ในภาพ ได้น่าสนใจเพียงใด การตัดสินคุณค่าอาจไม่ตรง กับผู้อื่นก็ได้ แต่ที่สำคัญ คือ การตัดสินควรขึ้นอยู่กับ หลักการไม่ใช่ขึ้นกับความเห็นส่วนตัว 1 นาที
17.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 1 งานจิตรกรรม CU ภาพจิตรกรรมสีน้ำมัน	จิตรกรรม หมายถึง ภาพเขียนที่สร้างขึ้นด้วย เส้นและสี ชนิดต่างๆ เป็นสื่อในการแสดงออก ถึงเจตนาสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน 25 วิ.
18.	CU ภาพโมนาลิซ่า ZI/BCU ใบหน้าโมนาลิซ่า กราฟิกข้อความ ขึ้นบรรยาย MS วิทยาการขึ้นอยู่กับภาพ โมนาลิซ่า MS วิทยาการชี้ไปที่ภาพ MS ขึ้นที่หัวทศน์ด้านหลัง ZI/CU ภาพโมนาลิซ่า	โมนาลิซ่า คือ ชื่อของภาพนี้ ซึ่งเป็นภาพเขียน ของ เลโอนาโด ดา วินชี ศิลปินชาวอิตาลี เป็น การเขียนภาพคนเหมือนด้วยสีน้ำมันถ่ายทอดจาก แบบคนจริง สีที่ใช้ในภาพเป็นลักษณะเกลี้ยงเรียบ ศิลปินกำหนดให้แสงเข้าทางด้านหน้าของสตรี พื้นหลังเป็นทิวทัศน์จำพวกโขดหิน สตรีที่เป็นจุด เด่นในภาพอยู่ระยะหน้า ศิลปินวาดเพียงครึ่งตัว ใบหน้าเพียงประมาณ 45 องศา เป็นลักษณะของ สตรีชั้นสูง ดูได้จากเสื้อผ้าที่สวมใส่ ใบหน้าแสดง

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
		ความนิ่งสงบ 1 นาที
19.	กราฟิกข้อความ ขั้นวิเคราะห์รูปแบบ CU ภาพโมนาลิซา BCU ใบหน้า CU ซีนที่สี่ในภาพ ECU ซีนที่ใบหน้า, เสื้อผ้า CU ซีนจากเสื้อผ้า, หมวก ไปสู่ใบหน้า CU/ZI ซีนที่รอยยับของผ้าบริเวณ แขน CU/ZI ซีนที่ส่วนโค้งของคอเสื้อ MS ภาพโมนาลิซา	ภาพทั้งภาพมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ว่า ความกลมกลืนของสี ซึ่งเป็นสีโทนเดียวคือโทนสี น้ำตาลทั้งภาพ ใช้เทคนิคการระบายสีแบบเกลี่ย เรียบ ตั้งแต่จุดเด่นซึ่งเป็นส่วนใบหน้า เสื้อผ้า ตลอดจนทิวทัศน์ด้านหลังที่เป็นระยะกลางและไกล ออกไป ก็ใช้สีและเทคนิคเดียวกัน แต่ไม่เน้น น้ำหนักให้ชัดเจนเหมือนระยะหน้า การจัดภาพใช้ วิธีนำสายตา ด้วยการให้แสงเงาที่ใบหน้า ทำให้ มองผ่านองค์ประกอบอื่นๆ สู่จุดที่ศิลปินต้องการ เมื่อมองภาพทำให้รู้สึกถึงพลังของการให้แสงเงา ที่ตัดกันอย่างรุนแรงระหว่างบริเวณใบหน้าซึ่งเป็น แสงกับบริเวณผมและเสื้อผ้าซึ่งเป็นเงา การใช้เส้นโค้งของคอเสื้อ เส้นคดของรอยยับบน บริเวณแขนเสื้อ ทำให้โมนาลิซาดูอ่อนหวาน นุ่มนวลขึ้น 1.30 นาที

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
20.	กราฟิกข้อความ ขั้นตอนความหรือแปลความหมาย MS ภาพมินาชิชา BCU ใบหน้า BCU เลื้อ BCU นิ้วมือ CU ใบหน้า BCU ดวงตา	ภาพนี้ศิลปินให้สีแตกต่างจากธรรมชาติและให้แสงที่จางจนทำให้เกิดความงามเฉพาะส่วนใบหน้าเท่านั้น อาจเพื่อต้องการเน้นหรือสะท้อนชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งที่เป็นสตรีชั้นสูง ซึ่งดูจากรูปทรงใบหน้าที่แต่งกายและนิ้วมือที่เรียวยาว แต่สตรีผู้นี้คงไม่มีความสุขมากนักเพราะใบหน้าที่และดวงตานั้นแสดงอารมณ์เศร้าสโรย นิ่งสงบเหี่ยวแห้งอย่างบอกไม่ถูก 50 วิ.
21.	กราฟิกข้อความ ขั้นตอนตัดสินคุณค่า MS ภาพมินาชิชา CU ใบหน้า	ในภาพศิลปินให้สีแบบเกลี้ยงกลมกลืน เพื่อถ่ายทอดความเงียบสงบของภาพ จัดว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะการจะถ่ายทอดให้ผู้ดูมีความรู้สึกสงบนิ่ง จึงไม่ควรใช้เทคนิคการระบายสีแบบอื่น ถ้าภาพเปลี่ยนจากการให้สีเหนืงตาลมาเป็นการให้สีแบบเหมือนจริงตามธรรมชาติ ใบหน้าของภาพที่ศิลปินต้องการให้เป็นจุดเด่นคงถูกสีสรรส่วนอื่นๆ

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	MS ภาพนิมิตลึชา ZO/LS ภาพนิมิตลึชา	ชมงานดูด้วยค่าลงเป็นแน่ นอกจากนั้นการนำองค์ประกอบศิลป์ เช่น เส้นโค้ง เส้นคด และเส้นแนวนอนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ภาพดูอ่อนช้อยนิ่งสงบบ่อยมากขึ้น ภาพนี้จึงจัดเป็นภาพที่มีองค์ประกอบทุกส่วนของศิลปกรรมที่สมบูรณ์ที่สุดและผลงานชิ้นนี้ส่งอิทธิพลให้ศิลปินรุ่นหลังได้นำมาเป็นแบบอย่าง จึงจัดว่างานชิ้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นของงานศิลปะชิ้นอื่นๆ อีกมากมาย 1.30 นาที
22.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 2 งานประติมากรรม MS ภาพงานโครงสร้างโลหะ 1 MS ภาพงานโครงสร้างโลหะ 2 LS/PAN ประติมากรรมโลหะ	ประติมากรรม หมายถึง ภาพปั้น ภาพแกะสลัก ภาพหล่อ โดยผลิตจากวัสดุต่างๆ เช่น ไม้ หิน ดิน ปูน โลหะ 10 วิ.
23.	MS งานปั้นรูปปั้นครึ่งตัวด้านหน้า MS รูปปั้นครึ่งตัวด้านข้าง ZI/CU หน้าด้านข้าง BCU ผม	ที่เห็นอยู่นี้เป็นผลงานประติมากรรม แบบลอยตัว รูปเทพธิดาวิโนส และสถาบันศิลปะได้ใช้ปูนพลาสเตอร์หล่อเป็นผลงาน ออกมาหลายชิ้นด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ศึกษาโครงสร้าง

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
	MS รูปปั้นวิสต์ด้านหน้า กราฟิกข้อความ ชั้นบรรยาย ZI/CU ส่วนศีรษะ BCU พมด้านข้าง BCU จมูก ZI/CU เลื้อ ZI/CU ไปที่ฐานรอง MS ที่ฐานรอง MS/PAN จากฐานรองขึ้นไปสู่ ส่วนศีรษะ	การปั้นรูปคนครึ่งตัวที่มีความงาม รูปวิสต์เป็นสตรี ที่มีใบหน้ารูปไข่ผมแฉกกลางแล้วเกล้าเป็นเกลียว ไว้ด้านข้างศีรษะ มีจุดเด่นคือ จมูกที่โด่งเป็นสัน มองเห็นชัดเจนอยู่บนใบหน้า เลื้อที่สามาถมีจับฟู พอง ถัดมาเป็นฐานกลม 2 ชั้น รองรับรูปที่อยู่ ด้านบน รูปนี้มีความสูงตั้งแต่ศีรษะถึงฐานล่าง ประมาณ 70 เซนติเมตร ความกว้างวัดจากไหล่ ประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าคน จริงครึ่งเท่า 1.30 นาที
24.	กราฟิกข้อความ ชั้นวิเคราะห์รูปแบบ CU ใบหน้าด้านข้าง ZI/BCU จมูก ZI/BCU ปาก ZI/BCU ตา	เมื่อมองดูรูปปั้นนี้จุดน่าสนใจจะไปอยู่ที่จมูกที่ดูยาว กว่าปกติ โด่งเป็นสันด้วยเส้นแนวตั้งคู่ขนานกับ ใบหน้า ดูแตกต่างจากเส้นอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย เส้นแนวนอนของปาก ตา เส้นคดโค้ง ของผม ของเลื้อ ดังนั้นเมื่อมีเส้นตั้งคู่เดียวคือส่วนของ จมูกจึงทำให้ส่วนนี้ดูเด่นกว่าส่วนอื่นๆ สำหรับปาก ที่ดูมีขนาดเล็กกว่าสัดส่วนปากคนปกติ ซึ่งควรมีมุม

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	ZO/MS วินส์ด้านหน้า CU ช่างศรียะถึงไหล่ MS รูปปั้นวินส์ด้านเฉียง 45 องศา	ปาก ขาวมาถึงกึ่งกลางระหว่างดวงตา การ ทำเทคนิคพื้นผิวของเนื้อส่วนที่เป็นใบหน้ากับลำคอ กลมกลึง เปียกเรียบ ตัดกับส่วนของผมและเสื้อ ที่มีลอนคดโค้ง เป็นรอยยับย่น แสดงส่วนสูงต่ำได้ อย่างชัดเจน 1.10 นาที
25.	กราฟิกข้อความ ขึ้นข้อความหรือแปลความหมาย ZI/CU ใบหน้าด้านหน้า CU/PAN จากผมลงมาถึงลำคอ CU ผมด้านข้าง ZO/MS วินส์ด้านหน้า ZI/BCU ที่ดวงตา BCU จมูกด้านข้าง BCU ปาก	การที่ศิลปินทำผมวินส์เป็นลอนทำให้ใบหน้าดูอ่อน นหวาน การเกล้าผมขึ้นไป ทำให้เห็นส่วนของ ลำคอที่กลมกลึงรับกับส่วนของใบหน้ารูปไข่ หาก ทรงผมยาวลงมาประบ่า ความแตกต่างระหว่าง ผม และรอยยับย่นของเสื้อคง จะแยกออก จากกันได้ง่าย ใบหน้าที่ต้องการให้เป็นจุดเด่น ก็อาจไม่เด่นเท่าที่ควร ส่วนรายละเอียดบน ใบหน้า ตั้งแต่ตา ที่ไม่ได้ทำเป็นแวตตา ทำให้ ส่วนนี้ดูน่ากลัว คล้ายคนตาบอดหากจ้องมองนานๆ อาจทำให้จินตนาการไปถึงที่ต่างๆได้ จมูกที่ยาว กว่าปกติ อาจเป็นเพราะวินส์เป็นสตรีทางแถบ ยุโรป ซึ่งคนทางประเทศแถบนี้จะมีจมูกยาวโด่ง กว่าคนแถบเอเชีย ปากที่ดูเล็กแต่มีรอยหยักของ

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	CU/ZO ใบหน้าด้านหน้า	มุมมองสายชานให้มองเป็นอย่างยิ่งและอวัยวะ ทุกอย่างนี้อยู่บนใบหน้าของสตรีที่ได้ชื่อว่า งานที่ สุดในโลก 1 นาที
26.	กราฟิกข้อความ การตัดสินใจคุณค่า CU วินัสด้านเฉียง 45 องศา ZO/MS ด้านเฉียง 45 องศา CU วินัสด้านข้าง ZO/MS ด้านข้าง CU วินัสด้านหน้า ZO/MS ด้านหน้า	งานชิ้นนี้เป็นต้นแบบความงามของสตรีที่สถาบัน ศิลปะนำมาให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการนั้น จึง นับเป็นงานที่มีความงาม ด้วยลักษณะของการนำ เทคนิคการปั้นผิวเรียบมาประกอบอยู่ในเทคนิค การปั้นที่แสดงร่องรอยชัดเจนได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ ความตื้น ลึก สูง ต่ำ ของเสื้อผ้า ที่ทำได้เหมือนจริง นุ่มนวล เป็นฝีมือที่มีความ ชำนาญมาก เพราะหากผู้ที่ขาดการฝึกฝน จะเป็น การยากที่จะทำรอยยับย่นของผ้าได้นุ่มนวลเช่นนี้
27.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 3 งานสถาปัตยกรรม MS/ZI ภาพวัด เจดีย์	สถาปัตยกรรม หมายถึง สิ่งก่อสร้างทั้งปวง ตั้ง แต่การก่อสร้าง อาคาร บ้านเรือน เพื่อเป็นที่อยู่ อาศัย เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และ

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	LS/PAN ภาพสิ่งปลูกสร้างต่างๆ	การก่อสร้างอื่นๆตามความพอใจของมนุษย์ 10 วิ.
28.	MS/PAN พระอุโบสถวัดตรีทศเทพ กราบสักขีความ ชั้นบรรยาย MS/PAN พระอุโบสถด้านหน้า และด้านข้าง MS/ZI ประตูทางเข้า ZI/CU หุ้มประตูปิดทอง MS บันไดปูด้วยหินแกรนิต MS/PAN พนักสีขาว MS/PAN หลังคา MS/ZI หน้าบัน ZI/CU ช่อฟ้า CU หางหงส์ ZI/BCU ตราสัญลักษณ์ ร.4	สถาปัตยกรรมที่เห็นอยู่นี้เป็นพระอุโบสถ ตรีทศเทพวรวิหาร เป็นฝีมือการออกแบบของ หม่อมราชวงศ์ มิตราธรรณ เกษมศรี ที่สร้างขึ้นแทน พระอุโบสถหลังเดิม ลักษณะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยม มีระเบียงล้อมรอบ ยกสูงจากพื้นดินประมาณ 1 เมตร มีทางเข้า 3 ทาง ประตูหลักมีบันไดทาง ขึ้นตรงกับประตูทางเข้าภายในตัวพระอุโบสถ หุ้มประตูเป็นปูนปั้นปิดทอง บานประตูเปิดได้ 2 ข้าง ทำด้วยกระเบื้องสี บันไดทางขึ้นปูด้วยหิน แกรนิตสีดำ พนักและเสาเป็นหินอ่อนสีขาว ลักษณะอาคารเป็นแบบทรงไทย หลังคามุงด้วย กระเบื้องดินเผาเคลือบสีส้มอมน้ำตาล หน้าบัน เป็นช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ ปิดทอง ด้านหน้า มีตราเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 4 ที่ทรงสร้าง พระอุโบสถหลังเดิม 1 นาที

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
29.	กราฟิกข้อความ ขั้นวิเคราะห์รูปแบบ MS ประตูประอุโบสถ MS ลายที่ขุ้มประตู MS/ZI หน้าบันที่ตราสัญลักษณ์ CU จั่ว BCU ตราสัญลักษณ์ MS/PAN พระอุโบสถ ผนัง	ส่วนประกอบของพระอุโบสถสถาปนิกเห็นที่จะสื่อความหมายของความเป็นไทยเห็นได้จากการนำลายไทยที่มีเส้นอ่อนช้อย มาเป็นทุกส่วนของพระอุโบสถ มีหน้าบันที่เป็นตราสัญลักษณ์รัชกาลที่ 4 เป็นจุดรวมสายตา การให้สีทองของจั่วเสมือนเป็นการช่วยผลักดันให้ลวดลายส่วนหน้าบันเด่นชัดยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการให้สีส่วนอื่นของตัวพระอุโบสถ โดยส่วนรวมเป็นสีขาวและลวดลายที่เป็นศิลปะไทยนั้นใช้สีทองทั้งหมด 45 วิ.
30.	กราฟิกข้อความ ขั้นตอนความหรือแปลความหมาย MS พระอุโบสถด้านข้าง MS/ZI ไปที่ผนังสีขาว ZI/CU ฐานพระอุโบสถ MS/ZI บันได MS/ZI ประตู	ถ้ามองโดยรวมพระอุโบสถให้ความรู้สึกสงบสบายใจ เนื่องจากการใช้สีขาวมาเป็นสีส่วนนี้ก็จะลดความน่าศรัทธาลงไปอย่างแน่นอน สำหรับตัวพระอุโบสถที่ยกสูงจากพื้นนั้น คงต้องการให้ดูเด่นเป็นสง่ามากกว่าสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ในวัด บันไดทางขึ้น 6 ขั้น นำสายตาไปสู่ประตูทางเข้าพระอุโบสถ ซึ่งมีขุ้มเป็นลวดลาย ประตูเป็น

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	BCU ประตูกะจก	กระจก 2 ชั้น ชั้นในเป็นลายทองประดับมุก ซึ่งโดยทั่วไปประตูพระอุโบสถจะเป็นบานประตูลงรักปิดทองหรือลายประดับมุกเพียงชั้นเดียว แต่พระอุโบสถหลังนี้มีประตูกะจกกันอยู่ก่อนอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งอาจเพื่อต้องการรักษานานประตูที่เป็นลายประดับมุกบานใน ซึ่งมีมูลค่าเปรียบไม่ได้มิให้ถูกทำลายลงไป 1.10 นาที
31.	กราฟิกข้อความ การตัดสินคุณค่า MS/ZI พระอุโบสถด้านหน้า MS/ZI ชุ่มประตู ZI/CU ประตูกะจก MS จั่ว MS/BCU หางหงส์ MS/ZI ช่อฟ้า PAN/CU หน้าบัน ZI/CU ตราสัญลักษณ์ ร.4	สถาปนิกผู้ก่อสร้างได้ประยุกต์รูปแบบของศิลปไทยโบราณกับศิลปไทยสมัยใหม่ เข้าไว้ด้วยกันอย่างสมดุลย์ เห็นได้จากลวดลายปูนปั้นของชุ่มทางเข้าที่นิยมกันมาตั้งแต่โบราณ และบานประตูกะจกสมัยใหม่ สองอย่างนี้ประกอบอยู่ด้วยกันได้อย่างไม่ขัดแย้งตา และหน้าจั่วที่ยื่นออกมาของพระอุโบสถซึ่งประกอบด้วย หางหงส์ปิดทองเป็นชั้นลดหลั่นกันลงมานั้น ก็สอดคล้องกับช่อฟ้าที่เด่นเป็นสง่าอยู่ด้านบน สำหรับตราสัญลักษณ์รัชกาลที่ 4 เป็นลักษณะประยุกต์เอาศิลปสมัยใหม่ เข้ามาผสมผสานก็มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง 1 นาที

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
32.	LS/PAN คนดูผลงานศิลปะ PAN ผลงานศิลปกรรม PAN/CU ผลงานสื่อผสม CU ภาพงานนามธรรม	ที่ยกตัวอย่างการสร้างประสบการณ์จากการดูผลงานศิลปกรรมต่าง ๆ นั้น เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาศิลปะ ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝนและปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาด้านอารมณ์ ความรู้สึก คนที่มีจิตใจจะเอียงต่ออันใดอันหนึ่งในการรับรู้ในสิ่งเร้าทางความงาม จะมีจินตนาการ นำมาซึ่งความคิดที่แปลกใหม่ ซึ่งเรียกว่า ความคิดสร้างสรรค์ นั้นเอง 30 วิ.
33.	กราฟิกข้อความ คณะกรรมการที่ปรึกษา พศ. บุญฤทธิ์ คงคาเพชร พศ. เกษม บุญส่ง	(ดนตรีดังขึ้น)
34.	ผลิตโดย ศุภลักษณ์ ครุฑคง	
35.	สวัสดี	(ดนตรีเบาลง)

บทวิทัศน์

เรื่อง การจัดการทรัพยากร

12 นาที

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
1.	LS/PAN นักเรียนถือกระเป๋าเดินเข้า โรงเรียน MS/PAN นักเรียนนั่งเรียนหนังสือ MS/PAN นักเรียนนั่งอ่านหนังสือ ในห้องสมุด	(ดนตรีดังขึ้น) F/I F/U (คลอเบาๆ) (บรรยาย) กระบวนการเรียนรู้โดยทั่วไป คือ การจัดให้ได้รับประสบการณ์อย่างมีจุดมุ่งหมาย ผ่านทางระบบต่างๆของร่างกาย เช่น ได้สังเกต อ่าน ฟัง คิด ทดลอง เขียน ผลที่เกิดขึ้นคือการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดคุณสมบัติทางความรู้ ความคิด ทักษะทางการปฏิบัติ ลักษณะจิตนิสัย ต่างๆ เช่น เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ 30 วิ.
2.	MS/ZI นักเรียนกำลังทดลอง วิทยาศาสตร์ ดูกำลังจุลทัศน์ MS นักเรียนกำลังเรียนในห้อง แล็บ CU/ZI นักเรียนฟังเสียงจากหูฟัง แล้วจดบันทึก	(บรรยาย) เด็กรุ่นใหม่มีภาระที่จะต้องรับรู้สิ่ง ต่างๆ มากมาย เนื่องจากวิทยาการทุกอย่างเพิ่ม สูงขึ้น จึงมีการปรับการเรียนการสอนใหม่ โดย เรียนเพียงตัวอย่างสำคัญ แล้วไปหาความรู้เพิ่ม เติมเอาเอง ดังนั้น นักเรียนจะต้องมีทักษะ กระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการค้นคว้า

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
3.	CU คนกำลังประดิษฐ์ตุ๊กตาด้วย กระดาษ เป็นขั้นตอน ตั้งแต่การติดกระดาษเป็นผม เป็นดวงตา เป็นหนวด จนกระทั่งได้เป็นผลงาน สำเร็จ MS คนเดินดูงานนิทรรศการ MS/PAN คนเดินดูนิทรรศการ MS คนกำลังติดภาพในบอร์ด CU คนกำลังจัดดอกไม้เพื่อ เตรียมงานนิทรรศการ	(บรรยาย) ดังนั้น กระบวนการ คือ แนวทาง ดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่มีขั้นตอนเป็น ลำดับตั้งแต่ต้นจนจบตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การจัดประสบการณ์ต่างๆ จึงมีมากมายด้วยกัน และการเรียนเรื่องการจัดนิทรรศการ ก็เป็นการ สร้างประสบการณ์อย่างมีกระบวนการตามขั้นตอน ที่สมบูรณ์ กล่าวคือ การจัดนิทรรศการ มีกระบวนการ การตั้งแต่การวางแผน การแบ่งหน้าที่ การ ดำเนินการกระทำ ตลอดจนการได้ติดตาม ประเมินผล ดังนั้น การเรียนเรื่องการจัด นิทรรศการ นับเป็นการเรียนอย่างมีกระบวนการ ครบทุกขั้นตอน ทำให้สามารถนำไปพัฒนาตนเอง ในการดำเนินชีวิตอย่างสมบูรณ์ในอนาคตได้ 1.15 นาที
4.	กราฟิก โลโก้ มศว.	(ดนตรีดังขึ้น)
5.	กราฟิกข้อความ	

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เสนอ	
6.	กราฟิกข้อความ รายการวิธีทัศน์การสอน เรื่อง	
7.	กราฟิกข้อความ การจัดนิทรรศการ	(ดนตรี เป่าลงและคลอเบาๆ)
8.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 1 หลักการจัดนิทรรศการ LS/PAN นิทรรศการในอาคาร MS ผลงานที่แสดงในอาคาร LS/PAN นิทรรศการนอกอาคาร MS ผลงานที่แสดงนอกอาคาร	นิทรรศการ คือ การจัดแสดงผลงาน เพื่อให้การ ศึกษาโดยอาจแสดงในอาคารหรือนอกอาคารก็ได้ ซึ่งจะประกอบด้วย ของจริง ของจำลอง รูปภาพ แผนที่หรือสื่อต่างๆ 20 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
9.	LS/ZI คนกำลังดูงาน นิทรรศการ MS คนกำลังพิจารณาผลงาน ZI ไปที่ผลงาน PAN บรรยายภาคีในงาน	การให้การศึกษาด้วยนิทรรศการ เป็นลักษณะของทัศนศึกษาเพราะเป็นการให้การศึกษาทาง ตา หู และทางเสียง สื่อต่างๆที่จะนำมาจัดต้องมีระบบระเบียบ ดูง่าย ก่อให้เกิดความรู้ เข้าใจข้อมูลหรือสิ่งที่นำมาแสดง ดังนั้น ผู้จัดนิทรรศการควรคำนึงถึงส่วนประกอบ ดังนี้ 20 วิ.
10.	กราฟิกข้อความ 1. กำหนดจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะจัดเพียงเรื่องเดียว MS/ZI บอร์ดติดผลงานศิลปะ LS/PAN นิทรรศการทางศิลปะ	กำหนดจุดมุ่งหมายและเรื่องที่จะจัดเพียงเรื่องเดียว เช่น การจัดนิทรรศการทางศิลปะ ก็จัดเฉพาะเรื่องราวทางศิลปะและต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการจัด ว่ามีจุดมุ่งหมายแค่ไหน อย่างไร
11.	กราฟิกข้อความ 2. วัสดุที่นำมาจัดต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่จะจัด MS ภาพที่วางกองอยู่ MS คนกำลังติดภาพในอาร์ด	วัสดุที่นำมาจัดต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่จะจัด เช่น ต้องการสื่อความหมายด้วยภาพ การหาวัสดุก็ต้องมีภาพเป็นส่วนประกอบสำคัญของงาน 20 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
12.	กราฟิกข้อความ 3. สถานที่ต้องเหมาะสม MS/PAN บริเวณหน้าหอศิลป์ก.เจ้าฟ้า ZI/CU ป้ายชื่อหอศิลป์แห่งชาติ MS ประตูทางเข้า	สถานที่ต้องเหมาะสมและสะดวกต่อการเข้าชม ระบบแสง เสียง มีอากาศถ่ายเทดี 10 วิ.
13.	กราฟิกข้อความ 4. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ในกิจกรรม MS/ZI คนกำลังสาธิต MS/ZO เครื่องโทรทัศน์ วีดิทัศน์ สื่อในการจัด นิทรรศการ	ควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในกิจกรรมและ เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้ดู เช่น การ ฉายภาพยนตร์ สไลด์ วีดิทัศน์ หรือการสาธิต การทนายปัญหา หรือการบรรยายทางวิชาการ 15 วิ.
14.	กราฟิกข้อความ 5. มีการประเมินผลผู้ดู MS คนกำลังนั่งตอบแบบสอบถาม ZI/CU ใบที่แบบสอบถาม	มีการประเมินผลผู้ดู เพื่อตรวจสอบว่าการจัด นิทรรศการนั้น ได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ สิ่งใดควรปรับปรุง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการ จัดคราวต่อไป 10 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
15.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 2 การดำเนินการจัดนิทรรศการ MS/PAN บ้ายประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ	ในการดำเนินการจัดนิทรรศการ มีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้
16.	กราฟิกข้อความ 1. ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัด MS คนกำลังประชุม MS คนยกมือพูด MS คนเขียนโครงการใน กระดาน ZI/CU ไปที่กระดาน	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัด ชี้แจงจุดมุ่งหมาย และประโยชน์ของการจัด แล้ววางโครงการใน การจัดขึ้นโดยผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดจะต้องเสนอ จุดมุ่งหมาย และวิธีการดำเนินการจัด ตลอดจน การร่วมมือคัดเลือกสถานที่ในการจัด และการ ดำเนินการด้านอื่นๆ 30 วิ.
17.	กราฟิกข้อความ 2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ฝ่ายจัดสถานที่ ฝ่ายรวบรวมผลงาน ฝ่ายอำนวยความสะดวกในการ ฝ่ายประเมินผล	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็น ฝ่ายต่างๆ มอบหมายหน้าที่ให้รับผิดชอบ ดังนี้ 10 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
18.	กราฟิกข้อความ ฝ่ายจัดสถานที่ MS คนกำลังจัดเก้าอี้ MS คนกำลังจัดต้นไม้	ฝ่ายจัดสถานที่ มีหน้าที่จัดสถานที่สำหรับการแสดง เตรียมบอร์ดติดภาพ แทนที่จะวางผลงานและอื่นๆ
19.	MS กำลังติดตั้งไฟ MS กำลังติดตั้งป้ายหน้างาน MS โพรเจกเตอร์ใช้กล่าวเปิดงาน	จัดแสง เสียง อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา วิทยุ เก้าอี้ สำหรับฟังการบรรยายหรือสาธิต ตกแต่งบริเวณให้สวยงาม ตลอดจนการเก็บและรักษาความสะอาดเมื่อเสร็จงานแล้ว 40 วิ.
20.	กราฟิกข้อความ ฝ่ายรวบรวมผลงาน MS คนกำลังติดภาพในบอร์ด MS/ CU กำลังเขียนชื่อเจ้าของงาน	ฝ่ายรวบรวมผลงาน มีหน้าที่รวบรวมผลงานที่ดีเด่นทางด้านต่างๆ แล้วนำผลงานนั้นมาตกแต่งให้เรียบร้อย เช่น การพินภาพลงบนบอร์ด การเขียนชื่อภาพหรือชื่อผู้ปฏิบัติงาน
21.	MS คนกำลังติดภาพในบอร์ด CU/ ZI ไปที่ภาพที่คนติดตั้ง	การจัดตกแต่งแผ่นบอร์ดสำหรับติดภาพ การจัดตั้งงาน 3 มิติต่างๆ การจัดแสดงกระบวน

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
		ทำงาน หรือการผลิตผลงานที่น่าสนใจ รวมทั้ง การเก็บผลงานเมื่อเลิกการแสดงแล้ว 1 นาที
22.	กราฟิกข้อความ ฝ่ายอำนวยการดำเนินการ CU/ZI บ้ายประชาสัมพันธ์งานแสดง CU/ZI สูจิบัตรต่างๆ MS/PAN กำลังต้อนรับประธาน	ฝ่ายอำนวยการดำเนินการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงาน ทั่วไป เช่น งานเกี่ยวกับประชาสัมพันธ์ งาน ต้อนรับ งานด้านการเงิน งานทำสูจิบัตร
23.	MS/ZI ประธานขณะกล่าวเปิดงาน CU โฉล่	การใช้ประธานและแขกผู้มีเกียรติรวมทั้งรางวัล และของที่ระลึก 15 วิ.
24.	กราฟิกข้อความ ฝ่ายประเมินผล MS คนนั่งประชุมใกล้กล้องแบบ สอบถาม	ฝ่ายประเมินผลเป็นคณะกรรมการคณะหนึ่ง จัดขึ้น เพื่อประเมินผลงานด้านต่างๆ เมื่อเสร็จงานแล้ว

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
25.	MS คนในที่ประชุมหยิบแบบสอบถามมาเปิดดู ZI/CU ไปที่แบบสอบถามที่กำลังดู	มีการประชุมสรุปผล่างานที่จัดไปนั้น ได้ผลมากน้อย ประการใด บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงจุดบกพร่องต่างๆ เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงในการจัดครั้งต่อไป 25 วิ.
26.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 3 การชมนิทรรศการ MS/PAN คนกำลังเดินชมนิทรรศการ	นอกจากการจัดนิทรรศการ มีความมุ่งหมายที่จะเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการและผลงานของบุคคลต่างๆแล้ว จำเป็นให้ผู้ชมจะต้องรู้จักวิธีชมนิทรรศการว่าควรจะชมอย่างไร ซึ่งการชมนิทรรศการ ควรปฏิบัติ ดังนี้ 15 วิ.
27.	MS คนกำลังเปิดดูสุจิตร์ ZI/CU ไปที่สุจิตร์ MS/ZI ภาพที่เขียนด้วยดินสอเน้นแสง-เงา MS คนกำลังยืนดูงานแล้วจดบันทึกลงในสมุด	ดูจากสุจิตร์ว่า การแสดงนิทรรศการในครั้งนี้เป็นเรื่องอะไร มีกี่ประเภท แต่ละประเภทให้ความรู้อะไรบ้าง พิจารณาจากรายละเอียดของงานแต่ละประเภทว่ามีการมีวิธีและเทคนิคการสร้างงานอย่างไร บันทึกรายละเอียดต่างๆ ของผลงานแต่ละประเภท ลงในสมุดจดบันทึกการชมนิทรรศการแต่ละครั้ง

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
	MS/CU คนยืนชมงานอย่างสงบ	รักษามารยาทในการชม เช่น แต่งกายเรียบร้อย ดูผลงานด้วยความสงบ ไม่ส่งเสียงดัง ไม่ทำให้ สถานที่สกปรก
28.	MS ภาพคนกำลังประชุมวางแผน (ภาพเดิมในลำดับที่ 16) MS คนกำลังจัดสถานที่ (ภาพเดิมในลำดับที่ 18) MS คนกำลังติดตั้งระบบไฟ (ภาพเดิมในลำดับที่ 19) LS คนเดินชมงาน PAN บอร์ดนิทรรศการ	เราได้เห็นกระบวนการจัดและการชมนิทรรศการ มาตั้งแต่ต้นจนจบแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นกระบวนการ ที่มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง กล่าวคือ นิทรรศการเป็นกระบวนการระบบชนิดหนึ่ง ที่มี การดำเนินงานอย่างเป็นระเบียบแบบแผน มีการ ประชุม การแบ่งหน้าที่ฝ่ายต่างๆ การดำเนินงาน ของแต่ละฝ่าย การประเมินผล ตลอดถึงการ สร้างนิสัยและมารยาทที่ดีในการเข้าชม สิ่งเหล่านี้ หากทุกคนได้นำมาประยุกต์ใช้กับการ ดำเนินชีวิตของตนเอง วางแผนจัดระบบระเบียบ ให้กับชีวิต ประเมินตนเองจากการทำงานแต่ละ อย่างแล้วนั้น ความผิดพลาดของชีวิตที่หลายคน ก้าวเดินมา คงไม่เกิดขึ้นเพราะชีวิตและวันเวลา ที่ผ่านมา ไม่มีโอกาสให้คนเราก้าวถอยหลังไปได้ เลย แม้แต่ก้าวเดียว 1 นาที
29.	กราฟิกข้อความ	

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
	คณะกรรมการที่ปรึกษา พศ. บุญฤทธิ์ คงคาเพชร พศ. เกษม บุญส่ง	(ดนตรีดังขึ้น)
30.	ผลิตโดย ศุภลักษณ์ ครุฑคง	
31.	สวัสดี	(ดนตรีเบาลง)

บทวิทัศน์การสอน

เรื่อง ศิลปะกับชีวิตประจำวัน

15 นาที

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
1.	MS/PAN งานศิลปะที่ขายตามร้านค้าต่างๆ	(ดนตรีตั้งขึ้น) F/I F/U (คลอเบาๆ) (บรรยาย) เป็นที่ทราบกันดีว่า ศิลปะคือ ผลงานของมนุษย์ จึงเป็นธรรมดาที่มนุษย์กับศิลปะจะมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ชีวิตมนุษย์สัมพันธ์กับศิลปะมาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย 15 วิ.
2.	MS ของตกแต่งแนวศิลปะ CU กระเป๋าสานด้วยวัสดุธรรมชาติ MS/ZI ร้านค้าที่ขายผ้าเป็นลวดลายแบบไทยๆ	(บรรยาย) ดังนั้น ศิลปะจึงเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่มนุษย์ การศึกษาและพยายามนำมาใช้ในชีวิตจริง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของการเป็นมนุษย์ที่ดีขึ้น เราจะเห็นสิ่งของ เครื่องใช้ วัสดุต่างๆ ภาพประกอบ การตกแต่งบ้าน การแต่งกาย และอีกมากมายซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทั้งสิ้น ศิลปะจึงเป็นเรื่องราวที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งทางกายและอารมณ์ ไม่ว่าสภาพหรือสถานะของสังคมจะเป็นเช่นใด 30 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
3.	MS/ZI งานปั้นต่างๆ MS คนกำลังเขียนภาพ ZI/CU ไปที่ภาพ ZU/BCU ภาพเขียนในผ้าลักษณะบาติก	ศิลปะมีอยู่ในตัวเราทุกคน จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ กับการสนใจของแต่ละบุคคล ผู้ที่รักศิลปะไม่ จำเป็นต้องสร้างงานศิลปะได้ เพียงแต่มีความรัก ชาบซึ้ง มองเห็นคุณค่าความงามและคุณค่าของ ศิลปะก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม ศิลปะจึงไม่ใช่สิ่งผูกขาดอยู่กับ ศิลปิน หากแต่เป็นของทุกคน ของทุกชีวิต เราจึง ควรนำศิลปะไปพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ได้ชื่อว่า เป็นคนที่มีคุณค่าและเป็นคนอย่างสมบูรณ์ 40 วิ.
4.	กราฟิก โลโก้ มศว.	
5.	กราฟิกข้อความ ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เสนอ	
6.	กราฟิกข้อความ รายการวิถีทัศน์การสอน	

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
	เรื่อง	
7.	กราฟิกข้อความ ศิลปะกับชีวิตประจำวัน	(ดนตรีเบาและคลอเบาๆ)
8.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 1 ศิลปะกับการตกแต่งสถานที่ LS/PAN การจัดสวนหน้าอาคาร LS/MS น้ำพุ	การตกแต่งสถานที่ เป็นกระบวนการสร้างสรรค์งานตกแต่ง ให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน และยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่ามนุษย์สามารถพัฒนาสนิยมทางด้านความงาม 20 วิ.
9.	MS ภาพเขียนที่ติดอยู่ที่ฝาผนัง MS/ZI งานปั้นที่ขายตามร้าน MS/PAN งานใช้สีสำหรับตกแต่งในอาคาร	การจัดตกแต่งสถานที่ อาจทำได้โดยการเอางานศิลปะ เช่น ภาพเขียน รูปปั้น งานแกะสลัก หรือสิ่งต่างๆ ที่จัดทำขึ้นมาตกแต่งอาคาร สถานที่ เพื่อให้เกิดความสวยงาม น่าอยู่อาศัย 15 วิ.
10.	LS/PAN ภาพอาคารทั่วไป	การจัดตกแต่งอาคารสถานที่ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	กราฟิกข้อความ 1. การจัดตกแต่งภายในอาคาร MS/ZO ประตูทางเข้าอาคาร LS/PAN ภายในอาคาร MS/ZI ภาพแปลนการออกแบบตกแต่งในกระดาน	การจัดตกแต่งภายในอาคาร หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ให้เกิดความสะดวกสบาย ในด้านประโยชน์ใช้สอย และความงาม โดยคำนึงถึงหลักการตกแต่ง ดังนี้ 25 วิ.
11.	กราฟิกข้อความ ประโยชน์ใช้สอย MS เคาน์เตอร์ MS ห้องทำงาน MS ห้องรับแขก MS ห้องนอน MS ห้องอาหาร MS ระเบียง	ประโยชน์ใช้สอย คือ ความเหมาะสมกับการใช้งาน อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกสบาย ความคงทน ของวัสดุสิ่งของที่เจื่อนำมาตกแต่ง เพื่อการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การตกแต่งห้องเรียน ห้องทำงาน ห้องรับแขก ห้องนอน ห้องอาหาร ตลอดจนตกแต่งบริเวณทางเดิน ระเบียง 20 วิ.
12.	CU ภาพสีน้ำมัน	วัสดุที่จะนำมาใช้ตกแต่งห้องต่างๆ คือ - รูปภาพ ได้แก่ รูปที่ใช้แขวนตามผนังห้อง

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	CU ภาพสไลด์เตอร์ CU ภาพถ่าย CU รูปปั้นปูนดำ , ลอยตัว CU/ZI เครื่องแขวน CU/ZI ต้นไม้สวยงามสำหรับไว้ใช้ ตกแต่ง CU/PAN ต้นไม้ตกแต่ง	เช่น ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย เป็นต้น - รูปปั้นและรูปแกะสลัก ได้แก่ รูปปั้นปูนดำ ปูนสูง ลอยตัว รวมไปถึงเครื่องปั้นดินเผา - เครื่องแขวนหรือเครื่องห้อยต่างๆ ที่ใช้แขวน เพดานหรือตามผนังห้อง - ต้นไม้ ดอกไม้ สำหรับตกแต่งตามมุมห้อง ผนัง ห้อง หรือแขวนเพื่อต้องการให้มองดูสดชื่น
13.	กราฟิกข้อความ ความงาม CU/PAN แจกันเขียนลวดลาย CU ชูตชา , กาแฟ	ความงาม คือ การออกแบบรูปร่างของวัตถุ สิ่งของ ที่นำมาใช้ตกแต่ง ให้มีความสวยงาม ทันสมัย กลมกลืนกับบรรยากาศ สร้างความพึง พอใจให้แก่ผู้ใช้และผู้พบเห็น 15 วิ.
14.	กราฟิกข้อความ การจัดวาง MS มุมภายในห้องรับแขก MS มุมทางเดินในห้อง	การจัดวาง คือ การวางตำแหน่งของวัตถุ เครื่องเรือน เครื่องใช้ ซึ่งต้องวางตามหน้าที่ การใช้สอยภายในห้อง เพื่อให้เกิดความระเบียบ มีความกลมกลืนกัน 15 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
15.	กราฟิกข้อความ การใช้สี MS/PAN วัสดุของใช้ที่มีสีสะดุดตา	การใช้สี คือ การนำสีมาท้าวัดที่ใช้ตกแต่ง ควรคำนึงถึง เพศ วัย รสนิยม ของผู้ที่อยู่อาศัย เป็นหลัก 10 ริ.
16.	กราฟิกข้อความ 2.การจัดตกแต่งภายนอกอาคาร LS/PAN บริเวณด้านหน้าและด้านข้างอาคาร MS/PAN ต้นไม้ที่ตกแต่งบริเวณหน้าอาคาร	การจัดตกแต่งภายนอกอาคาร คือ การตกแต่งผังบริเวณด้วยวัสดุต่างๆให้สวยงาม เช่น การนำต้นไม้มาปลูก เอาก้อนกรวด ก้อนหินมาตกแต่ง หรือการตกแต่งด้วยรูปปั้นต่างๆ 15 ริ.
17.	LS/PAN ส่วนสาธารณะ ZI/CU ต้นไม้ที่ตัดเป็นรูปสัตว์ กราฟิกข้อความ สวนแบบประดิษฐ์ LS/ZI สวนแบบประดิษฐ์ ZI/MS ต้นไม้เป็นแนว	การจัดสวนภายนอกอาคารต้องอาศัยหลักการออกแบบมาใช้ เพื่อให้เกิดความสวยงาม และเหมาะสมกับประโยชน์ที่ใช้อยู่ สวนภายนอกอาคารที่นิยมกัน มี 2 แบบ คือ สวนแบบประดิษฐ์ การจัดสวนแบบนี้ ผู้ออกแบบจะได้โครงสร้างมาจากรูปทรงเรขาคณิตเป็นสำคัญ คือ การปลูกต้นไม้ หรือการหาล็อกต้นไม้

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
	ZI/MS ต้นไม้ที่ปลูกเป็นรูปทรงต่างๆ สระน้ำ	มักปลูกเป็นแถวเป็นแนว หรือปลูกรูปเรขาคณิต เช่น รูปสามเหลี่ยม วงกลม สี่เหลี่ยม ต้นไม้ที่ ปลูกมักตัดเป็นพุ่มรูปกลม สี่เหลี่ยม หรือรูปร่าง ต่างๆ นอกจากนั้นก็มีสิ่งอื่นๆ ประกอบ เช่น สระน้ำ รูปปั้น เป็นต้น 45 วิ.
18.	กราฟิกข้อความ ส่วนแบบธรรมชาติ LS/PAN ส่วนแบบธรรมชาติ LS/PAN ไรดหิน, สระน้ำ	ส่วนแบบธรรมชาติ การจัดส่วนแบบนี้คล้ายจำลอง ธรรมชาติ เช่น ลำธาร น้ำตก หิน ต้นไม้ มาไว้ ในบ้าน การปลูกต้นไม้การจัดวางสิ่งต่างๆ มัก เลียนแบบจากธรรมชาติ ไม่เป็นแถวเป็นแนว แบบสวนประดิษฐ์ 25 วิ.
19.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 2 ศิลปะกับการแต่งกาย MS กลุ่มคนที่แต่งกายสะอาดตา MS คนแต่งกายสวยงาม	มีคำพ้องเพื่อยุบหนึ่ที่ว่า ไก่งามเพราะขนคนงาม เพราะแต่ง ซึ่งดูเหมือนจะมีความหมายร่วมสมัย อยู่มาก มนุษย์ทุกคนมีความงามเฉพาะตัวอยู่แล้ว แต่เนื่องจากมนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์จึงหาทาง ต่อเติมเสริมแต่งตามที่ตนคิด ให้มีความงามมาก

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
		ยิ่งขึ้น 20 วิ.
20.	MS/PAN คนแต่งกายถ่ายแฟชั่น NS/PAN คนแต่งกายด้วยเสื้อผ้า สีสดใส	การต่อเติมเสริมแต่งเกี่ยวข้องกับค่านิยมของ สังคมและรสนิยมของแต่ละบุคคล บางคนแต่งม เกินไป บางคนแต่งพองาม บางคนไม่แต่งเลย 15 วิ.
21.	MS/ZI คนยืนเป็นกลุ่ม	อย่างไรก็ดีฉันมีกฎเกณฑ์แน่นอนว่า จะต้องแต่ง มากน้อยเท่าใดจึงจะงาม ดังนั้น จึงอยากเสนอ แนะถึงหลักการนำศิลปะมาใช้ในการแต่งกายเพื่อ ให้ดูเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคล ดังนี้ 15 วิ.
22.	กราฟิกข้อความ เส้น MS คนใส่เสื้อคอกลม CU สร้อยคอ	การใช้เส้นโค้ง จะทำให้อ่อนโยน และ กลมกลืนกับรูปร่าง เช่น เส้นโค้งของคอเสื้อ เส้นโค้งของสร้อยคอ จะทำให้ผู้ใส่แลดูงดงาม อ่อนช้อยขึ้น 15 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
23.	MS คนใส่เสื้อคอวี 1 MS คนใส่เสื้อคอวี 2	การใช้เส้นรูปตัววี จะช่วยให้ดูสูงขึ้น ฉะนั้น เสื้อที่เป็นคอวี จึงเหมาะสำหรับบุคคลที่มีรูปร่าง ค่อนข้างเตี้ย 15 วิ.
24.	MS คนใส่เสื้อมีเส้นแนวตั้ง MS คนใส่เสื้อมีเส้นแนวนอน MS คนใส่สูทผูกเนคไท	การใช้เส้นตามแนวตั้ง จะช่วยให้แลดูสูงและพอม จึงเหมาะกับบุคคลค่อนข้างเตี้ยและอ้วน การใช้เส้นตามแนวนอน จะทำให้ดูเตี้ยลงและ อ้วนขึ้น ของใช้และเสื้อผ้า ที่มีลวดลายตาม แนวนอนจะทำให้ผู้ใช้แลดูเตี้ยลง และการใช้ เนคไท แบบหุกระต่าย จึงไม่เหมาะสำหรับคน เตี้ยหรือคนอ้วน 30 วิ.
25.	กราฟิกข้อความ สี MS งานออกแบบในกระดาษ เป็นภาพคนใส่เสื้อผ้า ลักษณะต่างๆ , สีต่างๆ	การเลือกสีสำหรับการแต่งกาย มีความสำคัญ เป็นพิเศษ เพราะในโอกาสแรกที่บุคคลพบปะ กันนั้น สิ่งที่จะดึงดูดตาเป็นอันดับแรก คือ สีของ เครื่องแต่งกาย ฉะนั้น การใช้สีในการแต่ง การจึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 15 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
26.	กราฟิกข้อความ ขนาด MS/PAN คนใส่เสื้อสีแดง MS/PAN คนใส่เสื้อน้ำเงินและสีเขียว	สีร้อน เช่น สีส้ม สีแดง ส่วนใหญ่ให้ขนาดโตขึ้น จึงเหมาะสำหรับคนรูปร่างเล็ก เมื่อใช้จะช่วย ให้ดูรูปร่างใหญ่ขึ้น และสีเย็น เช่น สีเขียว สีน้ำเงิน ทำให้ขนาดคงที่หรือเล็กลง จึงเหมาะ สำหรับบุคคลที่มีรูปร่างสูง ใหญ่ 20 วิ.
27.	กราฟิกข้อความ ผิว CU คนแต่งกายด้วยสีแดงเข้ม CU คนแต่งกายด้วยสีน้ำเงินเข้ม	สีของเครื่องแต่งกาย มีส่วนช่วยให้ผิวพรรณของ ผู้ใช้แลดูขาวขึ้นหรือคล้ำลงได้ โดยทั่วไปควร เลือกเสื้อผ้าให้มีสีเข้มกว่าสีผิว จะทำให้แลดูขาว ผ่องขึ้น 15 วิ.
28.	กราฟิกข้อความ อายุ MS เด็กใส่เสื้อฟ้าสีฉูดฉาด MS คนสูงอายุใส่เสื้อฟ้าสีเข้ม	การเลือกใช้สี ควรคำนึงถึงอายุของผู้แต่งด้วย การใช้สีฉูดฉาดจะเหมาะสมสำหรับเด็กเป็น ส่วนใหญ่ หากเป็นวัยที่ต้องการพักผ่อน ก็ควรใช้ สีที่ทำให้เกิดความรู้สึก สงบ สบาย เช่น สีเขียว

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
		สีน้ำเงิน 20 วิ.
29.	กราฟิกข้อความ บุคลิกลักษณะ MS คนใส่ชุดสีกรมท่า MS คนใส่ชุดสีชมพูแฉะและเหลือง	การใช้สื่ออย่างถูกต้อง จะเป็นการส่งเสริมบุคลิก ลักษณะได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ เช่น การใช้เครื่องแต่งกายที่มีสีน้ำเงิน สีกรมท่า ไปทำงานจะทำให้แลดูเข้มแข็งเอางานเอาการ ใช้สีชมพูหรือสีเหลืองจะทำให้แลดู สดชื่น อ่อนหวาน 20 วิ.
30.	กราฟิกข้อความ ฤดูกาล MS คนใส่เสื้อผ้าโปร่งบาง MS คนใส่เสื้อแจ็กเก็ต และ เสื้อหนาว	การใช้เสื้อผ้าในฤดูร้อน ควรเป็นผ้าสีอ่อน เนื้อ ผ้าโปร่งบาง เนื้อผ้าละเอียด เพื่อให้ผู้ชมรู้สึก สบาย สำหรับฤดูหนาว ควรใช้ผ้าสีเข้ม เช่น สีน้ำเงิน สีเทา ผ้าคาร์ทาด้ายวัสดุที่ให้ความ อบอุ่น อาจเป็นผ้าหนาๆ หรือผ้าขนสัตว์ 20 วิ.
31.	กราฟิกข้อความ ตอนที่ 3	ถ้าเราสังเกตสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นรอบตัว

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
	ศิลปะกับการอุปนิค-ปรินิค MS/PAN เครื่องแก้วที่ขายตามร้านค้า CU ดอกไม้ที่แกะสลักด้วยผักทอง CU กาน้ำชารูปทรง แปลกตา	เราจะพบเห็นสิ่งต่างๆได้มากมาย และไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น มนุษย์ได้พัฒนาสิ่งเหล่านั้นให้มีความงาม และประโยชน์ใช้สอยมากขึ้นโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นของใช้ หรืออาหารรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่างๆทำให้ผู้พบเห็นมีความรู้สึกที่น่าใช้ น่ารับประทาน เพราะแบบดีสี่สวย แฟงไวซึ่งศิลปะ 35 วิ.
32.	MS/PAN สินค้าที่เป็นห่อเป็นกล่องต่างๆ MS/PAN สินค้าที่เป็นลักษณะ ขวดหรือ กระป๋อง	สินค้าอุปโภคบริโภคในปัจจุบันที่เราพบเห็น ผู้ออกแบบได้คำนึงถึงผู้บริโภคหรือผู้ใช้เป็นสำคัญ การออกแบบในผลงาน ก็เพื่อให้ผู้บริโภคได้รู้จักสินค้าที่มีอยู่ในท้องตลาด จะได้เลือกบริโภคได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพของสินค้า 20 วิ.
33.	MS แผ่นป้ายโฆษณา MS/PAN หน้าร้านโชว์สินค้า MS กล่องเครื่องสำอาง MS/PAN ของใช้ในครัวเรือน	เราจะพบเห็นได้จากการออกแบบแผ่นป้ายโฆษณา โฆษณาส่งพิมพ์ การตกแต่งห้องโชว์สินค้า หรือแม้แต่บรรจุภัณฑ์ห่อสินค้า สิ่งของ ตลอดจนเครื่องใช้ต่างๆ ภายในครัวเรือน ในสำนักงาน ภาชนะหรือของใช้ประจำวัน ที่มีความจำเป็นต่อความเป็นอยู่ในชีวิตของมนุษย์ โดยคำนึงถึงความ

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
	CU/PAN ฤกษ์กระดานรูปทรงแปดตา CU โซฟา รูปทรงแปดตา	ทันสมัย ความสวยงาม และประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก ทั้งนี้ผู้ออกแบบ จะต้องออกแบบมาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงานแต่ละประเภท 40 วิ.
34.	CU/ZI ผลงานที่ออกแบบเป็น โครงร่างอยู่บนกระดาน 1 CU ผลงานที่ออกแบบเป็น โครงร่างอยู่บนกระดาน 2 CU/ZI ผลงานที่ออกแบบเป็น โครงร่างอยู่บนกระดาน 3	องค์ประกอบของการออกแบบงาน เพื่อเป็นของอุปนิค บริณคณัั้น ประกอบด้วย เส้น รูปร่าง รูปทรง ลักษณะพื้นผิว แสง เงา สี ซึ่ง เราเคยเรียนรู้และนำมาปฏิบัติในงานศิลปะบ้าง แล้ว แต่เมื่อต้องนำองค์ประกอบเหล่านี้มาใช้ใน งานออกแบบ ต้องมุ่งเน้นถึงประโยชน์ใช้สอยควบ คู่ไปกับความงามด้วย ผลงานนั้นจึงมีคุณภาพ คือ มีความประณีต สวยงาม น่าใช้ ทั้งในด้านรูปแบบ สีสัน วัสดุและอื่นๆ ทั้งนี้ต้องอาศัยหลักการจัดองค์ ประกอบ ดังต่อไปนี้ 40 วิ.
35.	กราฟิกข้อความ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ เอกภาพ CU ภาพโฆษณาที่จัดแบบไม่ กระจัดกระจายเป็นกลุ่มก้อน	เอกภาพ หมายถึง ความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน ไม่กระจัดกระจาย สื่อความหมาย ได้เร็ว 10 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/ เสียงดนตรี
36.	กราฟิกข้อความ ดูสภาพ CU/PAN ภาพโบสถ์เตอร์ที่มี ลักษณะสมดุลย์	ดูสภาพ หรือ ความสมดุลย์ หมายถึง การถ่วง ดุลย์กันทั้งสองข้าง โดยการนำส่วนต่างๆ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรง สี มาจัดเข้าด้วยกันให้เกิด น้ำหนักทั้ง 2 ข้างเท่าๆกัน 15 วิ.
37.	กราฟิกข้อความ จุดสนใจ MS ป้ายโฆษณาที่มีจุดเด่นชัดเจน CU โบสถ์เตอร์ที่มีจุดเด่นชัดเจน	จุดสนใจ หมายถึง ส่วนสำคัญที่เด่นชัดที่สุดของ งานอาจเป็นด้วย รูปร่าง รูปทรง ขนาด แสง เงาและสี 15 วิ.
38.	MS/ZI สินค้าต่างๆ CU ลวดลายที่เขียนด้วยมือบน เครื่องปั้นดินเผา CU ดอกไม้ประดิษฐ์ ตกแต่งบนภาชนะต่างๆ CU ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ประดับอยู่ ในแจกัน	การจัดตกแต่งในสินค้าหรือสิ่งของสำหรับอุปโภค บริโภค โดยอาศัยหลักการจัดองค์ประกอบตามที่ กล่าวมา จะช่วยให้การจัดตกแต่งทำได้ง่ายขึ้น ในการจัดตกแต่งสิ่งของหรือสินค้า อาจเริ่มจาก แบบที่ชอบ สีที่ชอบ ชิ้นงานหรือสิ่งประดิษฐ์ ที่ชอบ หรือสนใจ โดยนำความรู้ในด้านองค์ประกอบศิลป์ และการออกแบบ ประกอบกับความรู้ ด้านการ ตกแต่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวคิดในการตกแต่ง ก็จะช่วยให้สามารถดำเนินการจัดตกแต่งสิ่งต่างๆ ได้อย่างมีคุณค่าและสวยงาม 45 วิ.

ที่	ภาพ	คำบรรยาย/เสียงดนตรี
39.	กราฟิกข้อความ คณะกรรมการที่ปรึกษา พศ. บุญฤทธิ์ คงคาเพชร พศ. เกษม บุญส่ง	(ดนตรีดังขึ้น)
40.	ผลิตโดย ศุภลักษณ์ ครุฑคง	
41.	สวัสดี	(ดนตรีเบาลง)

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาศิลปะศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง " การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ "

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้มีจำนวน 10 ข้อ

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง
คำตอบเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการสะสมผลงานศิลปะ

- ก. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- ข. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและรู้คุณค่าของศิลปะ
- ค. เพื่อเป็นแนวทางที่จะให้ความรู้ในการเขียนภาพ
- ง. เพื่อให้รู้จักงานสิ่งที่ไม่มีความค่าทำให้มีคุณค่าขึ้น

2. ลักษณะใดที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนไม่ใช่เป็นผู้รู้คุณค่าศิลปะ

- ก. เป็นคนช่างสังเกต
- ข. ชื่นชมต่องานศิลปะ
- ค. มีความละเอียดและปราณีต
- ง. ชอบขีดเขียนลวดลายบนกำแพง

3. คุณค่าทางศิลปะข้อใดน้อยที่สุด

- ก. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย
- ข. ทองคำแท่งจำนวนมาก
- ค. คนฝึกการเขียนภาพด้วยเท้า
- ง. นักเรียนอนุบาลวาดภาพลอยกระทง

4. จากคำพูดของนักเรียนต่อไปนี้ คนใดสนใจศิลปะมากที่สุด

- ก. ฉันว่าภาพนี้สวยดี
- ข. คนในภาพมีท่าทางแตกต่างกัน
- ค. เด็กสองคนในภาพกำลังไล่จับตั๊กแตน
- ง. การใช้สีของเขา มีการป้ายเป็นเส้นๆมากมาย

5. ถ้านักเรียนเป็นผู้ดูแลโบราณสถาน สิ่งใดควรคำนึงถึงมากที่สุด ในการดูแลภาพ

จิตรกรรมฝาผนัง

- ก. ช่วยหาสีให้สวยกว่าเดิม
- ข. จัดงานทุนมาสร้างงานเพิ่มเติม
- ค. ดูแลให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด
- ง. ตกแต่งจัดแปลงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

6. คำพูดที่ว่า " ภาพที่น่าสนใจ ดูแล้วสดชื่นแจ่มใส " เป็นขั้นตอนใดของการอธิบายศิลปะ

- ก. ชี้บรรยาย
- ข. ชี้วิเคราะห์รูปแบบ
- ค. ชี้ตีความหรือแปลความหมาย
- ง. ชี้ตัดสินคุณค่า

7. ข้อใดเป็นคำอธิบายศิลปะ ชี้บรรยายภาพ

- ก. พูดเรื่อง เส้น สี พื้นผิว
- ข. พูดเรื่อง คน สัตว์ ต้นไม้
- ค. พูดเรื่อง ความสวยงามของภาพ
- ง. พูดเรื่อง กรรมวิธีในการสร้างงาน

8. คำพูดที่ว่า " ลองบอกซิ ศิลปินใช้เส้น สี รูปร่าง ลักษณะอย่างไร "เป็นขั้นตอนใด

ของการอธิบายศิลปะ

- ก. ขันบรรยาย
- ข. ขันวิเคราะห์รูปแบบ
- ค. ขันตีความหรือแปลความหมาย
- ง. ขันตัดสินคุณค่า

9. ข้อใดเป็นคำพูดลักษณะการตัดสินคุณค่า

- ก. ภาพนี้สวยงามมาก
- ข. ภาพนี้มีเส้นตรงมาก
- ค. ภาพนี้มีสีเป็นกลุ่มสีเย็น
- ง. ภาพนี้มีรูปคนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง

10. การตัดสินคุณค่าเป็นขั้นตอนใดของการอธิบายศิลปะ

- ก. 1
- ข. 2
- ค. 3
- ง. 4

เรื่อง " การจัดการนิทรรศการ "

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้มีจำนวน 10 ข้อ

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง
คำตอบเดียว

1. ข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. การศึกษาด้วยนิทรรศการเป็นลักษณะของทัศนศึกษา
- ข. การจัดการนิทรรศการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ความรู้หรือผลงาน
- ค. ถ้าต้องการทราบรายละเอียดควรสอบถามจากฝ่ายประชาสัมพันธ์
- ง. ควรเตรียมอาหารและเครื่องดื่มไปให้พร้อม เวลาไปชมนิทรรศการ

2. เมื่อนักเรียนทราบข่าวว่ามีการจัดการนิทรรศการอยู่ใกล้ๆบ้าน นักเรียนจะเลือกข้อใดต่อไปนี้

- ก. เดินไปดูทันที
- ข. อยู่ใกล้แค่นี้ไปดูวันอื่นก็ได้
- ค. ต้องฟังข่าวก่อนว่าน่าสนใจหรือไม่
- ง. เอาไว้ค่อยไปวันหยุด เสาร์-อาทิตย์

3. ถ้านักเรียนนำภาพจิตรกรรมไทยมาแสดง นักเรียนจะมุ่งหวังสิ่งใด จากผู้ชมมากที่สุด

- ก. ให้ผู้ชมเห็นความเก่าแก่
- ข. ให้ผู้ชมรับรู้เรื่องราวในภาพ
- ค. ให้ผู้ชมเห็นคุณค่ามรดกไทย
- ง. ให้ผู้ชมรู้เทคนิคการวาดของช่างไทย

4. นักเรียนควรรู้รูปลักษณะใด ประกอบการจัดนิทรรศการ

- ก. รูปที่มีสีสวยๆ
- ข. รูปที่มีขนาดเล็ก
- ค. รูปที่มีขนาดใหญ่
- ง. รูปที่ตรงกับเนื้อหา

5. นักเรียนควรตกแต่งบอร์ด นิทรรศการมากน้อยเพียงใดเพราะเหตุใด

- ก. ควรตกแต่งมาก เพราะจะทำให้สวยงาม
- ข. ควรตกแต่งมาก เพราะจะทำให้เป็นที่สนใจ
- ค. ไม่ควรตกแต่งมาก เพราะจะทำให้ดูรกรุงรัง
- ง. ไม่ควรตกแต่งมาก เพราะจะทำให้ลดความสำคัญของข้อความและภาพ

6. ลักษณะข้อความที่ใช้ในการจัดบอร์ดนิทรรศการมีลักษณะ เป็นอย่างไร

- ก. ยาว ชัดเจน
- ข. สั้น ชัดเจน
- ค. กระทัดรัด ตรงเนื้อหา
- ง. ยาว ชัดเจนตรงเนื้อหา

7. ข้อใดไม่จำเป็นในการจัดนิทรรศการ

- ก. สถานที่ในการจัด
- ข. ผู้ชมมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- ค. ประชาสัมพันธ์ให้ชมนิทรรศการ
- ง. เชิญบุคคลสำคัญของประเทศมาเปิดงาน

8. เมื่อการจัดนิทรรศการสิ้นสุดลงควรทำอะไร

- ก. ประเมินผลจากการจัด
- ข. แจกของที่ระลึกให้ผู้เข้าชม
- ค. เก็บสิ่งของต่างๆให้เรียบร้อย
- ง. รวบรวมผลงานต่างๆให้เป็นหมวดหมู่

9. ผู้ที่เข้าชมนิทรรศการจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอะไร

- ก. สถานที่ที่จัดแสดง
- ข. การประชาสัมพันธ์
- ค. จำนวนผลงานที่จัดแสดง
- ง. ระยะเวลาในการจัดแสดง

10. การเข้าชมนิทรรศการเป็นหมู่คณะควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. เดินชมเป็นคู่
- ข. ใครจะชมอย่างไรก็ได้
- ค. เดินชมพร้อมกันทั้งหมด
- ง. แบ่งเป็นกลุ่มๆแล้วแยกกันชม

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง " ศิลปะกับชีวิตประจำวัน "

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้มีจำนวน 10 ข้อ

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง หน้าคำตอบที่สุดเพียง
คำตอบเดียว

1. ศิลปะกับชีวิตประจำวัน หมายถึงข้อใด

- ก. ชีวิตประจำวันผูกพันกับศิลปะ
- ข. ศิลปะมีคุณค่าต่อชีวิตประจำวัน
- ค. ในชีวิตประจำวันต้องทำงานศิลปะ
- ง. การนำศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. นักเรียนนำศิลปะข้อใดไปใช้มากที่สุด

- ก. ตกแต่งหน้าต่าง
- ข. ตกแต่งเสื้อผ้า
- ค. ตกแต่งห้องนอน
- ง. ตกแต่งปกหนังสือ

3. ประโยชน์ใช้สอย หมายถึงข้อใด

- ก. การนำไปใช้งานได้ดี
- ข. การนำไปใช้อย่างเหมาะสม
- ค. การนำไปใช้อย่างสะดวกสบาย
- ง. การนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความงาม หมายถึงข้อใด

- ก. ความทันสมัยตามแฟชั่น
- ข. ความเหมือนธรรมชาติ
- ค. ความพึงพอใจแก่ผู้พบเห็น
- ง. ความที่ต้องใช้ฝีมือในการสร้างงาน

5. องค์ประกอบใดของการตกแต่งภายในที่สร้างความพึงพอใจมากที่สุด

- ก. การมีสีสันสดใส
- ข. ราคาไม่แพงเกินไป
- ค. ความงามของรูปแบบ
- ง. ความทันสมัยของการตกแต่ง

6. สายชล เป็นคนรูปร่างพอมสูง ควรใส่เสื้ออย่างไร

- ก. สีเข้มเป็นเส้นตั้ง
- ข. สีเข้มเป็นเส้นขวาง
- ค. สีอ่อนเป็นเส้นตั้ง
- ง. สีอ่อนเป็นเส้นขวาง

7. การใส่เสื้อสีต่างๆ ควรคำนึงถึงข้อใดเป็นสำคัญ

- ก. ผิว
- ข. วัย
- ค. ฤดูกาล
- ง. บุคลิกลักษณะ

8. เลือคอวี สิ้นน้ำเงิน เหมาะสำหรับใครมากที่สุด

- ก. คนพอมสูง
- ข. คนอ้วนเตี้ย
- ค. คนสูงวัย
- ง. คนมีผิวสีเข้ม

9. สิ่งที่เป็นสาเหตุให้มนุษย์มีการสร้างสรรค์คืออะไร

- ก. สังคมที่เปลี่ยนไป
- ข. กาลเวลาที่เปลี่ยนไป
- ค. ความคิดที่ไม่หยุดนิ่ง
- ง. วิทยาการเทคโนโลยี

10. องค์ประกอบพื้นฐานของงานออกแบบคือข้อใด

- ก. สี
- ข. เส้น
- ค. ลักษณะผิว
- ง. รูปร่าง รูปทรง

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เรื่อง การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ	เรื่อง การจัดนิทรรศการ	เรื่อง ศิลปะกับชีวิตประจำวัน
ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่
1. ง	1. ง	1. ง
2. ง	2. ก	2. ข
3. ข	3. ค	3. ง
4. ก	4. ง	4. ค
5. ค	5. ง	5. ค
6. ง	6. ค	6. ง
7. ข	7. ง	7. ก
8. ข	8. ก	8. ข
9. ก	9. ข	9. ค
10. ง	10. ง	10. ข

ภาคผนวก ก

ตารางวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 11 แสดงค่าความยากง่าย (p) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนเนื้อหา การรู้คุณค่าทางศิลปะ

ข้อที่	(p)	(r)
เรื่อง การสะสมผลงานศิลปะ ต่างๆ		
1	.28	.33
2	.53	.21
3	.36	.33
4	.28	.33
5	.49	.56
6	.38	.38
7	.35	.46
8	.60	.27
9	.32	.41
10	.49	.37
เรื่อง การจัดนิทรรศการ		
1	.58	.32
2	.58	.43
3	.62	.60
4	.52	.32
5	.58	.22
6	.59	.64

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	(p)	(r)
7	.69	.37
8	.59	.54
9	.61	.38
10	.67	.41
เรื่อง ศิลปะกับชีวิตประจำวัน		
1	.41	.32
2	.52	.52
3	.41	.43
4	.38	.50
5	.41	.22
6	.30	.37
7	.30	.37
8	.41	.43
9	.57	.77
10	.53	.21

ภาคผนวก ง

แผนการสอนเนื้อหาการรู้คุณค่าทางศิลปะ

แผนการสอนเนื้อหา การรู้คุณค่าทางศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลา 9 คาบ

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ (เวลา 3 คาบ)

ตอนที่ 1 งานจิตรกรรม

ตอนที่ 2 งานประติมากรรม

ตอนที่ 3 งานสถาปัตยกรรม

ความคิดรวบยอด การสังเกตเป็นพฤติกรรมทางศิลปะในด้านการรับรู้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์ เด็กที่มีพฤติกรรมในด้านนี้จะมีความฉับพลันในการรับรู้ ตระหนักรู้คุณค่าความงามของศิลปะและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

จุดประสงค์ทั่วไป รู้คุณค่าของผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - บอกประโยชน์ในการสะสมผลงานศิลปะต่างๆได้

- บรรยายลักษณะและรูปแบบของงานศิลปะได้อย่างมีหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง
- ตัดสินคุณค่าได้จากการพิจารณาผลงาน จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม อย่างมีขั้นตอนที่ถูกต้อง

เนื้อหา

1. ประโยชน์ของการสะสมผลงานศิลปะ
2. วิธีที่ช่วยให้เข้าใจและรู้คุณค่าทางศิลปะ
 - 2.1 การบรรยาย
 - 2.2 การวิเคราะห์รูปแบบ
 - 2.3 การตีความหรือแปลความ

- 2.4 การตัดสินคุณค่า
3. การวิเคราะห์งานจิตรกรรม
4. การวิเคราะห์งานประติมากรรม
5. การวิเคราะห์งานสถาปัตยกรรม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

การนำเข้าสู่บทเรียน

พูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับการสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

การเสนอเนื้อหา

ให้นักเรียนเรียนจากเทปวีดิทัศน์ เรื่อง การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

การคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้

ติดภาพให้นักเรียนดู โดยให้นักเรียนฝึกวิจารณ์ภาพตามกระบวนการที่ได้

เรียนมาในเทปวีดิทัศน์การสอน

สื่อการเรียนรู้การสอน 1. โทรทัศน์สีและเครื่องเล่นวีดิทัศน์

2. เทปวีดิทัศน์การสอน เรื่อง การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

3. ภาพหรือผลงานที่ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรม

การวัดผลประเมินผล 1. แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แผนการสอนที่ 2 เรื่อง การจัดนิทรรศการ (เวลา 3 คาบ)

ตอนที่ 1 หลักการจัดนิทรรศการ

ตอนที่ 2 การดำเนินการจัดนิทรรศการ

ตอนที่ 3 การชมนิทรรศการ

ความคิดรวบยอด การสร้างประสบการณ์ทางศิลปะจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมั่นในตัวเอง
เป็นผลให้เกิดบุคลิกที่ดีงาม

จุดประสงค์ทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดและการชมนิทรรศการ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - บอกความหมายของการจัดนิทรรศการได้
- สามารถวางแผนและดำเนินการจัดนิทรรศการได้
- บอกวิธีปฏิบัติในการชมนิทรรศการได้
- มีเจตคติ เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการชมนิทรรศการ

เนื้อหา

1. ความหมายและหลักในการจัดนิทรรศการ
2. การดำเนินการจัดนิทรรศการ
 - 2.1 การวางแผน
 - 2.2 การเตรียมการจัดนิทรรศการ
 - 2.3 การจัดทำ การประชาสัมพันธ์ การนำเสนอ
 - 2.4 การประเมินผล
3. การชมนิทรรศการ
 - 3.1 การปฏิบัติในการชมนิทรรศการ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

การนำเข้าสู่บทเรียน

พูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการจัดนิทรรศการต่างๆ

การเสนอเนื้อหา

ให้นักเรียนเรียนจากเทปวีดิทัศน์ เรื่อง การจัดนิทรรศการ

การคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้

ให้นักเรียนคัดเลือกผลงานของตนเองที่สามารถนำมาจัดเป็นนิทรรศการได้

ให้นักเรียนจัดนิทรรศการตามกระบวนการที่เรียนในเทปวีดิทัศน์การสอน

โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา

สื่อการเรียนรู้การสอน 1. โทรทัศน์สีและเครื่องเล่นวีดิทัศน์

2. เทปวีดิทัศน์การสอน เรื่อง การจัดนิทรรศการ

การวัดผลประเมินผล 1. สังเกตการร่วมกิจกรรมการจัดนิทรรศการ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แผนการสอนที่ 3 เรื่อง ศิลปะกับชีวิตประจำวัน (เวลา 3 คาบ)

ตอนที่ 1 ศิลปะกับการตกแต่งสถานที่

ตอนที่ 2 ศิลปะกับการแต่งกาย

ตอนที่ 3 ศิลปะกับการอุปโภค-บริโภค

ความคิดรวบยอด ศิลปะเป็นกิจกรรมของมนุษย์ทุกคนเพราะมนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะ

ศิลปะจึงมีขอบข่ายกว้างทั้งในด้านการสร้างเพื่อความงามและการสร้าง

เพื่อประโยชน์ใช้สอย

จุดประสงค์ทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับมนุษย์

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - สามารถใช้หลักการทางศิลปะมาจัดตกแต่งสถานที่ต่างๆได้

- สามารถใช้หลักการทางศิลปะมาใช้ในการแต่งกายได้อย่างเหมาะสม

- สามารถใช้หลักการทางศิลปะมาจัดตกแต่งสิ่งของ เครื่องใช้ได้อย่าง

สวยงามและมีคุณค่าทางประโยชน์ใช้สอย

- มีเจตคติที่ดี เห็นคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะการตกแต่ง ที่มีต่อชีวิต

สังคมและสิ่งแวดล้อม

เนื้อหา

1. การตกแต่งสถานที่

1.1 การตกแต่งภายในอาคาร

1.2 การตกแต่งภายนอกอาคาร

2. ศิลปะกับการแต่งกาย การเลือกใช้เส้น สี ให้เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะ

และฤดูกาล

3. การนำองค์ประกอบของศิลปะไปใช้กับเครื่องอุปโภค-บริโภค

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

การนำเข้าสู่บทเรียน

พูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับความงามในการรู้จักตกแต่งสถานที่ ตกแต่งร่างกาย

ตลอดจนการรู้จักประติมากรรมต่างสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ

การเสนอเนื้อหา

ให้นักเรียนเรียนจากเทปวีดิทัศน์ เรื่อง ศิลปะกับชีวิตประจำวัน

การคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้

ให้นักเรียนยกตัวอย่างสิ่งของที่จะนำมาใช้ในการตกแต่งห้องเรียน

ให้นักเรียนประติมากรรมของที่ระลึก

สื่อการเรียนรู้การสอน 1. เทปทัศน์สีและเครื่องเล่นวีดิทัศน์

2. เทปวีดิทัศน์การสอน เรื่อง ศิลปะกับชีวิตประจำวัน

การวัดผลประเมินผล 1. ความคิดเห็นในการเลือกสิ่งของมาตกแต่งห้องเรียน

2. ผลงานการประติมากรรมตรงตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่เรียนจาก
วีดิทัศน์การสอน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภาคผนวก จ
แบบประเมินวิถีทัศน์การสอน

แบบประเมินรายการวัดทัศนด้านเนื้อหา

เรื่อง การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย / ลงในช่องประเมินความคิดเห็นของท่านทางขวามือ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ทางซ้ายมือเป็นรายข้อ

หัวข้อประเมิน	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
- ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์.....					
- ความเหมาะสมของเนื้อหา.....					
- ความเหมาะสมของการจัดอันดับเนื้อหา....					
- ความเหมาะสมในการดำเนินเรื่อง.....					
- ความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน.....					
- ความสอดคล้องของเนื้อหาแต่ละตอน.....					
2. ภาพและภาษา					
- ความเหมาะสมของภาพสื่อความหมาย.....					
- ความถูกต้องของภาษา					
- ความสอดคล้องของภาพกับคำบรรยาย.....					

หัวข้อประเมิน	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
3. ระยะเวลา					
- ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหาในภาพ..					
- ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหาบรรยาย..					
4. ความสามารถในการสื่อความหมายโดยรวม ..					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบประเมินรายการวิทัศน์ด้านเทคนิค

เรื่อง การสะสมผลงานศิลปะต่างๆ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย / ลงในช่องประเมินความคิดเห็นของท่านทางขวามือ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ทางซ้ายมือเป็นรายข้อ

หัวข้อประเมิน	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
1. คุณภาพของภาพ					
- ความชัดเจนของภาพ.....					
- ความเหมาะสมของภาพสื่อความหมาย.....					
- ความเหมาะสมในการลำดับภาพเนื้อหา.....					
- ความเหมาะสมในเทคนิค.....					
- ความเหมาะสมของตัวอักษรกราฟิก.....					
- ความเหมาะสมของสีตัวอักษรต่อการอ่าน....					
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและเสียง					
2. คุณภาพของเสียง					
- ความเหมาะสมของเสียง.....					
- ความชัดเจนของเสียง					
- ความเหมาะสมของเสียงดนตรี.....					

หัวข้อประเมิน	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
- ระดับเสียงของดนตรีและเสียงพูด.....					
3. ความสามารถในการสื่อความหมายโดยรวม					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผลการประเมินรายการวิทัศน์ ด้านเนื้อหา

การประเมินให้เป็นคะแนนตามระดับคุณภาพ

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
5	4	3	2	1

หัวข้อประเมิน	การสะสมผลงาน ศิลปะต่างๆ		การจัด นิทรรศการ		ศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง - ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ - ความเหมาะสมของเนื้อหา - ความเหมาะสมการจัดเนื้อหา - ความเหมาะสมการดำเนินเรื่อง - ความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน - ความสอดคล้องของเนื้อหา 2. ภาพและภาษา - ความเหมาะสมของภาพ - ความถูกต้องของภาษา						

หัวข้อประเมิน	การแสดงผลงาน ศิลปะต่างๆ		การจัด นิทรรศการ		ศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
- ความสอดคล้องภาพกับคำบรรยาย 3. ระยะเวลา - ความเหมาะสมของเวลากับภาพ - ความเหมาะสมของเวลากับบรรยาย 4. ความสามารถในการสื่อความหมาย						

ผลการประเมินรายการวิทัศน์ ด้านเทคนิค

การประเมินให้เป็นคะแนนตามระดับคุณภาพ

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
5	4	3	2	1

หัวข้อประเมิน	การแสดงผลงาน ศิลปะต่าง ๆ		การจัด นิทรรศการ		ศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
1. คุณภาพของภาพ - ความชัดเจนของภาพ - ความเหมาะสมภาพสื่อความหมาย - ความเหมาะสมในการลำดับภาพ - ความเหมาะสมในเทคนิค - ความเหมาะสมของอักขรกราฟิก - ความเหมาะสมของสีตัวอักษร - ความสัมพันธ์ของภาพและเสียง						
2. คุณภาพของเสียง - ความเหมาะสมของเสียง						

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

หัวข้อประเมิน	การแสดงผลงาน ศิลปะต่างๆ		การจัด นิทรรศการ		ศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	
	M	ระดับ	M	ระดับ	M	ระดับ
- ความชัดเจนของเสียง - ความเหมาะสมของเสียงดนตรี - ระดับเสียงของดนตรีและเสียงพูด						
3.ความสามารถในการสื่อความหมาย						

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1. อาจารย์จิรพัฒน์ ศิริพรรณภรณ์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 7
โรงเรียน บางขุนเทียนศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์วิรัตน์ คุ่มคำ
ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 (ศิลปศึกษา)
โรงเรียนวัดสี่สุม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
3. อาจารย์กนกพร แผล้วสดี
ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 (ศิลปศึกษา)
โรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

1. นายสุรพล บุญรัตน์
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา 7ว
ฝ่ายนวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษา กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
2. นายพรนิวัฒน์ แป้นเพชร
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา 6ว
ฝ่ายนวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษา กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
3. นายอิสระ ลลิตวนิชกุล
ตำแหน่ง นักวิชาการโสตทัศนศึกษา 5
ฝ่ายนวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษา กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ	ศุภลักษณ์ ครุฑคง
เกิดวันที่	4 กุมภาพันธ์ 2509
สถานที่เกิด	อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	99/62 ม.10 แขวงบางแค เขตบางแค กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	2526 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช 2528 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาเขตเพาะช่าง กรุงเทพฯ 2531 การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ) วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2542 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) วิชาเอก เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลการใช้วัดทัศนการณ์การสอนวิชาศิลปะศึกษาในเนื้อหา การรู้คุณค่าทางศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

บทคัดย่อ
ของ
ศุภลักษณ์ ครูทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2542

การศึกษาค้างนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาวิธีทัศน์การสอน ในเนื้อหา การรู้คุณค่าทางศิลปะ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทดสอบประสิทธิภาพของวิธีทัศน์การสอนให้ได้เกณฑ์ มาตรฐาน 90/ 90 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง ที่เรียนจาก วิธีทัศน์การสอนกับกลุ่มควบคุม ที่เรียนจากการสอนปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพวิธีทัศน์การสอน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนวัดกำแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนวัดสี่กั๊ก เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

การดำเนินการเพื่อหาประสิทธิภาพวิธีทัศน์การสอน มีวิธีการ ดังนี้

1. ทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 โดยการทดลองใช้วิธีทัศน์การสอน ครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่าง 5 คน นำผลไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาทดลองครั้งที่ 2 กับกลุ่ม ตัวอย่าง 45 คน นำผลไปปรับปรุงแก้ไข แล้วทดลองครั้งที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่าง 90 คน

2. ตรวจสอบประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง 30 คน เรียนจากวิธีทัศน์การสอน และกลุ่มควบคุม 30 คน เรียนจากการสอนปกติ

ผลการศึกษาครั้งนี้วิธีทัศน์การสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ส่วนการเปรียบเทียบผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนจากวิธีทัศน์การสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

**THE EFFECT OF INSTRUCTIONAL ART EDUCATION VIDEOTAPE
PROGRAM OF ART APPRECIATION FOR PRATHOMSUKSA 5**

**AN ABSTRACT
BY
SUPALAX KRUTKONG**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University
May 1999**

The purpose of this study was to develop the effect of instructional art education videotape program of art appreciation for Prathomsuksa 5 by testing the efficiency of instructional videotape program on the criterion of 90/90, and comparing learning achievement between an experimental group and control group.

The samples were Prathomsuksa 5 students of Watkhampheang school Bangkhunthein District, Bangkok and Watseesuk school Jomthong District, Bangkok. Two hundred students were drawn by simple random sampling.

In the development of instructional videotape program these steps were followed:

1. Testing the efficiency of instructional videotape program on the criterion of 90/90. First try-out of instructional videotape program of five samples was modified the instructional videotape program. Second try-out of instructional videotape program of forty samples was modified the instructional videotape program. Third try-out of instructional videotape program was including ninety samples.

2. Testing the efficiency by comparing between the control group thirty samples of instructional videotape program and the experimental group thirty samples learning through convertinal instruction.

The result of this study indicated that the criterion used in the instrucional videotape program was 90/90, and the comparing of the result of the instructional videotape program in experimental group was higher than control group at .01 level.